

ແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (EGDP)

ສໍາລັບ ຜັນຂະຫຍາຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານຫຼຸດຜ່ອນ ການປ່ອຍທາດອາຍເຮືອນ
ແກ້ວ ຂອງ ສປປ ລາວ ໂດຍການປັບປຸງການບໍລິຫານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນປ່າໄມ້
ແບບຍືນຍົງ (ໂຄງການ 2)

ກະກຽມໂດຍ

GIZ

ສໍາລັບສິ່ງຫາ

ກອງທຶນດິນຟ້າອາກາດສີຂຽວ (GCF)

ສະບັບທີ 2 (ພຶດສະພາ 2022)

ສາລະບານ

1. ພາກສະໜີ	5
1.1 ແນວທາງປະຕິບັດ ທີ່ເປັນເປັນແຜນງານ	5
1.2 ແຜນພັດທະນາ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ.....	7
1.2.1 ຂໍ້ມູນພື້ນຖານ	7
1.2.2 ແນວທາງປະຕິບັດ ສໍາລັບໂຄງການ 2	10
2. ຂໍ້ມູນທຽບຖານ.....	11
2.1 ກອບນິຕິກຳ ສໍາລັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ.....	11
2.1.1 ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ	11
2.1.2 ກອບນິຕິກຳສາກົນ	14
2.2 ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຂອງ ສປປ ລາວ.....	15
2.2.1 ລະດັບຊາດ	15
2.2.2 ການມີໜ້າ ຂອງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ	16
2.3 ຕົວແທນ ຂອງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ	25
3 ບັນຫາຫຼັກ ແລະການວິເຄາະຜົນກະທົບ, ຄວາມສ່ຽງ, ແລະກາລະໂອກາດ	26
3.1 ຜົນກະທົບທາງບວກທີ່ເປັນໄປໄດ້	26
3.2 ບໍ່ຕັ້ງໃຈ/ຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນ	28
4 ມາດຕະການເພື່ອຫຼີກລ້ຽງ, ຫຼຸດລົງ ແລະຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບ ແລະເສີມຂະຫຍາຍຜົນກະທົບທາງບວກ ແລະໂອກາດ.....	31
4.2 ຂະບວນການສ້າງຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມຕື່ມຕົວສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ (FPIC)	42
5 ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງຊຸມຊົນ	45
5.1 ພາບລວມ.....	45
5.3 ຄວາມປະທັບໃຈຈາກໂຄງການໄລຍະທີ 1 ແລະ ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ສໍາລັບ ໂຄງການໄລຍະທີ 2	46

6	ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການປຶກສາຫາລື ແລະ ແຜນການຮ່ວມມືໃນອະນາຄົດ	46
6.1	ການປຶກສາຫາລືຂອງຊົນເຜົ່າໃນການພັດທະນາໂຄງການ ແຜນປະຕິບັດວຽກງານເຮດຂັ້ນແຂວງ ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນອາຍຸຜິດເຮືອນແກ້ວ.....	46
6.2	ການປຶກສາຫາລືຂອງຊົນເຜົ່າໃນການພັດທະນາ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ 1	48
6.2.1	ການພັດທະນາໂຄງການທີ 1	48
6.2.2	ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການໄລຍະທີ 1	50
6.3	ຜົນການປຶກສາຫາລືຂອງຊົນເຜົ່າໃນການພັດທະນາໂຄງການໄລຍະທີ 2.....	50
6.4	ແຜນການມີສ່ວນຮ່ວມໃນອະນາຄົດ.....	59
6.4.1	ການປຶກສາຫາລື, ການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ກອງປະຊຸມກ່ຽວກັບກິດຈະກຳໃນໂຄງການໄລຍະທີ 2	59
6.4.2	ການລາຍງານກ່ຽວກັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ	60
7	ການປະເມີນບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ແຜນການປະຕິບັດງານ	61
8	ແຜນການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ.....	62
9	ການຈັດການດ້ານການຄອບຄອງທີ່ດິນ	63
9.1	ພາບລວມການຈັດການດ້ານການຄອບຄອງທີ່ດິນ.....	63
9.2	ເພີ່ມທະວີສິດ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງໃນການຄອບຄອງທີ່ດິນ ໃນໂຄງການໄລຍະທີ 2	64
10	ກົນໄກການແກ້ໄຂການຮ້ອງທຸກ	65
10.1	ພາບລວມຂອງກົນໄກການຮ້ອງທຸກ.....	65
10.2	ບົດຮຽນຈາກໂຄງການທີ 1 ແລະ ການປັບປຸງສໍາລັບໂຄງການທີ 2.....	65
11	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ງົບປະມານ, ຕາຕະລາງເວລາ, ແລະຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງອົງການຈັດຕັ້ງ.....	66
11.1	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ງົບປະມານ, ຕາຕະລາງເວລາ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງອົງການຈັດຕັ້ງ	66
11.2	ການຕິດຕາມ, ການປະເມີນຜົນແລະການລາຍງານ	66
11.3	ການຈັດວາງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ	67

1. ພາກສະເໜີ

1.1 ແນວທາງປະຕິບັດ ທີ່ເປັນເປັນແຜນງານ

ແຜນງານ “ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານຫຼຸດຜ່ອນການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວ ຂອງ ສປປ ລາວ ຜ່ານທາງ ການປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງ ບໍລິຫານ ແລະ ການຄຸ້ມຈັດສັນ ພູມີທັດປ່າໄມ້ ແບບຍືນຍົງ” (FP117) ໄດ້ຮັບການອະນຸມັດ ຈາກ ກອງທຶນດິນຟ້າອາກາດສີຂຽວ ໃນປີ 2019 ຢູ່ທີ່ B.24. ໃນເບື້ອງຕົ້ນ, FP117 ໄດ້ຖືກສ້າງແນວຄວາມຄິດ ໃຫ້ເປັນໂຄງການຫຼຸດຜ່ອນຢ່າງດຽວ ຊຶ່ງຕ້ອງປ່ຽນ ກອບຄືນໃໝ່ ໃຫ້ເປັນແຜນງານ, ໂດຍມີ 3 ໂຄງການຢ່ອຍ ເນື່ອງຈາກມີງົບປະມານ ທີ່ຈຳກັດ. ບົດສະເໜີຂໍທຶນຈາກ GCF 117 ໄດ້ກຳນົດ ຢ່າງຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບ ແນວທາງປະຕິບັດ ເປັນແຜນງານ ກັບ ໂຄງການ 1 ທີ່ກວມເອົາ 3 ໃນຈຳນວນ 6 ແຂວງ ຂອງ ແຜນງານຫຼຸດຜ່ອນ ການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວ ຂອງລາວ (ແຜນງານ ER-P) ພາຍໃຕ້ ແຫຼ່ງທຶນຄູ່ຮ່ວມການກອບປ່າໄມ້ (FCPF) ແລະ ໂຄງການຢ່ອຍ 2 ແລະ 3 ຕາມລຳດັບ ເພື່ອຂະຫຍາຍຜືນທີ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳແກ້ໄຂ ຂອງ ແຜນງານ ໄປຫາ 3 ແຂວງ ທີ່ຍັງເຫຼືອ (ປະມານ 240 ບ້ານ) ທີ່ນອນຢູ່ໃນແຜນງານ ER, ລວມທັງ 50 ບ້ານ ທີ່ເພີ່ມເຂົ້າມາໃໝ່ ຢູ່ໃນທີ່ຕັ້ງໂຄງການ ໃນ ປັດຈຸບັນ. ໂຄງການຢ່ອຍ 2 ແລະ 3 ໄດ້ລວມເຂົ້າເປັນໂຄງການຢ່ອຍດຽວ (ຕໍ່ຈາກນີ້ ຈະເປັນໂຄງການ 2).

ຮູບ 1. ພາບລວມ ແນວທາງປະຕິບັດແບບເປັນແຜນງານ ແລະ ກອບເວລາ

ໂຄງການ 1 (FP117) ໄດ້ວາງຜືນຖານ ໃຫ້ແກ່ການຫັນປ່ຽນ ຢູ່ໃນຜືນທີ່ໂຄງການ, ລວມທັງ ການສະໜັບສະໜູນ ການລວມເອົາ ນະໂຍບາຍ, ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ແກ່ ກອບລະບຽບການ, ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ປັບປຸງ ລະບົບການວັດແທກ, ການ ລາຍງານ ແລະ ການຝຶກຊ່ຽວຊານ (MRV), ແລະ ອື່ນໆ. ໂຄງການ ຍັງໄດ້ສະໜັບສະໜູນ ກິດຈະກຳທີ່ຈະເຂົ້າໄປແກ້ໄຂ ໃນພາກສະ ໜາມ ຢູ່ 3 ແຂວງຄື: ຫົວພັນ, ໄຊຍະບູລີ ແລະ ຫຼວງພະບາງ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ເພື່ອບັນລຸການຫັນປ່ຽນຢ່າງເຕັມຮູບແບບ ໄປສູ່ ການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວຕໍ່າ ແລະ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ທີ່ທຶນທານ ຕໍ່ ສະພາບອາກາດ ທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ ຢູ່ໃນແນວທາງ ປະຕິບັດ ແບບເປັນແຜນງານ ຢູ່ໃນ FP 117, ຈຶ່ງຕ້ອງການ ໃຫ້ມີໂຄງການ 2.

ໂຄງການທີ 2 ມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອກ້າວໄປຂ້າງໜ້າ ແລະ ລວບລວມຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ ທີ່ສະໜັບສະໜູນ ການຫັນປ່ຽນ ຂອງ ລັດຖະບານ ແລະ ປະຊາຊົນ ສປປ ລາວ ໄປສູ່ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ພູມິທັດ ແບບຍືນຍົງ ແລະ ທຶນທານຕໍ່ສະພາບດິນຜ້າ ອາກາດ. ໂຄງການ 2 ປະກອບດ້ວຍສາມອົງປະກອບ (ໃຫ້ເບິ່ງຮູບຂ້າງລຸ່ມນີ້).¹

- *ອົງປະກອບ 1 – ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ເອື້ອອຳນວຍ ແກ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ REDD+ ແກ້ໄຂອຸປະສັກຕ່າງໆ ໃນ ລະດັບສູນກາງ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ, ລວມທັງມາດຕະການ ທີ່ແນໃສ່ ການຜັນຂະຫຍາຍ ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແບບມີ ສ່ວນຮ່ວມ ທີ່ມີການລາຍງານກ່ຽວກັບດິນຜ້າອາກາດ, ເພີ່ມທະວີຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານການຄອບຄອງທີ່ດິນ, ປັບປຸງການ ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍປ່າໄມ້ ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ຜັນຂະຫຍາຍ ແລະ ຮັບປະກັນ ການເຂົ້າເຖິງ ແຫຼ່ງທຶນແບບ ຍືນຍົງ ສຳລັບ ຂະແໜງ AFOLU.*
- *ອົງປະກອບ 2 - ການແກ້ໄຂຕະຫຼາດ ສຳລັບ ສາເຫດການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ທີ່ມາຈາກກະສິກຳ ສ້າງຂຶ້ນ ບົນສະພາບແວດ ລ້ອມທີ່ເອື້ອອຳນວຍ (ອົງປະກອບ 1) ແລະ ແກ້ໄຂ ບັນດາສາເຫດຕົ້ນຕໍ ຂອງ ການທຳລາຍປ່າໄມ້ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ ປ່າໄມ້ເສື່ອມໂຊມ ພາຍໃນຂະແໜງກະສິກຳ. ມັນສະໜອງການຫຼຸດຜ່ອນ ການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວ ຜ່ານທາງ ການ ຫຼຸດຜ່ອນ ການຂະຫຍາຍ ກິດຈະກຳກະສິກຳ ເຂົ້າໄປໃນ ພູມິທັດປ່າໄມ້, ແລະ ສົ່ງເສີມ ການປະຕິບັດກະສິກຳທີ່ທຶນທານຕໍ່ ສະພາບອາກາດ ທີ່ເພີ່ມຄວາມທຶນທານ ຂອງຊາວກະສິກອນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ລະບົບນິເວດກະສິກຳ.*
- *ອົງປະກອບ 3 - ຫຼຸດຜ່ອນການປ່ຽນແປງດິນຜ້າອາກາດ ແລະ ມີການບັບຕົວ ໂດຍການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ສ້າງຂຶ້ນບົນ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເອື້ອອຳນວຍ (ອົງປະກອບ 1),² ແລະ ຈະຫຼຸດຜ່ອນ ການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວ ແລະ ເສີມສ້າງ ຄວາມ ທຶນທານ ຂອງ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ຜ່ານທາງ ການຄຸ້ມຄອງພູມິທັດປ່າໄມ້ ແບບ ຍືນຍົງ ແລະ ການສົ່ງເສີມ ການບຸລະນະພູມສັນຖານປ່າໄມ້ (FLR), ໂດຍເນັ້ນໃສ່ບ້ານ ແລະ ປ່າສະຫງວນ.³*

ຮູບ 2 ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ອົງປະກອບ ແລະ ກິດຈະກຳທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ກັນ ຂອງໂຄງການ 2.

¹Note: Project 1 used the term ‘outputs’ instead of components. In order to ensure alignment with the GCF Integrated Results Management Framework and new Funding Proposal Template, the term ‘component’ is applied under Project 2. Outputs under GCF’s IRMF are “Changes delivered as a result of project/programme activities that contribute to the achievement of outcomes.” – GCF. 2022. [Guidance Note to support the completion of the IRMF elements of the revised funding proposal template for PAP and SAP, p. ii.](#)

²Specifically, Activities under component 3 that are subject to component 1 deliverables are:

For Activity 3.1: Village Forest and Agriculture Grants (VFAG) must be in place after Village Forest Management (VFM) planning is concluded, to provide funds for the implementation of annual plans; Land use planning and improved tenure security – Land Use Plans have to be in place as a precondition for VFM, ensuring full compliance with the project’s Environmental and Social Management Plan (ESMP), Ethnic Group Development Plan and Gender Action Plan. Free, prior, and informed consent (FPIC) is required, where the procedures are outlined in detail within Chapter B.3 of the Funding Proposal, and within the ESMP located in Annex 6b.

For Activity 3.2: Identification of existing and/or establishment of new VFAGs to channel climate finance to target villages – VFAGs must be in place after National Protected Area (NPA) management planning is concluded, to provide funds for the implementation of annual plans. Again full compliance with the ESMP and FPIC procedures are required.

³Conservation forests will focus on 5 national protected areas (NPAs) and 1 national park within the project area.

1.2.1. Özet

ຄວາມຈຳເປັນ ໃນການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂ

ຄົນພື້ນເມືອງ ຂອງ GCF ໄດ້ລວມເອົາ ຂະບວນການ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດຄວາມຕ້ອງການ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ກິດຈະກຳ ຂອງ GCF ຖືກພັດທະນາຂຶ້ນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນລັກສະນະ ທີ່ສົ່ງເສີມ ການເຄົາລົບຢ່າງເຕັມທີ່ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສົ່ງເສີມ ຢ່າງທົ່ວທັນ ຕໍ່ ກຽດສັກສີ, ສິດ, ເອກະລັກ, ຄວາມມັ່ງຫວັງ, ຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ອາໄສຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ການປົກຄອງ ຕົນເອງ ແລະ ຄວາມເປັນເອກະລັກ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ຂອງ ຄົນພື້ນເມືອງ. ນະໂຍບາຍ ເລັ່ງໃສ່ ເພື່ອຊ່ວຍ GCF ໃນການລວມ ເອົາ ການພິຈາລະນາຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄົນພື້ນເມືອງ ເຂົ້າໃນການຕັດສິນໃຈຂອງຕົນ ໃນຂະນະທີ່ ເຮັດວຽກ ໄປສູ່ເປົ້າໝາຍ ແຫ່ງ ການຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ການປັບຕົວ ເຂົ້າກັບ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ.

ບ່ອນທີ່ມີກຸ່ມຊົນເຜົ່າ, ນະໂຍບາຍການປົກປ້ອງ ຂອງ GCF ແລະ GIZ ຕ້ອງການໃຫ້ມີ ການລົງມືປະຕິບັດພິເສດ ເພື່ອປົກປ້ອງ ສະຖານະພາບທາງສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ຫຼີກເວັ້ນການຈຳກັດ ຄວາມສາມາດ ຂອງ ເຂົາເຈົ້າ ໃນການຍືນຍັນ ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ສິດຂອງຕົນ ຢູ່ໃນປ່າໄມ້, ທີ່ດິນ, ແລະ ຊັບພະຍາກອນຜົນຜະລິດອື່ນໆ.

ນະໂຍບາຍຄົນພື້ນເມືອງ ຂອງ GCF ໄດ້ຖືກຮັບຮອງ ໃນເດືອນມີນາ 2018 ຊຶ່ງມີຜົນນຳໃຊ້ກັບ ທຸກໂຄງການ ຂອງ GCF. ດັ່ງນັ້ນ , ໂຄງການ ຈຶ່ງມີຂໍ້ກຳນົດຄວາມຕ້ອງການ ທີ່ຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຫຼັກການຊີ້ນຳ ຂອງ ນະໂຍບາຍການປົກປ້ອງ ຂອງ GCF ກ່ຽວ ກັບຄົນພື້ນເມືອງ ຢ່າງເຂັ້ມງວດ. EGDP ນີ້ ຈະນຳໃຊ້ຫຼັກການຊີ້ນຳ ຂອງ GCF ເປັນຜູ້ຖານ ສຳລັບ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂອງ ໂຄງການ, ຊຶ່ງປະກອບມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ພັດທະນາແລະ ປະຕິບັດ ຂະບວນການ ສ້າງຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ແບບຕົ້ນຕົວສະໝັກໃຈ ໂດຍມີການແຈ້ງຂໍ້ມູນໃຫ້ຮັບຮູ້ ລ່ວງໜ້າ ຕາມທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ ESMP.
- ເຄົາລົບ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍ ສິດຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຕໍ່ ທີ່ດິນ, ອານາເຂດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ສິດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ຈິດວິນຍານ ແລະ ຄຸນຄ່າ, ຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ, ລະບົບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະ ການ ປະຕິບັດ, ອາຊີບ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດ, ສະຖາບັນການຈັດຕັ້ງຕາມຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ສະຫວັດດີການລວມ ຂອງເຂົາເຈົ້າ;
- ຮັບຮູ້ສິດທິມະນຸດ ແລະ ຫຼັກການສາກົນ ທີ່ສຳຄັນ, ລວມທັງ ຫຼັກການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ຢູ່ໃນ UNDRIP ແລະ ເຄື່ອງມື ລະດັບ ສາກົນ ແລະ ພາກພື້ນອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ສິດທິຂອງຄົນພື້ນເມືອງ ແລະ ບຸກຄົນ ລວມທັງ ເມື່ອມີຜົນນຳໃຊ້ ແຕ່ບໍ່ຈຳກັດ ສະເພາະກັບ, ສິນທິສັນຍາ ILO ສະບັບເລກທີ 169, ສິນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ, ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ການລົບລ້າງການຈຳແນກເຊື້ອຊາດຜິວຜັນ ທຸກຮູບແບບ ທີ່ ສປປ ລາວ ເປັນ ພາຄີ;
- ເຄົາລົບສິດ ຂອງບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໂດດດ່ຽວແບບສະໝັກໃຈ, ຫຼື ກຸ່ມຄົນຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ທີ່ມີການພົວພັນ ກັບພາຍນອກແບບຈຳກັດ ໃຫ້ຮັກສາຢູ່ໂດດດ່ຽວ ແລະ ດຳລົງຊີວິດຢ່າງອິດສະຫຼະ ໂດຍອີງຕາມວັດທະນະທຳຂອງເຂົາເຈົ້າ. ບັນດາກິດຈະກຳ ທີ່ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບ ຕໍ່ ປະຊາຊົນເຫຼົ່ານີ້, ທີ່ດິນ ແລະ ອານາເຂດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ, ຫຼື ວິທີການດຳລົງຊີວິດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຈະປະກອບມີ ມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມ ທີ່ຈະຮັບຮູ້, ເຄົາລົບ ແລະ ປົກປັກຮັກສາ ທີ່ດິນ ແລະ ອານາເຂດຂອງ

ເຂົາເຈົ້າ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ສຸຂະພາບ ແລະ ວັດທະນະທຳ, ແລະ ເພື່ອຫຼີກເວັ້ນ ການຕິດຕໍ່ກັບເຂົາເຈົ້າ ອັນເປັນຜົນມາຈາກ ກິດຈະກຳ;

- ເຄົາລົບ ແລະ ຮັບຮູ້ ຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ ແລະ ລະບົບການດຳລົງຊີວິດ ລວມທັງ ວິທີການເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ການຖ່າຍທອດ ຄວາມຮູ້;
- ເສີມຂະຫຍາຍ ຄວາມອາດສາມາດ ໃຫ້ບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໃນຂອບເຂດ ຂອງ ກິດຈະກຳໂຄງການ, ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນຄວາມອາດສາມາດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການໃຫ້ຄຳແນະນຳ, ເຮັດບົດບາດເປັນເຈົ້າການ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ.;
- ຮັບປະກັນ ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນຂອງໂຄງການ ໂດຍການໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ມີສ່ວນຮ່ວມ ໃນກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ ຢ່າງທົ່ວເຖິງ ແລະ ຝຶກຈຳລະນາການລົງມືປະຕິບັດ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ບຸລິມະສິດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ໃຫ້ໄດ້ດີຂຶ້ນ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ຂໍ້ລິເລີ່ມ ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມຂອງເຂົາເຈົ້າ ສຳລັບການຫຼຸດຜ່ອນ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການລົງມືປະຕິບັດ; ແລະ
- ເຄົາລົບ ລະບົບການປົກຄອງຕົນເອງ. ສິດຂອງບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໃນການດຳເນີນການພັດທະນາເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ສິດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ໃນຄວາມເປັນອິດສະຫຼະ ຫຼື ການປົກຄອງຕົນເອງ ກ່ຽວກັບບັນຫາ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ກິດຈະກຳພາຍໃນ ແລະ ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງເຂົາເຈົ້າ, ລວມທັງ ວິທີທາງ ແລະ ວິທີການ ສຳລັບ ສະໜອງທຶນ ແກ່ ການເຄື່ອນໄຫວໜ້າທີ່ ຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ໃນຖານະເປັນເງື່ອນໄຂເບື້ອງຕົ້ນ ສຳລັບການອະນຸມັດໂຄງການ, ນະໂຍບາຍການປົກປ້ອງ ທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ດຳເນີນ ກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື ຂະບວນການສ້າງຄວາມເຫັນດີເຫັນພໍ້ ແບບຕົ້ນຕົວສະໝັກໃຈ ໂດຍມີການລາຍງານຂໍ້ມູນໃຫ້ຮູ້ລ່ວງໜ້າ ຮ່ວມກັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ສ້າງຮູບແບບການສະໜັບສະໜູນຊຸມຊົນຢ່າງກວ້າງຂວາງ ສຳລັບໂຄງການ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ. ເຂົາເຈົ້າ ຍັງຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການ ໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ສ້າງກອບການລວມເອົາບົດບາດຍິ່ງຊາຍທີ່ເໝາະສົມ ທີ່ສະໜອງໂອກາດ ສຳລັບການປຶກສາຫາລື ໃນແຕ່ລະຂັ້ນ ຂອງການກະກຽມ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ, ພ້ອມທັງນຳໃຊ້ ວິທີການປຶກສາຫາລື ທີ່ເໝາະສົມ ກັບ ຄຸນຄ່າ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ສະພາບການພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ໃນການອອກແບບວິທີການເຫຼົ່ານີ້, ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດ ຕໍ່ຄວາມເປັນຫວັງ ຂອງ ແມ່ຍິງ, ໄວໜຸ່ມ, ເດັກນ້ອຍ ຈາກ ບັນດາເຜົ່າ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງໂອກາດໃນການພັດທະນາ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ. ນະໂຍບາຍເຫຼົ່ານີ້ ຍັງແກ້ໄຂ ການເປີດເຜີຍສາທາລະນະ, ໂດຍສະເພາະ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບໂຄງການ, ລວມທັງ ການປະເມີນຜົນກະທົບທາງລົບ ທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ຈາກ ໂຄງການ ຕໍ່ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ຖືກກະທົບ, ໃນລັກສະນະທີ່ເໝາະສົມ ຕໍ່ ວັດທະນະທຳໃນແຕ່ລະຂັ້ນ ຂອງ ການກະກຽມ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ.

1.2.2 ແນວທາງປະຕິບັດ ສໍາລັບໂຄງການ 2

ເອກະສານສະບັບນີ້ ປະກອບດ້ວຍ ແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (EGDP) (ຍັງຮູ້ຈັກໃນນາມ ແຜນຄົນພື້ນເມືອງ (IPP)) ທີ່ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ສໍາລັບໂຄງການ 2 ຂອງແຜນງານ GCF ທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ. ການປະກົດຕົວ ຂອງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ໂຄງການ ໄດ້ກະຕຸ້ນ ນະໂຍບາຍການປົກປ້ອງ ຂອງ GCF ແລະ ທະນາຄານໂລກ ກ່ຽວກັບຄົນພື້ນເມືອງ.

ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ເຜົ່າລາວ-ໄຕ ຄອບງຳ ທາງດ້ານການເມືອງ, ວັດທະນະທຳ, ແລະ ເສດຖະກິດ ແລະ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ແມ່ນດຳລົງຊີວິດ ໃນເຂດທີ່ງຽບແຄມແມ່ນໍ້າ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຕາມລຳແມ່ນໍ້າຂອງ. ອີງຕາມ ກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື ຂອງ ສະຫະປະຊາຊາດ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາຄົນພື້ນເມືອງ, ກຸ່ມຊົນເຜົ່າອື່ນສ່ວນໃຫຍ່ ອາໄສຢູ່ໃນເຂດພູດອຍທີ່ເປັນຫີນ ທີ່ກວມປະມານ 79 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງປະເທດ ແລະ ປະສົບກັບ ຄວາມສ່ຽງລະດັບສູງ. ມັນມີຄວາມສໍາຄັນ ທີ່ຈະສັງເກດວ່າ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະມີ 50 ເຜົ່າຢ່າງເປັນທາງການກໍຕາມ, ແຕ່ສັນຍາທາງການ ຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ ເລກທີ 213 ລົງວັນທີ 24 ພະຈິກ 2008 ໄດ້ຮັບຮູ້ຜຽງແຕ່ ສັນຊາດລາວເທົ່ານັ້ນ, ເພາະສະນັ້ນ ບໍ່ວ່າຈະເປັນຊົນເຜົ່າໃດກໍຕາມ, ເຂົາເຈົ້າເປັນພົນລະເມືອງລາວທັງໝົດ ແລະ ສະພາແຫ່ງຊາດ ໄດ້ປະກາດວ່າ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທັງໝົດ ມີຄວາມສະເໝີພາບກັນ ທາງກົດໝາຍ ໃນດ້ານກຽດສັກສີ ແລະ ສິດທິ. ດ້ວຍເຫດຜົນນີ້ ຈຶ່ງບໍ່ໃຊ້ຄຳວ່າ 'ຊົນເຜົ່າກຸ່ມນ້ອຍ' ແລະ/ຫຼື 'ຄົນພື້ນເມືອງ', ເຖິງແມ່ນວ່າ ກຸ່ມລາວ-ໄຕ ເປັນກຸ່ມຫຼັກກໍຕາມ ແລະ ການແທນທີ່ຄຳວ່າ 'ຊົນເຜົ່າ ຫຼື ຫຼາຍຊົນເຜົ່າ' ໄດ້ຖືກຍອມຮັບ ຢ່າງເປັນທາງການ. ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ຄຳສັບ ຂອງ ສປປ ລາວ, ຄຳວ່າ ຊົນເຜົ່າ ຈະໃຊ້ແທນຄົນພື້ນເມືອງ ແລະ ແຜນນີ້ ຈະເປັນ ແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ.

ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ນະໂຍບາຍ ຂອງ GCF, ແຜນ EGD ນີ້ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາຂຶ້ນ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ບັນດາຊົນເຜົ່າ ໃນພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍ ຂອງ ໂຄງການ ໄດ້ຮັບແຈ້ງຂໍ້ມູນຢ່າງຄົບຖ້ວນ, ໄດ້ປຶກສາຫາລື, ແລະ ໄດ້ຮັບໂອກາດ ຢ່າງຜຽງພໍ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ໃນການເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງຕັ້ງໜ້າ ໃນການອອກແບບໂຄງການ ແລະ ການກຳນົດ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ, ການດຳເນີນງານ, ລວມທັງ ການປິດໂຄງການ. ຄ້າຍຄືກັນກັບ ແຜນ ESMP, ແຜນ EGD ນີ້ແມ່ນ ເພື່ອສະໜອງ ແຜນການປະຕິບັດເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ຜົນກະທົບທາງລົບ ຕໍ່ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຕັ້ງໃຈ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ. ໂດຍສະເພາະ, ແມ່ນຈະຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າ ສິດຂອງບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງ, ເຂົາເຈົ້າ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຈາກ ໂຄງການຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບວັດທະນະທຳ. ມັນສືບຕໍ່ຮັບປະກັນວ່າ ການປຶກສາຫາລື ທີ່ມີຄວາມໝາຍ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມແມ່ນເກີດຂຶ້ນແທ້ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມ ຢ່າງທົ່ວທັນ ຕະຫຼອດອາຍຸ ຂອງໂຄງການ. ແຜນ EGD ຈະເປັນໂຕເສີມ ແລະ ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໄປຄຽງຊູ່ກັບ ແຜນ ESMP ແລະ ແຜນປະຕິບັດງານ ບົດບາດຍິ່ງຊາຍ.

ແຜນ EGD ນີ້ ສ້າງຂຶ້ນ ບົນ ບົດສະເໜີຂໍ້ທົນ ແລະ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ່ເປັນຕົວອ້າງອີງ ທີ່ຖືກຍື່ນ ກັບໂຄງການ 1, ລວມທັງ ກອບການວາງແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (EGDPF) ທີ່ຖືກຍື່ນ ພາຍໃນ ບົດປະເມີນຜົນກະທົບ ຕໍ່ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມສໍາລັບ FP117. ໄດ້ມີການປັບປຸງ ເພື່ອສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການອອກແບບໂຄງການ 2, ແລະ ໄດ້ຮັບແຈ້ງ ດ້ວຍການລວບລວມ

ເອກະສານ ແລະ ມີການທົບທວນຄືນ, ພ້ອມທັງ ມີການປຶກສາຫາລື ຂອງ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ (CSO), ຜູ້ມີບົດບາດຈາກພາກລັດ ແລະ ຊາວບ້ານທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ປະກອບດ້ວຍ ບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ.⁴

ການພັດທະນາ ແຜນ EGD ນີ້ ແມ່ນອີງໃສ່ ການປະເມີນຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້ ສໍາລັບໂຄງການ 2 (ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ – ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2a ກ່ຽວກັບ FP, ບົດປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ – ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 6a ກ່ຽວກັບ FP, ແລະ ການປະເມີນບົດບາດຍິງ-ຊາຍ – ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 8a ກ່ຽວກັບ FP), ຊຶ່ງໄດ້ຖືກດໍາເນີນການ ໃນຕົ້ນປີ 2022.

2. ຂໍ້ມູນທຽບຖານ

2.1 ກອບນິຕິກຳ ສໍາລັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ

2.1.1 ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ

ສປປ ລາວ ເປັນສັງຄົມ ທີ່ມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າ. ດັ່ງທີ່ບັນທຶກໄວ້ ຢູ່ໃນບົດປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ໃນແງ່ຍຸດທະສາດ (SESA) ທີ່ຖືກດໍາເນີນ ນໍາສໍາລັບ ER-PD, “ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ບໍ່ຮັບຮູ້ແນວຄວາມຄິດຂອງຄົນພື້ນເມືອງ ຢູ່ໃນ ນະໂຍບາຍ ແລະ ນິຕິກຳຂອງຕົນ. ແທນທີ່ຈະເປັນຊັ້ນນັ້ນ, ຄຳວ່າ “ຊົນເຜົ່າ” ແມ່ນຖືກນຳໃຊ້ ຢ່າງເປັນທາງການ ເພື່ອຜັນລະນາເຖິງ ປະຊາຊົນຂອງຕົນ, ຜູ້ທີ່ຖືກຈັດຢູ່ໃນ 49 ຊົນເຜົ່າ ຢ່າງກວ້າງຂວາງ. [...] ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງຊົນເຜົ່າ ແມ່ນສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ພາສາຊົນເຜົ່າ. ແຕ່ລະຄອບຄົວພາສາຊົນເຜົ່າ ຖືກແບ່ງອອກເປັນ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າຕົ້ນຕໍ ແລະ ອະທິບາຍເພີ່ມເຕີມ ຜ່ານ ທາງກຸ່ມຊົນເຜົ່າຍ່ອຍ. ບາງພາສາຊົນເຜົ່າ ແມ່ນມີພຽງແຕ່ພາສາເວົ້າ, ແລະ ບໍ່ມີຮູບແບບລາຍລັກອັກສອນ.” ດັ່ງນັ້ນ, ຄຳວ່າ ‘ກຸ່ມ ຊົນເຜົ່າ’ ແມ່ນຈະຖືກນຳໃຊ້ໃນທົ່ວເອກະສານສະບັບນີ້.

ລັດຖະທຳມະນູນ ຂອງ ສປປ ລາວ (1991) ໄດ້ລະບຸເຖິງ ຄວາມຈຳເປັນ ໃນການລວມເອົາຄວາມເປັນຫ່ວງ ຂອງ ບັນດາຊົນເຜົ່າ ເຂົ້າໃສ່ໃນ ການພັດທະນານະໂຍບາຍ ໃນທົ່ວທຸກຂະແໜງການ, ແລະ ຍືນຍັນຄືນ ຄວາມຕັ້ງໃຈ ທີ່ຈະເສີມຂະຫຍາຍສິດ ຂອງໝົດ ທຸກຊົນເຜົ່າ (ມາດຕາ 8 ແລະ 22). ມາດຕາ 75 ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ ໄດ້ລະບຸສະເພາະວ່າ “ພາສາລາວ ແລະ ອັກສອນລາວ ແມ່ນ ເປັນພາສາ ແລະ ອັກສອນທາງການ”. ມາດຕາ 8 ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ ໄດ້ກ່າວວ່າ, “ໝົດທຸກຊົນເຜົ່າ ລ້ວນແຕ່ມີສິດ ໃນການ ຮັກສາອິດທິພົນປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຕົນ, ແລະຂອງຊາດ. ການຈຳແນກ ລະຫວ່າງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແມ່ນຈະຖືກຫ້າມ.” ມາດຕາ 8 ປະກາດຕື່ມອີກວ່າ:

“ລັດປະຕິບັດນະໂຍບາຍຊຸກຍູ້ຄວາມສາມັກຄີ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບ ຂອງໝົດທຸກຊົນເຜົ່າ. ໝົດທຸກຊົນເຜົ່າ ລ້ວນແຕ່ມີສິດປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເຊີດຊຸກອິດທິພົນປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງເຜົ່າຕົນ ແລະ

⁴ The consultation results contain the information/topics discussed during the consultation as well as the informants/participants’ feedbacks, recommendations, and concerns. The consultation results not only have been fed into the development of this EGD but also the updated of ESMP and GAP and broader project design. For more information refer to the stakeholder engagement plan in FP Annex 7.

ຂອງຊາດ. ການກະທຳທັງໝົດ ຂອງການສ້າງຄວາມແບ່ງແຍກ ແລະ ການຈຳແນກຊົນເຜົ່າແມ່ນຈະຖືກຫ້າມ.
ລັດປະຕິບັດທຸກມາດຕະການ ເພື່ອຄ່ອຍໆຜັດທະນາ ແລະ ຍົກລະດັບ ເສດຖະກິດສັງຄົມ ຂອງໝົດທຸກຊົນ
ເຜົ່າ.”

ມະຕິສູນກາງພັກ ກ່ຽວກັບວຽກງານຊົນເຜົ່າ ໃນຍຸກໃໝ່ (1992), ໄດ້ແນໃສ່ ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງ ບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ
ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໃຫ້ດີຂຶ້ນເທື່ອລະກ້າວ, ພ້ອມທັງຮັກສາ ເອກະລັກ ຂອງຊົນເຜົ່າ ແລະ ມໍລະດົກວັດທະນະທຳ ຂອງຕົນ. ມັນເປັນ
ພື້ນຖານ ຂອງ ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດໃນປັດຈຸບັນ ວ່າດ້ວຍກຸ່ມຊົນເຜົ່າ. ນະໂຍບາຍທົ່ວໄປ ຂອງ ສປປ ລາວ ກ່ຽວກັບກຸ່ມຊົນເຜົ່າ
ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ສ້າງນ້ຳໃຈແຫ່ງຊາດ (ເອກະລັກຂອງຊາດ).
- 2) ຮັບຮູ້ຄວາມສະເໝີພາບ ລະຫວ່າງຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ.
- 3) ເພີ່ມທະວີຄວາມສາມັກຄີ ຂອງ ບັນດາເຜົ່າ ທີ່ເປັນສະມາຊິກ ຂອງຄອບຄົວລາວທີ່ຍິ່ງໃຫຍ່.
- 4) ແກ້ໄຂບັນຫາແນວຄິດທີ່ບໍ່ຄ່ອງຕົວ ແລະ ຕາຍຕົວ, ລວມທັງ ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ
ວັດທະນະທຳ.
- 5) ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າໃຫ້ດີຂຶ້ນ ເທື່ອລະກ້າວ.
- 6) ຂະຫຍາຍມູນເຊື້ອ ແລະ ເອກະລັກຊົນເຜົ່າຂອງແຕ່ລະຊົນເຜົ່າ ໃຫ້ກວ້າງຂວາງສຸດເທົ່າທີ່ຄວນ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນ
ການເຂົ້າຮ່ວມວຽກງານຂອງປະເທດຊາດ.

ສັນຍາວ່າດ້ວຍການອະນຸມັດ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ ບົດແນະນຳ ກ່ຽວກັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ຢູ່ໃນຂະບວນການ ປະ
ເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງ ໂຄງການ 707/MoNRE (05 ກຸມພາ 2013): ກຳນົດຂະບວນການ ແລະ ກາລະໂອກາດ
ໃຫ້ຊຸມຊົນເຂົ້າຮ່ວມການວາງແຜນ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ໂຄງການລົງທຶນ, ຍົກບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຈັດຕັ້ງ
ປະຕິບັດໂຄງການ, ລວມທັງ ຂະບວນການແກ້ໄຂຜົນກະທົບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ (ແລະ ເຮັດແນວນີ້
ຢ່າງຍຸດຕິທຳ ແລະ ບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງ). ສັນຍາ ລະບຸເຖິງສອງຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍ ຄື:

- ເພື່ອຮັບປະກັນ ໃຫ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ ຖືກຕ້ອງຕາມ ກົດລະບຽບ ແລະ ລະບຽບການ, ມີຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ
ໃຫ້ທຸກຄົນມີສ່ວນຮ່ວມ (ໂດຍສະເພາະຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການລົງທຶນ).
- ເພື່ອຮັບປະກັນ ໃຫ້ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໄດ້ຮັບການປະຕິບັດ ແລະ ຊິດເຊີຍ ຢ່າງຍຸດຕິທຳ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ ຈາກຜົນ
ກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກ ໂຄງການລົງທຶນ.

ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍການຈັດການຄຳຮ້ອງຟ້ອງ ສະບັບເລກທີ 012/ສພຊ (2015): ກຳນົດຈຸດປະສົງ, ຫຼັກການ, ແລະ ຂະບວນການ
ສຳລັບ ສະເໜີ ແລະ ຈັດການ ການແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກ, ຄຳຮ້ອງຟ້ອງ ແລະ ຄຳຈົ່ມທຸກ ທຸກປະເພດ ທີ່ຜົນລະເມືອງສາມາດຍົກຂຶ້ນ

ມາໄດ້. ບົດແນະນຳ ໃຫ້ຄຳແນະນຳວ່າ ທຸກຄຳຮ້ອງທຸກ ແລະ ຄຳຮ້ອງຟ້ອງ ແມ່ນຕ້ອງຢືນໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ , ຈົນຮອດລະດັບສູນກາງ. ຂະບວນການແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກ ແບ່ງອອກເປັນ 3 ຂັ້ນຕອນ ຄື:

- ຂໍສະເໜີ ແມ່ນຈະຖືກຢືນສະເໜີ ແລະ ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ໂດຍ ອຳນາດການປົກຄອງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໂດຍກົງ
- ຖ້າຫາກບັນຫາ ຍັງບໍ່ຖືກແກ້ໄຂໄດ້, ຄຳຮ້ອງທຸກ ແມ່ນຈະຖືກສະເໜີຫາ, ແລະ ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ໂດຍ ອົງການ ຕຸລາການຂັ້ນເມືອງ.
- ຖ້າຜູ້ຮ້ອງທຸກຍັງບໍ່ພໍໃຈກັບຜົນການຮ້ອງຟ້ອງ, ຄຳຮ້ອງຟ້ອງ ສາມາດຖືກສະເໜີໄປຫາ ແລະ ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂໂດຍ ສະພາຂັ້ນແຂວງ.

ດຳລັດວ່າດ້ວຍກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ສະບັບເລກທີ 207/ສພຊ (ວັນທີ 20 ມີນາ 2020): ມາດຕາ 17 ວ່າດ້ວຍ ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ , ຄຳສັ່ງສອນ, ນະໂຍບາຍ, ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການ ຕໍ່ ບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າຂອງລາວ, ຈຸດທີ 1 ມີຂໍ້ກຳນົດຄວາມຕ້ອງການ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນ ທີ່ຈະຖືກນຳສະເໜີ ຜ່ານ ນາຍພາສາ, ໜັງສືພິມ ແລະ ເຄື່ອງດຶງດູດ ຫຼື ເຄື່ອງເອເລັກໂຕຣນິກ. ຈຸດທີ 2 ມີຂໍ້ກຳນົດຄວາມຕ້ອງການວ່າ ການຂະຫຍາຍຕາໜ່າງການສື່ສານ ແລະ ສື່ມວນຊົນ ໄປທົ່ວປະເທດ ໃຫ້ເຂົ້າເຖິງໄດ້ ໂດຍ ໝົດທຸກຊົນເຜົ່າ. ຈຸດທີ 3 ມີຂໍ້ກຳນົດຄວາມຕ້ອງການ ໃຫ້ມີການພັດທະນາ ແລະ ປັບປຸງ ລະບົບສື່ສານຢູ່ຊົນນະບົດ, ໂດຍມີຈຸດປະສົງ ທີ່ຈະປັບປຸງ ຄຸນນະພາບ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ ເພື່ອເພີ່ມທະວີ ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຂອງບັນດາເຜົ່າ. ມາດຕາ 18, ການເຂົ້າເຖິງ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ຍຸຕິທຳ, ຈຸດທີ 2, ສິ່ງເສີມ ການຊ່ວຍເຫຼືອປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ທີ່ທຸກຍາກ, ຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຄົນພິການໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ລະບົບຍຸຕິທຳ - ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ສາມາດດຳເນີນຂະບວນການຍຸຕິທຳ ແລະ ເອກະສານທາງການ ແລະ ບໍລິຫານ ໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າທຳນຽມ.

ບົດແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການປຶກສາຫາລື ຂອງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (2012): ອອກໂດຍແນວລາວສ້າງຊາດ, ກຳນົດຄຳແນະນຳ ສຳລັບ ການປຶກສາຫາລື ກັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ. ຄາດໝາຍ ແມ່ນເພື່ອແນໃສ່ຮັບປະກັນໃຫ້ ບັນດາຊົນເຜົ່າ *ທັງໝົດ* ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທາງລົບ ຈາກ ໂຄງການພັດທະນາ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນແຫຼ່ງທຶນໃດກໍຕາມ, ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມມືຢ່າງເຕັມສ່ວນ ໃນການປຶກສາຫາລື ທີ່ມີຄວາມໝາຍ ໃນທຸກຂັ້ນ - ນັບແຕ່ ການກະກຽມໂຄງການ ຈົນເຖິງ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ບົດແນະນຳ ຍັງມີຈຸດໝາຍ ທີ່ຈະຮັບປະກັນວ່າ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໄດ້ຮັບການແຈ້ງໃຫ້ຮູ້ຂໍ້ມູນ ຢ່າງເຕັມເມັດເຕັມໜ່ວຍ ກ່ຽວກັບ ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ, ລວມທັງ ຜົນກະທົບທາງບວກ ແລະ ທາງລົບ ຕໍ່ ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງເຂົາເຈົ້າ. ບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຕ້ອງໄດ້ຮັບໂອກາດ ເພື່ອສະແດງຄວາມເປັນຫວັງຂອງຕົນ. ບົດແນະນຳ ກຳນົດ ບັນດາຫຼັກການ ແລະ ຂະບວນການຕ່າງໆ ທີ່ຈະຊ່ວຍອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແກ່ ການປຶກສາຫາລືທີ່ມີຄວາມໝາຍ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ແບບຕົ້ນຕົວສະໝັກໃຈ ໂດຍມີການລາຍງານຂໍ້ມູນ ໃຫ້ຮູ້ລ່ວງໜ້າ ຈາກ ໝົດທຸກຊົນເຜົ່າ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ ໃນລັກສະນະທີ່ມີຄວາມອ່ອນໄຫວ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ.

2.1.2 ກອບນິຕິກຳສາກົນ

ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບຮອງ, ລົງນາມ ແລະ/ຫຼື ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ ຕໍ່ ສົນທິສັນຍາ ແລະ ອະນຸສັນຍາສາກົນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊົນເຜົ່າ ແລະ ສິດທິມະນຸດ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້). ນອກຈາກນັ້ນ, ສປປ ລາວ ຍັງໄດ້ຮັບຮອງ ສົນທິສັນຍາ ຂອງ ອົງການແຮງງານ ສາກົນ (ILO) ເລກທີ 169 ວ່າດ້ວຍ ຄົນພື້ນເມືອງ ແລະ ຊົນເຜົ່າ (ILO 169, 1989), ແລະ ຖະແຫຼງການ ຂອງ ສະຫະປະຊາຊາດ ວ່າດ້ວຍ ສິດ ຂອງ ຄົນພື້ນເມືອງ (UNDRIP, 2007).

ຕາຕະລາງ 1. ສົນທິສັນຍາສາກົນ ທີ່ລົງນາມ ແລະ/ຫຼື ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ ໂດຍ ສປປ ລາວ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊົນເຜົ່າ ແລະ ສິດທິມະນຸດ

ຊື່ສົນທິສັນຍາ/ ລາຍລະອຽດ	ໂຕຫຍໍ້ ຂອງ ສົນທິສັນຍາ	ວັນທີລົງນາມ	ວັນທີຮັບຮອງ, ການເຂົ້າຫາ (a), ວັນທີເຂົ້າຫາ (d)
ອະນຸສັນຍາ ຕໍ່ການທຳລະມານ ແລະ ການປະຕິບັດ ຫຼື ການລົງໂທດອື່ນໆ ທີ່ໂຫດຮ້າຍ ແລະ ໄຮ້ມະນຸດສະທຳ	CAT	21 ກັນຍາ 2010	26 ກັນຍາ 2012
ອະນຸສັນຍາທີ່ເປັນທາງເລືອກ ຂອງສົນທິສັນຍາ ຕໍ່ການທຳລະມານ	CAT-OP		
ອະນຸສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິທາງສັງຄົມ ແລະ ທາງການເມືອງ	CCPR	07 ທັນວາ 2000	25 ກັນຍາ 2009
ອະນຸສັນຍາທີ່ເປັນທາງເລືອກທິສອງ ສົນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິທາງສັງຄົມ ແລະ ທາງການເມືອງ ທີ່ເລັ່ງໄປ ເພື່ອລົບລ້າງ ການລົງໂທດດ້ວຍຄວາມຕາຍ	CCPR-OP2-DP		
ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປ້ອງ ທຸກຄົນ ຈາກ ການຫາຍສາບສູນ ໂດຍຖືກບັງຄັບ	CED	29 ກັນຍາ 2008	
ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການລົບລ້າງ ທຸກຮູບແບບ ຂອງການຈຳແນກແມ່ຍິງ	CEDAW	17 ກໍລະກົດ 1980	14 ສິງຫານ 1981
ສົນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ການລົບລ້າງ ທຸກຮູບແບບ ຂອງການຈຳແນກເຊື້ອຊາດ	CERD		22 ກຸມພາ 1974 (a)
ສົນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນາທຳ	CESCR	07 ທັນວາ 2000	13 ກຸມພາ 2007
ສົນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປ້ອງສິດ ຂອງ ຜູ້ໃຊ້ແຮງງານ ທີ່ເປັນຄົນອົບພະຍົບ ແລະ ສະມາຊິກຄອບຄົວ ຂອງເຂົາເຈົ້າ	CMW		
ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ສິດ ຂອງເດັກນ້ອຍ	CRC		08 ພຶດສະພາ 1991 (a)
ອະນຸສັນຍາທີ່ເປັນທາງເລືອກ ຂອງ ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ສິດ ຂອງເດັກນ້ອຍ ກ່ຽວກັບ ການເຂົ້າຮ່ວມ ຂອງເດັກນ້ອຍ ໃນຄວາມຂັດແຍ່ງທີ່ມີການໃຊ້ອາວຸດ	CRC-OP-AC		20 ກັນຍາ 2006 (a)
ອະນຸສັນຍາທີ່ເປັນທາງເລືອກ ຂອງ ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍສິດ ຂອງເດັກນ້ອຍ ກ່ຽວກັບ ການຂາຍໂສເຜນີເດັກ ແລະ ພາບອານາຈານຂອງເດັກ	CRC-OP-SC		20 ກັນຍາ 2006 (a)
ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິຂອງຄົນພິການ	CRPD	15 ມັງກອນ 2008	25. ກັນຍາ 2009

2.2 ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຂອງ ສປປ ລາວ

2.2.1 ລະດັບຊາດ⁵

ຂໍ້ຕົກລົງຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ ສະບັບເລກທີ 213 ລົງວັນທີ 24 ພະຈິກ 2008 ລະບຸວ່າ ຝົນລະເມືອງລາວທຸກຄົນ, ໂດຍບໍ່ສິນວ່າ ຈະເປັນເຜົ່າໃດ, ແມ່ນມີຄວາມສະເໝີພາບ ຕາມ ກົດໝາຍ. ເປັນປະເທດທີ່ມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າຢ່າງເປັນທາງການ, ມີ 50 ຊົນເຜົ່າທີ່ໄດ້ ຮັບການຍອມຮັບຢູ່ຮ່ວມກັນ ໃນ ສປປ ລາວ. ເຖິງແມ່ນວ່າ, ຄວາມສະເໝີພາບ ກ່ອນໜ້າກົດໝາຍ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ສຳລັບ ທຸກຄົນ, ແຕ່ການຍຶດໜັ້ນໃນການປະຕິບັດຄວາມສະເໝີພາບທັງໝົດ, ໃນທາງປະຕິບັດ, ສາມາດມອງຂ້າມ ບາງຮີດຄອງປະເພນີ, ສາສະໜາ, ການປະຕິບັດທາງສັງຄົມ ຂອງ ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າໃນລາວ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນເປັນທີ່ສັງເກດໄດ້ ໂດຍສະເພາະ ໃນ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຕາມປະເພນີ, ຊ່ອງຫວ່າງໃນການເຂົ້າເຖິງ ການບໍລິການສັງຄົມ, ແລະ ການສະໜອງ ການດຳ ລົງຊີວິດ ທີ່ເປັນທາງເລືອກ. ການສົ່ງເສີມຄວາມສະເໝີພາບ ຍັງບໍ່ນຳໃຊ້ ຄຳວ່າ 'ຊົນເຜົ່າກຸ່ມນ້ອຍ' ຫຼື 'ຄົນຝື້ນເມືອງ', ຊຶ່ງໄດ້ມີການ ໃຊ້ຄຳສັບ 'ຊົນເຜົ່າ' ທີ່ຖືກຍອມຮັບ ຢ່າງເປັນທາງການ ແທນ.

ປະຊາກອນລາວສ່ວນໃຫຍ່ ເປັນກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ທີ່ບໍ່ແມ່ນກຸ່ມທີ່ໃຊ້ພາສາລາວ, ແລະ ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ການປະຕິບັດຮີດຄອງ ປະເພນີ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ແມ່ນມີຕົນກຳເນີດມາຈາກ ສາຍສຳພັນອັນເລິກເຊິ່ງ ກັບ ດິນແດນບັນພະບຸລຸດ ແລະ ຈິດວິນຍານປ່າໄມ້. ການ ເອື້ອຍອີງຢ່າງສະນິດແໜ້ນ ຕໍ່ ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ແລະ ນ້ຳ ໄດ້ສົ່ງຜົນໃຫ້ບັນດາບ້ານທີ່ນ້ອຍກວ່າໝູ່, ກະຈາຍເປັນຈຸດໆ ໃນທົ່ວ ພູມສັນຖານ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຂອງປະເທດ. ການແຍກຢູ່ໂດດດ່ຽວຫ່າງກັນ ແລະ ຫ່າງຈາກຖະໜົນສາຍຫຼັກ ຫຼື ຕົວເມືອງນີ້ ໄດ້ສ້າງ ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ໃຫ້ແກ່ການຫາ ການບໍລິການຕ່າງໆ ໃນສັງຄົມ ທີ່ລັດຖະບານສະໜອງໃຫ້. ນະໂຍບາຍຄວາມສະເໝີພາບຂອງກຸ່ມ ຊົນເຜົ່າ ກ່າວວ່າ, ໝົດທຸກຊົນເຜົ່າຕ້ອງ:

- ໃຫ້ບຸລິມະສິດ ແກ່ການຂະຫຍາຍທັງນາ ແລະ ການປູກພືດທີ່ໜັ້ນຄົງ - ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ບໍ່ຜັກດັນ ການປະຕິບັດເຮັດໄຮ່ໝູ່ ນວຽນ;
- ການປະຕິບັດກະສິກຳຄົງທີ່, ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ນາ ແລະ ການປູກພືດທີ່ໜັ້ນຄົງ (ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແມ່ນຈະບໍ່ຖືກຜັກດັນ);
- ນຳໃຊ້ພາສາລາວ ເພື່ອສ້າງສາປະເທດຊາດ, ພັດທະນາປະເທດລາວໃຫ້ປະເທດທີ່ເຂັ້ມແຂງ ເປັນຈິດໜຶ່ງໃຈດຽວ. (ພາສາລາວ ເປັນພາສາທາງການຂອງປະເທດ); ແລະ
- ສ້າງກຸ່ມບ້ານ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການລວມຕົວໜ່ວຍບໍລິຫານບ້ານ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ລັດຖະບານລາວ ເພື່ອສະດວກ ສະບາຍໃນການຄຸ້ມຄອງລັດ ແລະ ການບໍລິການສັງຄົມ ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນຫຼາຍຂຶ້ນ.

ຍ້ອນການເຂົ້າເຖິງພູມສັນຖານທີ່ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ຂາດຕົວແທນທາງການເມືອງ, ເຖິງວ່າຈະພະຍາຍາມຮັບປະກັນຄວາມສະ ເໝີພາບ ລະຫວ່າງ ຝົນລະເມືອງລາວ, ແຕ່ມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ຍັງຂາດການເຂົ້າເຖິງຝື້ນຖານໂຄງລ່າງຂອງລັດຖະບານ, ການບໍລິການທາງ ສັງຄົມ, ແລະ ປະສົບກັບ ຄວາມທຸກຍາກໃນການຜະລິດ. ຮາກຖານ ຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານໂຄງສ້າງນີ້ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ແລະ

⁵Social Assessment Lao PDR Global Partnership for Education III: Learning and Equity Acceleration Project (P173407):

ເຊື່ອມໂຍງເຂົ້າກັບ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຢ່າງເປັນທາງການ. ທຸກໆຊົນເຜົ່າໃນລາວ ເຖິງວ່າມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານໂຄງສ້າງສັງຄົມ ແລະ ການສະແດງທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແຕ່ກໍມີພື້ນຖານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມທີ່ຄ້າຍຄືກັນ, ອີງໃສ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ການຜະລິດກະສິກຳເປັນຕົ້ນຕໍ ເພື່ອດຳລົງຊີວິດ, ແລະ ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອເປັນໄລຍະ ຈາກລັດຖະບານ ທີ່ຈັດສັນການບໍລິການສັງຄົມຕ່າງໆ ຊຶ່ງຂຶ້ນກັບທີ່ຕັ້ງ.

ເຖິງແມ່ນວ່າຈະແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານພາສາ, ວັດທະນະທຳທີ່ມີຕົວຕົນ ແລະ ບໍ່ມີຮູບຮ່າງ, ແຕ່ບັນດາຊົນເຜົ່າເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ແບ່ງປັນຊັບພະຍາກອນຕາມທີ່ຕັ້ງພູມສາດ ເຊັ່ນ: ປ່າໄມ້ ແລະ ທາງນ້ຳ, ສຳລັບແຕ່ລະລຸ້ນຄົນ ທີ່ດຳລົງຊີວິດແບບຍືນຍົງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ພື້ນຖານຊັບພະຍາກອນທີ່ແບ່ງປັນນີ້ ບໍ່ຄວນປົດປັງຄວາມແຕກຕ່າງທີ່ແທ້ຈິງ ທີ່ບັນດາຊົນເຜົ່າຕ່າງໆມີ ສຳລັບການສ້າງແນວຄວາມຄິດ ແລະ ປະຕິບັດ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ມັນຍັງເບິ່ງເໝືອນກັບວ່າ ກຸ່ມຕ່າງໆອາດ ຈະມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ທີ່ຈະເຂົ້າໃຈເຫດຜົນ ສຳລັບການສຸມໃສ່ ການປົກປ້ອງປ່າໄມ້ ສຳລັບ ແຜນງານຫຼຸດຜ່ອນການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວ. ເບິ່ງເໝືອນກັບວ່າ ຄວາມພະຍາຍາມຂອງໂຄງການ ໃນການຊຸກຍູ້ ການປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນຮ່ວມກັນ, ລວມທັງ ການຮຽກຮ້ອງໃຫ້ບັນດາຊົນເຜົ່າ ທີ່ເຄີຍນຳໃຊ້ປ່າໄມ້ມາຫຼາຍລຸ້ນຄົນ ໃຫ້ຝຶກຈາລະນາ ຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານີ້ ດ້ວຍວິທີຕ່າງໆ, ອາດຈະເປັນສິ່ງທ້າທາຍ, ແລະ ເບິ່ງເໝືອນກັບວ່າ ຈະຕ້ອງການ ຄວາມອ່ອນໄຫວທາງດ້ານພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳ ທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງ ທ້ອງຖິ່ນ ໃນກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ.

2.2.2 ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ

ໂຄງການ ກວມເອົາທຶກແຂວງພາກເໜືອ⁶ ຊຶ່ງເປັນບ່ອນທີ່ ປະຊາຊົນໄດ້ເພິ່ງພາອາໄສປ່າໄມ້, ກະສິກຳ, ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆຢ່າງສູງ ສຳລັບ ທັງການສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດ. ກິດຈະກຳສ້າງເສດຖະກິດ ແມ່ນແຕກຕ່າງກັນໄປ ນັບແຕ່ການປູກເຂົ້າ ທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເປັນນາໃນເຂດທົ່ງພຽງ ແລະ ການປູກຝັດເປັນສິນຄ້າ ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ຈົນໄປເຖິງ ການເຮັດກະສິກຳ ໃນເຂດເນີນສູງ ທີ່ມີການບຸກເບີກເນື້ອທີ່. ນອກຈາກນັ້ນ, ພື້ນທີ່ໂຄງການ ຍັງເປັນສະເໝືອນບ້ານຂອງຢ່າງໜ້ອຍ 23 ຊົນເຜົ່າ ໃນຈຳນວນ 50 ຊົນເຜົ່າ ທີ່ໄດ້ຮັບການຍອມຮັບຢ່າງເປັນທາງການ ໃນ ສປປ ລາວ, ເຖິງແມ່ນວ່າຈຳນວນຕົວເລກ ອາດຈະເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ ຖ້າໝົດທຸກກຸ່ມ ແລະ “ກຸ່ມຍ່ອຍ” ຖືກນັບ ແຍກກັນ. ກຸ່ມພາສາຊົນເຜົ່າ ປະກອບມີ: ກຸ່ມພາສາລາວ-ໄຕ (ເຊັ່ນ: ລາວ ແລະ ລື), ມອນ-ຂະແມ (ໂດຍສະເພາະຂະມຸ), ຈີນ-ທິເບດ (ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນອາຄາ), ມົ້ງ-ອິມຽນ (ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມົ້ງ) ແລະ ປາລຽງ (ກຸ່ມທີ່ນ້ອຍ ເຊັ່ນ ປິດ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນແຂວງບໍ່ແກ້ວ). ພື້ນທີ່ໂຄງການ ມີອົງປະກອບຂອງຊົນເຜົ່າທີ່ບໍ່ແມ່ນກຸ່ມພາສາລາວ-ໄຕ ສູງກວ່າໝູ່.

ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ທີ່ຢູ່ໃນຕະກູນພາສາລາວ-ໄຕ ມີຫຼາຍຢ່າງ ທີ່ຄ້າຍຄືກັນໃນດ້ານພາສາປາກເວົ້າ ທີ່ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ຊຶ່ງເໝືອນກັນກັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າໃນຕະກູນພາສາຈີນ-ທິເບດ. ຕະກູນພາສາຊົນເຜົ່າ ມອນ-ຂະແມ ແມ່ນມີຫຼາຍກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ກຸ່ມຍ່ອຍ, ແລະ ພາສາຂອງເຂົາເຈົ້າ ແມ່ນບໍ່ເຂົ້າໃຈກັນໄດ້ງ່າຍ. ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຄືກັນ ກັບ ຄວາມເຂົ້າໃຈດ້ານພາສາ ແມ່ນມີຢູ່ກັບ

⁶ Bokeo, Houaphan, Luang Namtha, Luang Prabang Oudomxay and Sayabouri.

ກຸ່ມພາສາເຜົ່າມື້ງ - ອ້ວມຽນ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ສາມາດເຫັນໄດ້ຈາກ ຄວາມຈິງທີ່ວ່າ ເຖິງວ່າຊົນເຜົ່າມື້ງ, ຢາວ ແລະ ອາຄາ ຈະເປັນກຸ່ມ ຢູ່ໃນກຸ່ມພາສາດຽວກັນກໍຕາມ, ແຕ່ພາສາທ້ອງຖິ່ນຂອງເຂົາເຈົ້າ ແມ່ນແຕກຕ່າງກັນ ຢ່າງຊັ້ນເຊີງ. ສະຖານະການ ດ້ານການສຶກສາ ທາງດ້ານພາສາ ແລະ ທີ່ຕອບສະໜອງນີ້ ເຮັດໃຫ້ເກີດສິ່ງທ້າທາຍອັນໃຫຍ່ຫຼວງ ຕໍ່ ການລົງມືປະຕິບັດ ຕ້ານການປ່ຽນແປງ ຂອງ ສະພາບດິນຟ້າອາກາດ - ແລະ ການພັດທະນາໂດຍທົ່ວໄປ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ພະນັກງານລັດ ມັກຈະບໍ່ເວົ້າພາສາທ້ອງຖິ່ນ, ເຂົາເຈົ້າຕ້ອງ ໄດ້ເຮັດວຽກກັບ ແນວລາວສ້າງຊາດ (LFND), ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ, ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນໆ ເພື່ອເປັນນາຍພາສາ ໃນການເຂົ້າ ເຖິງບ້ານທ້ອງຖິ່ນ.

ກຸ່ມຊົນເຜົ່າເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ຕາມມາດຖານເງື່ອນໄຂ ຂອງ ນະໂຍບາຍຄົນພື້ນເມືອງ ຂອງ ທະນາຄານໂລກ ແລະ GCF, ເຊິ່ງສາມາດລະບຸ ໄດ້ ດ້ວຍລັກສະນະດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ການກຳນົດຕົນເອງ ເປັນສະມາຊິກ ຂອງ ກຸ່ມສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳພື້ນເມືອງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ມີການຮັບຮູ້ເອກະລັກ ນີ້ ຈາກ ຜູ້ອື່ນ;
- ການຍຶດຕິດກັບ ປ່ອນຢູ່ອາໄສທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ທາງພູມສັນຖານ, ອານາເຂດຂອງບັນພະບຸລຸດ, ຫຼື ພື້ນທີ່ຂອງການນຳໃຊ້ຕາມ ລະດູການ ຫຼື ອາຊີບ ລວມທັງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຢູ່ໃນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ອານາເຂດເຫຼົ່ານີ້;
- ຮີດຄອງປະເພນີທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ຫຼື ລະບົບການເມືອງ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ແຍກຈາກ ອັນ ທີ່ລວມເອົາສັງຄົມ ຫຼື ວັດທະນະທຳ; ແລະ
- ພາສາ ຫຼື ພາສາທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ແຕກຕ່າງ, ຊຶ່ງມັກຈະແຕກຕ່າງຈາກ ພາສາທາງການ ຫຼື ພາສາຂອງປະເທດ ຫຼື ຂອງພາກພື້ນ ທີ່ ເຂົາເຈົ້າອາໄສຢູ່. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ປະກອບດ້ວຍ ພາສາ ຫຼື ພາສາທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ໄດ້ເກີດຂຶ້ນ ແຕ່ບໍ່ມີໃນປັດຈຸບັນ ເນື່ອງຈາກ ຜົນ ກະທົບ ທີ່ເຮັດໃຫ້ມັນຍາກ ສຳລັບຊຸມຊົນ ຫຼື ກຸ່ມ ທີ່ຈະຮັກສາພາສາ ຫຼື ພາສາທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ແຕກຕ່າງ.

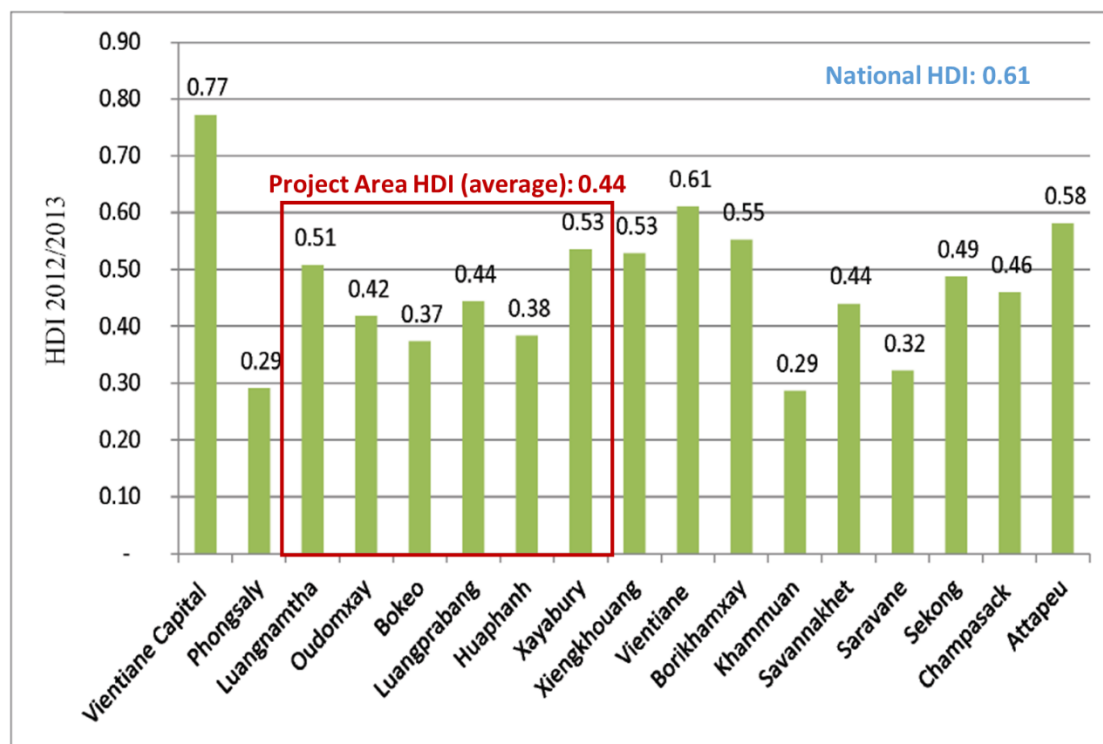
ຄວາມທຸກຍາກ

ຢູ່ທາງພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ, ອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ແມ່ນໜຶ່ງ ໃນຈຳນວນ ທີ່ມີລະດັບສູງທີ່ສຸດ ໃນປະເທດ. ເນື່ອງຈາກໄດ້ ສ້າງຄວາມຄືບໜ້າ ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ໄດ້ຫຼຸດຈຳນວນຄົນ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຕໍ່າກວ່າເສັ້ນຄວາມທຸກຍາກ ລົງຈາກ 52% ມາເປັນ 26% ຈາກ ປີ 1993 ຫາ 2013⁷, ລະດັບຄວາມທຸກຍາກ ໃນເຂດພາກເໜືອ ຍັງເກີນລະດັບສະເລ່ຍແຫ່ງຊາດ (23%). ພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ ປະກອບດ້ວຍ ເຂດພູສູງ ແລະ ເນີນພູ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງເຊັ່ນ: ເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ, ໂຮງຮຽນ, ສຸກສາລາ ແລະ ສະຖານທີ່ສາທາລະນະອື່ນໆ ແມ່ນບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງ ແລະ ເຂົ້າຮອດ ໂດຍ ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ຢ່າງງ່າຍດາຍ. ຄ່າ ດັດຊະນີການພັດທະນາມະນຸດ (HDI) ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ຂອງ ແຜນງານ ແມ່ນຕໍ່າກວ່າລະດັບຊາດ (0.44 ທຽບກັບ 0.61);

⁷ Pimhidzai et al. 2014 and UNDP 2009 in MPI and UNDP 2017

1). ແຂວງບໍ່ແກ້ວ, ຫົວພັນ ມີຄ່າ HDI ຕໍ່າ. ປະມານ 28% ຂອງປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດໂຄງການ ດຳລົງຊີວິດຕໍ່າກວ່າເສັ້ນຄວາມທຸກຍາກ,⁸ ຊຶ່ງສິ້ນກາຍລະດັບສະເລ່ຍແຫ່ງຊາດ. ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ລະຫວ່າງ ແຂວງ ແລະ ພາຍໃນແຂວງ (ລວມທັງ ປະຊາກອນ ໃນເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ຕົວເມືອງ, ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ເພດ, ໃນບັນດາປັດໃຈອື່ນໆ). ແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ຫຼວງນ້ຳທາ ມີລະດັບຄວາມທຸກຍາກຕໍ່າກວ່າລະດັບສະເລ່ຍຂອງທົ່ວປະເທດ, ກວມເອົາ 15% ແລະ 16% ຂອງປະຊາກອນພາຍແຂວງ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ແຂວງບໍ່ແກ້ວ ເປັນແຂວງອັນດັບສອງ ທີ່ມີເຫດການ ຄວາມທຸກຍາກສູງທີ່ສຸດ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ຊຶ່ງວ່າ 44% ຂອງປະຊາກອນ ແມ່ນດຳລົງຊີວິດ ດ້ວຍຄວາມທຸກຍາກ. ແຂວງຫົວພັນ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ຫຼວງພະບາງ ຍັງມີຄວາມທຸກຍາກທີ່ສູງກວ່າ (39%, 30% ແລະ 26% ຕາມລຳດັບ).

ຮູບ 3. ຄ່າ HDI ສະພາບແວດ, ປີ 2011-2013 ສຳລັບ ສປປ ລາວ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ດັດແປງມາຈາກ UNDP 2015

ການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ

⁸ Lao PDR Poverty Line Definition from the 2017 Lao PDR Human Development Report (MPI and UNDP 2017): “The national poverty line is calculated on a nutritional basis. An adult must be able to consume an equivalent of 2,100 kilocalories a day to be above the poverty line. S/he should also have access to some non-food necessities. First, the monetary equivalent of 2,100 kilocalories of food (from a defined basket) is calculated, and then allowances for non-food items are calculated. The sum of these two is the poverty line. Each time a survey is conducted, the poverty line is adjusted for inflation. No new poverty line has been defined for over two decades. Lao PDR follows the World Bank’s method of measuring poverty.”

ແຫຼ່ງຄຳປະກັນສະບຽງອາຫານຕົ້ນຕໍ ແມ່ນມາຈາກ ກາເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ, ສະນັ້ນ, ທີ່ດິນປ່າໄມ້ ຈຶ່ງຖືກນຳໃຊ້ ສຳລັບຈຸດປະສົງ ກະສິກຳ ໂດຍ ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ຍ້ອນວ່າ ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າໃນໂຄງການ ສ່ວນໃຫຍ່ ດຳລົງຊີວິດຢູ່ເຂດພູສູງ, ພູດອຍ, ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງ ເຂົາເຈົ້າ ແມ່ນພົວພັນ ກັບ ກິດຈະກຳຜະລິດກະສິກຳແບບໝູນວຽນ ໃນເຂດເນີນສູງ, ຊຶ່ງສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນການປູກເຂົ້າໄຮ່ ເພື່ອກຸ້ມຢູ່ກຸ້ມກິນ. ຂໍ້ຈຳກັດຕົ້ນຕໍ ສຳລັບ ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແມ່ນພູມສັນຖານທີ່ ເປັນພູດອຍ ພາຍໃນພາກພື້ນ, ແລະ ມີພື້ນທີ່ຮ່ອມພູ ທີ່ຈຳກັດ ສຳລັບການປູກເຂົ້າໄຮ່. ເຂົາເຈົ້າ ມັກຈະບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມ ໃນກິດຈະກຳ ດ້ານເສດຖະກິດ ຫຼື ການຄ້າ ຫຼື ມີລະບົບກະສິກຳທີ່ໜັ້ນຄົງ. ຜົນຜະລິດປະຈຳປີ ຍັງຕ່ຳ, ການປູກຝັງ ຕ້ອງການແຮງງານທາງດ້ານ ຮ່າງກາຍ ທີ່ມີຄວາມທ້າທາຍ, ແລະ ການປະຕິບັດທີ່ບໍ່ຍືນຍົງ, ຊຶ່ງສາມາດ ນຳໄປສູ່ຄວາມເສື່ອມໂຊມ (ດິນຖະລົ່ມ, ເຫດການດິນ ເຊາະເຈື່ອນ, ການຕົກຕະກອນ, ແລະ ການເຊາະຕັດຕາຝັ່ງຂອງແມ່ນ້ຳ ແລະ ອື່ນໆ). ໃນຂະນະທີ່ ບັນດາຊົນເຜົ່າ ອາໄສ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແມ່ນເປັນສິ່ງທ້າທາຍອັນໃຫຍ່ ສຳລັບ ຫຼາຍຄອບຄົວ. ຄາດຄະເນວ່າ 25% ຂອງຄົວເຮືອນໃນເຂດຊົນນະບົດ ໃນພາກພື້ນ ແມ່ນທຸກຍາກ ດ້ານສະບຽງອາຫານ⁹.

ຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ມີເອກະລັກ ໃນລັກສະນະທີ່ ສິດ (ຕໍ່ປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນ) ສາມາດຖືຄອງ ໃນນາມສ່ວນຕົວ ຫຼື ໃນນາມຊຸມຊົນ. ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງມີສອງປະເພດຍ່ອຍ; ຊາວກະສິກອນສ່ວນບຸກຄົນ, ລວມທັງ ຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ໄດ້ອ້າງສິດຂອງຕົນ ຕໍ່ທີ່ດິນ ຜ່ານທາງ ປັດໃຈນຳເຂົ້າ ທີ່ເປັນແຮງງານ ແລະ ໃນຖານະເປັນຜູ້ບຸກເບີກປ່າໄມ້ດັ້ງເດີມ ແລະ ເປັນຜູ້ທຳການປູກຝັງທຳອິດ ຂອງ ທີ່ດິນ (ເຊັ່ນ: ບຸກເບີກເຮັດ ໄຮ່ເລື່ອນລອຍ). ໃນຊຸມຊົນ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ, “ຄອບຄົວບຸກເບີກ ທີ່ເຮັດໄຮ່ເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ” ຖືກຮັບຮູ້ວ່າ ມີສິດຄົບຖ້ວນ ຕໍ່ ຕອນດິນໂດຍສະເພາະໃດໜຶ່ງ, ລວມທັງ ການສືບທອດຕອນດິນ ໂດຍ ສະມາຊິກຄອບຄົວ.

ກ່ອງຂໍ້ມູນ 1. ການບຸກເບີກ ແລະ ການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ແບບໝູນວຽນ

ການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ມີປະເພນີມາແຕ່ດົນນານ ໂດຍສະເພາະ ສຳລັບກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຢູ່ທາງພາກເໜືອຂອງລາວ ທີ່ຢູ່ໃນເຂດເນີນສູງ (ລວມທັງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ທີ່ໃຊ້ພາສາລາວລຸ່ມ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ບໍ່ໃຊ້ພາສາລາວລຸ່ມ). ລັດຖະບານຈຳແນກຢ່າງຈະແຈ້ງ ລະຫວ່າງ ການເຮັດໄຮ່ໝູນວຽນ ແລະ ການບຸກເບີກເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ (ນັ້ນກໍຄື ການບຸກລຸກ) ເຂົ້າໄປໃນທີ່ດິນປ່າໄມ້ (ທີ່ຖືກກຳນົດ) ທີ່ດິນ ປ່າ (ໃນລະດັບບ້ານ) (ຖາງປ່າເຮັດໄຮ່). ຄຳວ່າ ບຸກເບີກ *ເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ* ແລະ *ການເຮັດໄຮ່ໝູນວຽນ* ທັງໝົດຖືກນຳໃຊ້ ເພື່ອ ອ້າງອິງເຖິງ ລະບົບການເຮັດກະສິກຳ ທີ່ມີໄລຍະເວລາການປູກ ຂ້ອນຂ້າງສັ້ນ ແລະ ປະໄວໃຫ້ເປັນທີ່ດິນຮົກເລົ່າ ເປັນໄລຍະເວລາ ທີ່ ຂ້ອນຂ້າງດົນນານ. ເປົ້າໝາຍ ຂອງ ໄລຍະເວລາຮົກເລົ່າ ແມ່ນເພື່ອ “*ຝັ່ງພູ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ ໂດຍການປະປ່ອຍໃຫ້ຜິດ ບົ່ງຄົນໃໝ່*”, ໃນຂະນະດຽວກັນ ກຳນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນທີ່ເກີດຈາກການຮົກເລົ່າ (ເຊັ່ນ: ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ການເກັບໄມ້).¹⁰ ເມື່ອຄວາມໝາຍແຫນ້ນ ຂອງ ປະຊາກອນ ແລະ ກິດຈະກຳກະສິກຳ/ເສດຖະກິດ ບໍ່ມີການປ່ຽນແປງ, ລະບົບດັ່ງກ່າວ ມັກຈະມີຄວາມ ໝັ້ນຄົງ ເປັນເວລາຫຼາຍສະຕະວັດ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ເມື່ອມີການປ່ຽນແປງເກີດຂຶ້ນ, ການຂະຫຍາຍໄປສູ່ ເຂດທຳມະຊາດທີ່ຍັງ ບໍ່ທັນມີການປູກຝັງເກີດຂຶ້ນ (ການບຸກເບີກ ເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ), ມັກຈະສົມທົບກັບ ວົງຈອນການໝູນວຽນທີ່ສັ້ນ.¹¹ ດ້ວຍເຫດ

⁹ Pimhidzai et al. 2014 in UNDP 2015

¹⁰ NAFRI et al. 2005

¹¹ Kenney-Lazar 2013

ນັ້ນ, ບໍ່ພຽງແຕ່ສິ່ງທີ່ກ່າວນີ້ ຈະນຳໄປສູ່ ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ທີ່ນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ກໍຍັງ ເຮັດໃຫ້ຄວາມອຸດົມສົມບູນ ຂອງດິນຕອນນັ້ນ ຫລຸດລົງຕາມການເວລາອີກດ້ວຍ, ທີ່ຕ້ອງການໃຫ້ມີ ການສືບຕໍ່ເປີດຜື່ນທີ່ກະສິກຳບອນໃໝ່ອີກ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ສາມາດນຳໄປສູ່ ຮອບວຽນການທຳລາຍປ່າໄມ້ຂະໜາດໃຫຍ່.¹²

ທ່ານ Kenney-Lazar (2013) ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າ, ລັດຖະບານໄດ້ຫັນປ່ຽນຈຸດສຸມຂອງຕົນອອກຈາກ ການລົບລ້າງການຖາງປ່າ ເຮັດໄຮ່ ແລະ ການຈູດປ່າເພື່ອເຮັດກະສິກຳ, ໄປສູ່ມາໃສ່ ການຮັບປະກັນຄວາມຫມັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ, ໃນຂະນະດຽວກັນ ກໍ "ສ້າງສະຖຽນລະພາບ" ແກ່ ການເຮັດໄຮ່ເລື້ອນລອຍ.¹³ ຜູ້ຂຽນ ສືບຕໍ່ຍົກໃຫ້ເຫັນຕື່ມ ອີກວ່າ ການປູກພືດຫມູນວຽນ ໄດ້ຖືກພິຈາລະນາວ່າ ເປັນ "ຮູບແບບການຫມູນວຽນທີ່ຖືກຍອມຮັບ, ໂດຍທີ່ ຊາວກະສິກອນ ຫມູນວຽນຮອບວຽນ ຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດທີ່ດິນກະສິກຳ ທີ່ຖືກກຳນົດ, ຊຶ່ງປ່ອຍໃຫ້ມີເວລາພຽງພໍ ສຳລັບການປົ່ງຄືນຈາກຄວາມ ຮົກເລົ່າ ທີ່ເປັນຜົນມາຈາກ ຄວາມຫນາແຫນ້ນຂອງປະຊາກອນຕ່ຳ ແລະ ປ່າໄມ້ຂັ້ນສອງທີ່ມີຢູ່."¹⁴ ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດ ຕໍ່ ຄວາມຍືນຍົງ ຂອງ ລະບົບນິເວດ ທີ່ໄດ້ເວົ້າມານັ້ນ ຈຳເປັນຕ້ອງພິຈາລະນາພຶດ, ການທຳການຜະລິດ ແລະ ຄຸນລັກສະນະທາງຊີວະ ພາບ ແລະ ສະພາບເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ. ເຂົາເຈົ້າສືບຕໍ່ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດຕື່ມອີກວ່າ "ພາຍໃຕ້ຄວາມຫນາແຫນ້ນຂອງປະຊາກອນຕ່ຳ ໃນ ເວລາທີ່ຄວາມຍາວນານ ຂອງໄລຍະເວລາຮົກເລົ່າ ມີຄວາມດົນນານຢ່າງພຽງພໍແລ້ວ (ປະມານ 15 ປີ), ການປູກຝັງແບບເລື້ອນລອຍ ສາມາດມີຄວາມຍືນຍົງ ໃນແງ່ ຂອງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ແມ່ນແຕ່ບາງທີ ອາດຈະເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄາບອນເທົ່າສູນໄດ້."¹⁵

ຈຸດສຸມຕົ້ນຕໍ ຂອງ ໂຄງການນີ້ ແລະ ແຜນງານລວມຂອງ ໂຄງການ ແມ່ນເພື່ອສະຖຽນລະພາບ ແກ່ ພູມິທັດ. ສຳລັບການສຸມໃສ່ ສາເຫດທີ່ເປັນກະສິກຳ, ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ປະກອບມີການຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ເມື່ອເປັນໄປໄດ້ ໃຫ້ຫລືກລ່ຽງ ອັນທີ່ເອີ້ນວ່າ ການປະຕິບັດ ການບຸກເບີກເຮັດໄຮ່ເລື້ອນລອຍ. ໂຄງການ ຍັງຈະລວມເອົາ ມາດຕະການ ສຳລັບ ສະໜັບສະໜູນການອະນຸລັກດິນ, ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອ ກະສິກຳແບບໝູນວຽນ, ຖ້າເປັນໄປໄດ້, ດ້ວຍການເພີ່ມເວລາປະໃຫ້ຮົກເລົ່າ ຜ່ານທາງ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການປະຕິບັດ ທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງຫຼາຍຂຶ້ນ (ເຊັ່ນ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ). ທ່າອ່ຽງ ທີ່ໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນ ຢູ່ໃນບົດສຶກສາຄວາມເປັນ ໄປໄດ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ໄລຍະການຫມູນວຽນ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ຍ້ອນການປະຕິບັດ ກະສິກຳແບບບໍ່ຍືນຍົງ, ລວມທັງ ການປູກພືດ ເປັນເສດຖະກິດ ຊະນິດດຽວ ບົນເນີນສູງ¹⁶ ແລະ ການນຳໃຊ້ສານເຄມີກະສິກຳ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ໃນບັນດາປັດໃຈອື່ນໆ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຂອບເຂດແດນທີ່ຈຳແນກຢ່າງຈະແຈ້ງ ລະຫວ່າງ ທີ່ດິນກະສິກຳ ແລະ ທີ່ດິນປ່າໄມ້ ແມ່ນເປັນປັດໃຈສຳຄັນທີ່ຈະນຳໄປສູ່ຄວາມສຳ ເລັດ ສຳລັບ ການສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງ ຕໍ່ ພູມິທັດ.

ໂຄງການ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ຢ່າງເຕັມທີ່ ຕໍ່ ການປະຕິບັດການເຮັດໄຮ່ເລື້ອນລອຍ ແບບໝູນວຽນທີ່ເໝາະສົມທາງດ້ານ ວັດທະນະທຳ, ຊຶ່ງໄດ້ແຜ່ຂະຫຍາຍ ຢູ່ໃນກຸ່ມປະຊາກອນທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ທາງດ້ານຊົນເຜົ່າ ໃນເຂດເນີນສູງ ຢູ່ທາງພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ. ໂຄງການໄດ້ແນະນຳ ແນວທາງປະຕິບັດ ການສົ່ງເສີມ ການຜະລິດກະສິກຳແບບຍືນຍົງ (PSAP) ເພື່ອແກ້ໄຂ ທ່າ

¹² Folke and Colding, 2001

¹³ Kenney-Lazar 2013, P. 5

¹⁴ Kenney-Lazar 2013, P.5

¹⁵ Kenney-Lazar 2013, P. 7

¹⁶ Due to the introduction of cash-crops, such as maize and cassava, the use of intensive and unsuitable production practices for cash crops resulting in shortened fallow periods, many shifting cultivation areas have been depleted. Over the last 1-2 decades this led to further encroachment into forest areas and, hence, increased emissions.

ອ່ຽງນີ້. ພາຍໃຕ້ ແນວທາງປະຕິບັດ PASP, 31 ຕົວແບບການເຮັດກະສິກຳ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແມ່ນກຳລັງໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມ ດັ່ງທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ ຢູ່ໃນ "ບັນຊີຂາວ". ບາງກິດຈະກຳ ຂອງ PSAP ມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ການບຸກເບີກການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍຜ່ານທາງ ການສົ່ງເສີມລະບົບກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ແລະ ລະບົບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບຖາວອນຫຼາຍຂັ້ນເຊັ່ນ: ກາເຟ, ຫມາກແຫງ່ງ, ແລະ ອື່ນໆ (ໃຫ້ເບິ່ງ ບົດສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຢູ່ໃນ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2a ກ່ຽວກັບ FP ສຳລັບ ຂໍ້ມູນລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມ ກ່ຽວກັບ PSAP). ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ຍັງຊ່ວຍສະໜອງໄລຍະຮີກເລົ່າທີ່ດິນຂັ້ນ ແກ່ ທີ່ດິນທີ່ຍັງເຫຼືອ ທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ ການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ເພື່ອໃຫ້ພື້ນຖານຢ່າງເຕັມທີ່. ກິດຈະກຳ PSAP ອື່ນໆ ອາດຈະເໝາະສົມ ພາຍໃຕ້ ລະບົບການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ແບບໝູນວຽນ, ໃນຂະນະທີ່ຊ່ວຍປັບປຸງ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ ແລະ ແກ້ໄຂສິ່ງທ້າທາຍ ທີ່ຊາວກະສິກອນກຳລັງປະເຊີນຢູ່ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຫຼຸດລົງຂອງຜະລິດຕະພັນ ແລະ ການເສື່ອມໂຊມຂອງທີ່ດິນ, ຊຶ່ງໃນທາງກັບກັນ ຈະມີໄລຍະການປະຮິກເລົ່າ ທີ່ສັ້ນລົງ. ມັນເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນ ທີ່ຈະສັງເກດວ່າ ໂຄງການບໍ່ໄດ້ສົ່ງເສີມ ແນວທາງປະຕິບັດໜຶ່ງ ທີ່ຖືກກຳນົດໄວ້, ແຕ່ພັດສະໜອງຂໍ້ມູນ ແກ່ຊາວບ້ານ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ເສີມສ້າງຄວາມສາມາດໃນການຟື້ນຕົວ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ ຂອງລະບົບການຜະລິດ ຂອງ ເຂົາເຈົ້າ ໂດຍອີງໃສ່ສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕົນ (ພິຈາລະນາຄວາມຕ້ອງການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ພາຍໃນບ້ານ, ລວມທັງ. ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ ທີ່ມາຈາກຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ, ແລະ ຄອບຄົວທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຫຼາຍກວ່າໝູ່). ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຫຼັກການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດ ຢູ່ໃນເອກະສານ, ທີ່ຍົກໃຫ້ເຫັນວ່າ ຫຼັກການປະຕິບັດ ທີ່ໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການປັບແຕ່ງໃຫ້ເຂົ້າກັບສະພາບເປັນຢ່າງດີ ແລະ ພິຈາລະນາ ຄວາມແຕກຕ່າງ ແລະ ສະພາບການ ຂອງ ແຕ່ລະບ່ອນ¹⁷ (ເຊັ່ນ: ປະເພດດິນ, ຄວາມຄ້ອຍຊັນ, ພືດທີ່ປູກ, ຕະຫຼາດ, ຄວາມຫນາແຫນ້ນຂອງປະຊາກອນ, ຄວາມຕ້ອງການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ບຸລິມະສິດ ຂອງ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ, ການມີຊີວິດທີ່ມີທາງເລືອກ, ແລະ ພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ແລະ ອື່ນໆ).

ໂຄງການ ຈະສະໜັບສະໜູນ ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ທີ່ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບດິນຟ້າອາກາດ ທີ່ຈະອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແກ່ ການປັບປຸງ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຕາມມາດຕາສ່ວນ. ເມື່ອມີຄວາມເໝາະສົມ, ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະປະກອບມີ ການກຳນົດ ເນື້ອທີ່ທີ່ສຳຄັນ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ/ປະເພນີ, ລວມທັງ ກະສິກຳແບບໝູນວຽນ. ເມື່ອເຫັນວ່າ ມີຄວາມສົນໃຈ ໃນການເຮັດກະສິກຳແບບໝູນວຽນ, ໂຄງການຈະເຮັດວຽກຮ່ວມກັບຊາວບ້ານ ເພື່ອຊ່ວຍເຂົາເຈົ້າ ກຳນົດສິ່ງທ້າທາຍທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້, ແລະ ໂອກາດທີ່ຈະເສີມສ້າງ ຄວາມສາມາດໃນການຟື້ນຕົວ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ ຂອງ ລະບົບເຫຼົ່ານີ້ (ເຊັ່ນ: ການສົ່ງເສີມ ການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແບບປະສົມປະສານ, ການປູກແຊ່ມ, ການປະຕິບັດອື່ນໆ), ທີ່ຮັບປະກັນວ່າ ກິດຈະກຳ ແມ່ນເໝາະສົມເປັນຢ່າງດີກັບ ສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ, ແລະ ບຸລິມະສິດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວບ້ານ. ບ່ອນທີ່ການກະສິກຳແບບໝູນວຽນຖືວ່າເປັນຄວາມສົນໃຈ, ໂຄງການຈະເຮັດວຽກຮ່ວມກັບຊາວບ້ານເພື່ອຊ່ວຍພວກເຂົາກຳນົດສິ່ງທ້າທາຍທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ, ແລະ ໂອກາດທີ່ຈະເສີມສ້າງຄວາມຢືດຢູ່ນແລະຄວາມຍືນຍົງຂອງລະບົບເຫຼົ່ານີ້ (ເຊັ່ນ: ການສົ່ງເສີມການກະສິກຳ, ການປູກພືດລະຫວ່າງປະເທດ, ໃນບັນດາການປະຕິບັດອື່ນໆ), ຮັບປະກັນກິດຈະກຳຕ່າງໆ. ເໝາະສົມກັບສະພາບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ບຸລິມະສິດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວບ້ານ. ຂະບວນການວາງແຜນລະອຽດ ຜ່ານທາງ ການສ້າງແຜນ

¹⁷ E.g. NAFRI et al. 2005; Kenney-Lazar 2013

ປະຕິບັດງານ PLUP ແລະ PSAP ຈະຊ່ວຍອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ ຂະບວນການປຶກສາຫາລື ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ທີ່ ຝຶກຈຳລະນາ ສະພາບການ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຂອງບ້ານ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເຂົາເຈົ້າ (ລວມທັງ ສະພາບ ແລະ ບຸລິມະສິດ ທີ່ແຕກຕ່າງ ກັນ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ ທີ່ມາຈາກກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ, ແລະ ອື່ນໆ). ການສະໜັບສະໜູນທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍ ຕໍ່ ການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດ ວຽກງານກະສິກຳທີ່ທົນທານ ຕໍ່ ສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງຫຼາຍຂຶ້ນ, ສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ອະນຸລັກ ປ່າໄມ້ບ້ານ ຈະສືບຕໍ່ຮັບປະກັນ ໃຫ້ມີການເຄົາລົບ ການນຳໃຊ້ຕາມຮີດຄອງປະເພນີ ຂອງ ຊາວບ້ານ ຜ່ານທາງ ຂະບວນການ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ, ມີຄາມໂປ່ງໃສ ແລະ ກວມລວມ ໂດຍມີຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ຈະແຈ້ງ ແກ່ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງທີ່ມາ ຈາກ ຫຼາກຫຼາຍກຸ່ມຊົນເຜົ່າ. ໂຄງການ ແມ່ນອີງໃສ່ ຂະບວນການ FPIC (ໃຫ້ເບິ່ງພາກທີ 4.2), ເມື່ອ LFND ຈະເປັນຜູ້ມີບົດບາດ ສຳຄັນ ທີ່ສະໜັບສະໜູນ ຂະບວນການ FPIC ແລະ ກິດຈະກຳເຄື່ອນທີ່ອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ ຮ່ວມກັບຊາວບ້ານ. ນອກຈາກນັ້ນ, ແລະ ກົນໄກແກ້ໄຂການຮ້ອງທຸກ ຂອງ ໂຄງການ (ພາກທີ 10) ຈະຖືກສື່ສານ ໃນລັກສະນະ ທີ່ເໝາະສົມທາງດ້ານ ວັດທະນະທຳ (ລວມທັງພາສາທ້ອງຖິ່ນ) ແລະ ຈະສາມາດເຂົ້າເຖິງ ສຳລັບ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໃນກໍລະນີ ທີ່ ມີການຮ້ອງຮຽນ ຫຼື ຮ້ອງທຸກ, ລວມທັງ, ແຕ່ກໍບໍ່ຈຳກັດກັບ, ທຸກສິດທາງປະເພນີທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ມາດຕະການເພີ່ມເຕີມ ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງ , ຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຜົນກະທົບທາງລົບ, ແລະ ປົກປ້ອງສິດ ຂອງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແມ່ນຖືກລະບຸໄວ້ ຢູ່ໃນພາກທີ 4.1.

ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ

ປະຊາກອນປະມານ 2/3 ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ¹⁸ ແລະ ດັ່ງນັ້ນ, ຂະແໜງກະສິກຳ ຈຶ່ງເປັນແຫຼ່ງດຳລົງຊີວິດຕົ້ນຕໍ ຂອງ ປະຊາຊົນ ສ່ວນໃຫຍ່ ຢູ່ ສປປ ລາວ¹⁹ ລວມທັງ ບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ. ການເຮັດກະສິກຳແບບກຸ່ມຢູ່ກຸ່ມກິນນີ້ ຖືກມອງວ່າ ເປັນແຫຼ່ງຕົ້ນຕໍ ຂອງ ການທຳລາຍປ່າໄມ້ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ປ່າໄມ້ເສື່ອມໂຊມ. ໃນແຕ່ລະປີ ເນື້ອທີ່ດິນຂະໜາດໃຫຍ່ ກຳລັງຖືກ ບຸກເບີກ ແລະ ນຳໃຊ້ ໂດຍ ຊຸມຊົນ ສຳລັບປູກເຂົ້າໄຮ່. ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວໄວ້ໃນຕອນຕົ້ນ, ລະບົບກະສິກຳແບບກຸ່ມຢູ່ກຸ່ມກິນ ແມ່ນມີ ລັກສະນະໃຫ້ຜົນຜະລິດຕ່ຳ ແລະ ມັກຈະຕິດພັນກັບ ຄຸນນະພາບຂອງດິນຕ່ຳ, ລະບົບຊົນລະປະທານທີ່ຈຳກັດ ແລະ ການຄອບຄອງທີ່ ດິນ ທີ່ບໍ່ໝັ້ນຄົງ²⁰. ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ຂອງ ໂຄງການ, ການບໍລິການສິ່ງເສີມກະສິກຳ ແມ່ນມີຄຸນນະພາບ ແລະ ມີຂອບເຂດຈຳກັດ ຍ້ອນ ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ການເງິນຍັງມີບໍ່ຫຼາຍ. ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າກະສິກຳ ແມ່ນມີ ຄວາມກະແຈກກະຈາຍ ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ທີ່ມີ ອົງ ການຈັດຕັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນແລະ ສະຫະກອນທີ່ຈຳກັດ ແລະ ມີການເຊື່ອມໂຍງທີ່ອ່ອນແອ ລະຫວ່າງ ບັນດາຜູ້ມີບົດບາດ ຢູ່ໃນ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າ. ເນື່ອງຈາກກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ອາໄສຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ປ່າໄມ້ຫຼາຍ, ສະພາບປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນ ກຳນົດ ສະຖານະທາງເສດຖະກິດ ແລະ/ຫຼື ລາຍຮັບ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ເພີ່ມຂຶ້ນ.

ໃນສອງສາມປີຜ່ານມາ, ມີການປ່ຽນແປງ ທີ່ສາມາດສັງເກດໄດ້ ໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຂອງ ບັນດາ ເຜົ່າ. ປັດໄຈທີ່ຊຸກຍູ້ ລວມມີ ການປັບປຸງ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ ເຊັ່ນ ລົດໄຟ ຈີນ-ລາວ ທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ ນັກລົງທຶນກະສິກຳ

¹⁸ Onphanhdala et al. 2016

¹⁹ World Bank 2018

²⁰ World Bank 2018

ກັບ ຊາວກະສິກອນເຂົ້າກັນ. ຊາວກະສິກອນບັນດາເຜົ່າ ທີ່ເຄີຍເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ຜະລິດຕະຜົນປ່າໄມ້ອື່ນໆ ສໍາລັບບໍລິໂພກ ພາຍໃນຄອບຄົວ, ໃນປັດຈຸບັນ ຝົບວ່າ ເຂົາເຈົ້າເອງ ກໍາລັງຊອກຫາ ຜະລິດຕະຜົນເຫຼົ່ານີ້ ສໍາລັບຈຸດປະສົງໃນທາງການຄ້າ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງມີປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ໄດ້ປະກອບອາຊີບກະສິກໍາ ທີ່ໝັ້ນຄົງຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ມີການປູກ ແລະ ຜະລິດ ພືດ ເສດຖະກິດ ຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ມັນຕົ້ນ, ສາລີ/ເຂົ້າໂພດ, ພືດຜັກ (ເຊັ່ນ: ໝາກແຕງ, ໝາກເຂືອ, ໝາກອຶ, ໝາກເຜັດ, ພືດໄທ ແລະ ຂົງ ແລະ ອື່ນໆ) ລວມທັງ ໝາກໄມ້ອື່ນໆ ແລະ ການປູກຕົ້ນໄມ້ເປັນສິນຄ້າ. ການເຮັດກະສິກໍາທີ່ໝັ້ນຄົງ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ການ ປູກເຂົ້ານາປີ ແມ່ນໄດ້ຮັບການຊຸກຍູ້ ໂດຍລັດຖະບານ; ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເນື່ອງຈາກພື້ນທີ່ໂຄງການ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນປະກອບ ດ້ວຍພູຜາ, ມີທີ່ດິນທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບເຮັດນາດັ່ງກ່າວ ທີ່ຈຳກັດ, ແລະ ເຖິງວ່າປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ຈະປູກພືດເສດຖະກິດ ຫຼາຍຂຶ້ນ ກໍຕາມ, ແຕ່ເຂົາເຈົ້າຍັງນໍາໃຊ້ທັງນາຢູ່ຕາມເນີນພູ.

ການປ່ຽນແປງ ຂອງດິນຟ້າອາກາດ

ປະເທດລາວ ໄດ້ປະສົບກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງລະດູການເລື້ອຍໆ ໃນທົ່ວປະເທດ ແລະ ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນໄດ້ຮັບການຍືນຍັນ ຈາກ ຊຸມຊົນບັນດາເຜົ່າທີ່ໄດ້ປຶກສາຫາລື ໃນຊ່ວງໄລຍະການປະເມີນນີ້. ການປ່ຽນແປງດັ່ງກ່າວ ລວມມີ ແຕ່ກໍບໍ່ຈຳກັດສະເພາະກັບ ກະແສນໍ້າໄຫຼເຂົ້າຢ່າງໄວວາ, ນໍ້າຖ້ວມ, ໄພແຫ້ງແລ້ງ, ດິນເຈື່ອນ, ອາກາດໜາວເຢັນ ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ ແຂວງໄຊຍະບູລີ, ຫົວພັນ ແລະ ທາງພາກເໜືອ ຂອງ ປະເທດ ແລະ ອາກາດຮ້ອນແຮງ ໃນລະດູຮ້ອນ. ຮ່າງຍຸດທະສາດການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ຂອງ ລາວ (ກໍາລັງຈະແລ້ວໄວໆນີ້) ກ່າວວ່າ ໃນຊ່ວງໄລຍະ ແຕ່ ປີ 2021 ຫາ 2050, ອຸນຫະພູມອາກາດສູງສຸດສະເລ່ຍ ຄາດວ່າຈະຟື້ມຂຶ້ນ 1.03°C – 1.29°C ແລະ ຄາດວ່າ ໄພແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ໄພນໍ້າຖ້ວມ ໃນຈຳນວນຄວາມອັນຕະລາຍອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສະພາບດິນ ຟ້າອາກາດ ຈະສ້າງການສູນເສຍ ແລະ ຄວາມເສຍຫາຍ ຕໍ່ ການຜະລິດກະສິກໍາ. ຊົນເຜົ່າອາດຈະມີຄວາມສ່ຽງ ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ, ສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນຍ້ອນ ສະພາບພູມສັນຖານ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ປະມານ 25% ຂອງ ຄົວເຮືອນໃນເຂດຊົນນະບົດ ທີ່ຢູ່ໃນພາກພື້ນ ແມ່ນຂາດສະບຽງອາຫານ, ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມສ່ຽງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກ ເຫດການຮ້າຍແຮງ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ. ຂໍ້ຈຳກັດຕົ້ນຕໍ ສໍາລັບ ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແມ່ນພູມສັນຖານ ທີ່ເປັນພຸດອຍຂອງພາກພື້ນ, ແລະ ສະຖານທີ່ເຂດຮ່ອມພູ ທີ່ມີ ຄວາມຈຳກັດ ຕໍ່ ການປູກເຂົ້ານາ. ຊົນເຜົ່າ ທີ່ບໍ່ແມ່ນກຸ່ມພາສາ ລາວໄຕ ມັກຈະຕັ້ງຖິ່ນຖານ ຢູ່ໃນເຂດພຸດອຍ. ຄົວເຮືອນທ້ອງຖິ່ນ ປູກເຂົ້າໄຮ່ເພື່ອລ້ຽງຊີບ; ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ຜົນຜະລິດຍັງຕໍ່າ, ການປູກຝັງ ຕ້ອງການແຮງງານທາງດ້ານຮ່າງກາຍທີ່ມີຄວາມທ້າ ທາຍ, ແລະ ການປະຕິບັດທີ່ບໍ່ຍືນຍົງ ສາມາດເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄວາມສ່ຽງ ຈາກ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ທີ່ຮ້າຍແຮງຂຶ້ນ (ເຊັ່ນ: ສ້າງເງື່ອນໄຂສໍາລັບດິຖະລື່ມ, ເຫດການດິນເຊາະເຈື່ອນ, ການຕົກຕະກອນ, ແລະ ການຕັດເຊາະຝັ່ງຂອງແມ່ນໍ້າ ແລະ ອື່ນໆ). ໃນ ຂະນະດຽວກັນ, ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ກໍມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຜົນຜະລິດເຂົ້າໄຮ່ ໃນອະນາຄົດ ໃນບາງແຂວງ ເຊັ່ນ: ແຂວງ ຫົວພັນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ ໃນພາກພື້ນ ແມ່ນອາໄສ ການເຮັດກະສິກໍາທີ່ອີງໃສ່ຜົນ, ແລະ ການປ່ຽນແປງ ຂອງຮູບແບບຜົນ ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບອັນຮ້າຍແຮງ ຕໍ່ ການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະ ການດໍາລົງຊີວິດອາໄສກະສິກໍາ ຢູ່ທາງ ພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນພືດທີ່ສໍາຄັນ ເຊັ່ນ: ສາລີ ແມ່ນຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທາງລົບ ຈາກ ດິນຟ້າອາກາດ. ການປ່ຽນແປງ. ການລົງທຶນ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ຢ່າງຮີບດ່ວນ ເພື່ອເສີມສ້າງ ຄວາມທົນທານ ຂອງ ລະບົບນິເວດກະສິກໍາ ແລະ ຄົວເຮືອນກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ, ລວມທັງ ບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ, ໃນຂະນະດຽວກັນ ກໍຍັງຫຼຸດຜ່ອນ ການປ່ອຍອາຍເຮືອນ ແກ້ວ ແລະ ເສີມສ້າງຄວາມທົນທານ ຂອງລະບົບນິເວດ ໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ (ເນື່ອງຈາກວ່າ ໃນປັດຈຸບັນນີ້ ບົດບາດ ຂອງ ກະສິກໍາ ເປັນ

ສາເຫດ ຂອງ ການທຳລາຍປ່າໄມ້ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ປ່າໄມ້ເສື່ອມໂຊມ ແລະ ຊຶ່ງລວມມີ ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້, ລະບົບນິເວດກະສິກຳ, ແລະ ອື່ນໆ) ແລະ ການດຳລົງຊີວິດ ທີ່ຂຶ້ນກັບພວກມັນ.

ການນຳໃຊ້ປ່າໄມ້ ສຳລັບ ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ

ມັນມີຄວາມສຳຄັນ ທີ່ຈະຕ້ອງເຂົ້າໃຈວ່າ ປ່າໄມ້ ແມ່ນຖືກນຳໃຊ້ ເພື່ອເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ໂດຍ ບັນດາຊົນເຜົ່າມາຫຼາຍຮຸ້ນຄົນແລ້ວ ແລະ ຄອບຄົວ/ຄົວເຮືອນ/ຊຸມຊົນ ຂອງຊົນເຜົ່າ ຮັບຮູ້/ຍອມຮັບວ່າ ສາມາດຖືສິດ ໃນນາມສ່ວນຕົວ ຫຼື ໃນນາມຊຸມຊົນໄດ້ ຜ່ານທາງ ການຈັດສັນ ໂດຍ ສັງຄົມ ແລະ ປັດໃຈນຳເຂົ້າທີ່ເປັນແຮງງານ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ໃນຖານະເປັນຜູ້ບຸກເບີກປ່າໄມ້ດັ້ງເດີມ ແລະ ຜູ້ປຸກຝັງທຳອິດ ໃນທີ່ດິນ (ເຊັ່ນ: ບຸກເບີກເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ). ເຂົາເຈົ້າຍັງເຫັນວ່າ “ບັນດາຄອບຄົວ ທີ່ບຸກເບີກເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ” ມີສິດຄົບຖ້ວນ ຕໍ່ກັບ ຕອນດິນໃດໜຶ່ງ, ລວມທັງການສືບທອດຕອນດິນ ຂອງ ບັນດາສະມາຊິກໃນຄອບຄົວ. ການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ໝາຍຄວາມວ່າ ປ່າໄມ້ຖືກປະຖິ້ມໄວ້ດິນເຖິງ 10 ປີ ແລະ ປ່າໄມ້ເຫຼົ່ານັ້ນ ຖືກນຳໃຊ້ ສຳລັບຈຸດປະສົງອື່ນໃນການດຳລົງຊີວິດ ລວມທັງ ການສະໜອງໄມ້ ແລະ ຊັບພະຍາກອນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ການບໍລິການດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ອື່ນໆ. ຊາວບ້ານ ນຳໃຊ້ໄມ້ ຈາກປ່າ ສຳລັບສ່ວນຕົວ ແລະ ກໍ່ສ້າງພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ, ເກັບຝົນ (ແຫຼ່ງພະລັງງານຕົ້ນຕໍ ເພື່ອປຸງອາຫານ ແລະ ສ້າງຄວາມອົບອຸ່ນ ໃນເຂດຊົນນະບົດ), ແລະ ເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງອື່ນໆຫຼາຍຢ່າງ (ເຊັ່ນ: ຫວາຍ, ໝາກປາມ, ໄມ້ໄຜ່ ແລະ ໜໍ່ໄມ້, ຢາງບົງ (*palaquium annamensis*), ແລະ ແຄມ ແລະ ອື່ນໆ).²¹ ປ່າໄມ້ ຍັງສະໜັບສະໜູນ ກິດຈະກຳການຝັກຜ່ອນຢ່ອນອາລົມ ຢູ່ໃນພື້ນທີ່, ການທ່ອງທ່ຽວແບບອະນຸລັກ, ແລະ ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ທີ່ເຂັ້ມແຂງ ສຳລັບ ຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ຢູ່ທາງພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ. ເນື່ອງຈາກແຜນງານ ກວມເອົາ 6 ແຂວງພາກເໜືອ²² ທີ່ປະຊາຊົນເຝິງພາອາໄສປ່າໄມ້, ກະສິກຳ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆ ສຳລັບ ທັງສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດແບບຖືກຮັບຮູ້ກັນ. ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດແຕກຕ່າງກັນໄປ ນັບຕັ້ງແຕ່ ການປູກເຂົ້ານາເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ການປູກຝົດເປັນສິນຄ້າ ທີ່ກວ້າງຂວາງ ຈົນໄປເຖິງ ການປູກຝັງໃນເຂດເນີນສູງ ທີ່ມີການບຸກເບີກ. ໃນຂະນະທີ່ ແຜນງານ ມີທ່າອ່ຽງ ທີ່ຈະສ້າງຜົນກະທົບທາງບວກ ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຕໍ່ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຈາກ ແຜນງານ, ແຕ່ ຄວາມສ່ຽງທາງລົບບາງຢ່າງ ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້ – ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຄວາມສ່ຽງທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້ ທີ່ຖືກກຳນົດ ແມ່ນບໍ່ເຄີຍມີມາກ່ອນ ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ຂອງ ແຜນງານ, ພວກມັນຖືກຈຳກັດ ຢູ່ພາຍໃນກອບຂອງແຜນງານ, ພວກມັນບໍ່ແມ່ນ ບັນຫາທີ່ຖາວອນ ຫຼື ສະສົມ, ແລະ ສາມາດ ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ໂດຍການນຳໃຊ້ ການປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມທີ່ດີ - ເມື່ອການນຳໃຊ້ ການຫຼີກລ່ຽງທີ່ຄ້າຍຄືກັນ ແລະ ມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນ ໄດ້ຖືກສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນ ຢູ່ໃນໂຄງການ ແລະ ແຜນງານອື່ນໆ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ (ເຊັ່ນ: ICBF, SUFORD, LACP, ແລະ ອື່ນໆ).

ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ປ່າໄມ້ເສື່ອມໂຊມ ຍັງສົ່ງຜົນກະທົບ ຕໍ່ ວົງຈອນອຸທິກກະສາດ, ແລະ ຈຳກັດການຜະລິດນ້ຳ ແລະ ການເກັບນ້ຳ ທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບ ຕໍ່ ທັງຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານນ້ຳ ສຳລັບ ທັງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ທີ່ຢູ່ລຸ່ມນ້ຳ.²³ ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ບໍ່ພຽງແຕ່ເຮັດໃຫ້ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກ ໄພນ້ຳຖ້ວມຮ້າຍແຮງຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່

²¹ Somsoulivong (2002)

²² Borkeo, Houaphan, Luang Namtha, Luang Prabang Oudomxay and Sayaboury.

²³ World Bank. 2020. [Lao PDR Forest Note: Toward Sustainable Forest Landscapes for Green Growth, Jobs and Resilience](#).

ຍັງເຮັດໃຫ້ ໄຜແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ໄຜໄໝ້ປ່າ ຮ້າຍແຮງຂຶ້ນອີກດ້ວຍ. ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ປ່າໄມ້ເສື່ອມໂຊມ ເພີ່ມໂອກາດ ທີ່ຈະປະເຊີນກັບ ເຫດການດິນເຊາະເຈື່ອນ ແລະ ດິນຖະລື່ມ ຂະໜາດໃຫຍ່, ເນື່ອງຈາກພູມສັນຖານເປັນພູດອຍ ຢູ່ໃນ ແຂວງສ່ວນໃຫຍ່ ຢູ່ທາງພາກເໜືອ.²⁴ ການເຊາະເຈື່ອນ ປະກອບສ່ວນເຮັດໃຫ້ເກີດການຕົກຕະກອນ ແລະ ການຂຶ້ນ ຂອງນ້ຳຕາມ ແຄມຝັ່ງແມ່ນ້ຳ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄຸນນະພາບຂອງນ້ຳຫຼຸດລົງ (ສຳລັບ ການບໍລິໂພກຂອງມະນຸດ, ສັດໃນນ້ຳ), ແລະ ຄວາມສ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນ ທີ່ຈະເກີດນ້ຳຖ້ວມຢູ່ລຸ່ມນ້ຳ ບ່ອນທີ່ມີຕະກອນຕົກຄ້າງ.^{25 26} ຫຼັບດັ່ງນັ້ນ, ປ່າໄມ້ທີ່ອຸດົມສົມບູນ ອາດຈະຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນ ການນ້ຳຖ້ວມ ທີ່ຮ້າຍແຮງທີ່ສຸດ ເນື່ອງຈາກ ຄວາມປົກຫຸ້ມຂອງພືດເພີ່ມຂຶ້ນ ທີ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ນ້ຳຖ້ວມເກີດຊ້ຳລົງ, ເພີ່ມການຊຶມຊັບຂອງດິນ ແລະ ການກັກເກັບນ້ຳ, ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການເຊາະເຈື່ອນ ແລະ ການຕົກຕະກອນ), ແຕ່ກໍຍັງມີໄຜແຫ້ງແລ້ງ (ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ຕົ້ນໄມ້ຈະ ເຮັດໃຫ້ເກີດ ການກັ່ນຊຶມສະພາບອາກາດໃນພື້ນທີ່ຂະໜາດນ້ອຍ, ເພີ່ມການເກີດນ້ຳ, ຫຼຸດການລະເຫີຍອາຍນ້ຳຂອງດິນ, ແລະ ການ ປັບປຸງການເກັບຮັກສານ້ຳ, ໃນບັນດາຜົນປະໂຫຍດອື່ນໆ).²⁷ ປ່າໄມ້ ທຳໜ້າທີ່ເປັນຕາໜ່າງຄວາມປອດໄພ ສຳລັບ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ, ໂດຍສະເພາະ ທີ່ມາຈາກ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ບໍ່ແມ່ນກຸ່ມພາສາ ລາວລຸ່ມ, ແລະ ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ປ່າໄມ້ ເສື່ອມໂຊມ ເຮັດໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນ ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນທີ່ສຳຄັນ ຈາກປ່າໄມ້ ລວມທັງອາຫານ, ຢາປວດພະຍາດ, ພືນ, ອາຫານ ສັດ ແລະ ການບໍລິການທີ່ສຳຄັນອື່ນໆ, ຊຶ່ງໃນທີ່ສຸດ ກໍຫຼຸດ ຄວາມອາດສາມາດຂອງເຂົາເຈົ້າ ໃນການຮັບມືກັບ ໄຜທຳມະຊາດ ແລະ ເຫດການທີ່ຮ້າຍແຮງ ຂອງ ດິນຝ້າອາກາດ.

2.3 ຕົວແທນ ຂອງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ

ແນວລາວສ້າງຊາດ. ເປັນອົງການຕົ້ນຕໍ ທີ່ຊີ້ນຳ ບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມັນໄດ້ຮັບການຍອມຮັບ ຢ່າງຈຳກັດ ຈາກ ອົງການຈັດຕັ້ງລະດັບຊາດ ແລະ ສາກົນ ແລະ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງໄດ້ຮັບຊັບພະຍາກອນທີ່ຈຳກັດ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະມີການ ຄົ້ນຄວ້າຢ່າງລະອຽດທົ່ວເຖິງກໍຕາມ, ການປະເມີນ ຍັງບໍ່ສາມາດກຳນົດ ທຸກກິດຈະກຳ ຂອງ ແນວລາວສ້າງຊາດ ຢູ່ໃນຂະແໜງການ ພັດທະນາໄດ້. ນອກຈາກນັ້ນ, ລັດຖະດຳລັດ ວ່າດ້ວຍກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ສະບັບເລກທີ 207/ລຖບ (20 ມີນາ 2020) ໄດ້ຈັດສັນ ພາລະ ບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໃຫ້ ກະຊວງພາຍໃນ.

ກະຊວງພາຍໃນ. ກົມຊົນເຜົ່າ ແລະ ສາສະໜາ ມີໜ້າທີ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ໝົດທຸກກິດຈະກຳ ລວມທັງ ການສ້າງ ກອບລະບຽບການ ແລະ ແຜນປະຕິບັດງານເສດຖະກິດສັງຄົມ ເພື່ອສົ່ງເສີມ ແລະ ອະນຸລັກຮັກສາ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງຊົນເຜົ່າ, ວັດທະນະທຳຮີດຄອງປະເພນີ, ສາສະໜາ ໃນທົ່ວປະເທດ ສປປ ລາວ. ບາງວຽກງານຕົ້ນຕໍຂອງເຂົາເຈົ້າ ລວມມີ ແຕ່ບໍ່ຈຳກັດກັບ ການພັດທະນານະໂຍບາຍ, ການຄົ້ນຄວ້າ ວັດທະນະທຳ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ, ການສົ່ງເສີມ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານວັດທະນະທຳ, ການ ຕິດຕາມກວດກາບັນດາຊົນເຜົ່າ ແລະ ສົມທົບກັບ ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງ ພາຍໃນຂະແໜງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ.

ຄະນະກຳມະການຊົນເຜົ່າຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ. ເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງ ຄະນະປະຈຳສະພາແຫ່ງຊາດ ທີ່ຕ່າງໜ້າໃຫ້ແກ່ ບັນດາເຜົ່າ, ມີ ບົດບາດກວດກາ ບັນດາລະບຽບການ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ບັນດາຊົນເຜົ່າ, ຜູ້ທຸກຍາກ ແລະ ກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ, ໂດຍໃຫ້ຄຳແນະນຳ

²⁴ Thomas, I. L. 2015. Drivers of Deforestation in the Greater Mekong Subregion - Lao PDR Country Report.

²⁵ World Bank. 2020. Lao PDR Forest Note: Toward Sustainable Forest Landscapes for Green Growth, Jobs and Resilience.

²⁶ Government of Lao PDR 2020. National Report on Land Degradation Neutrality Target Setting Programme, October 2020.

²⁷ World Bank. 2020. Lao PDR Forest Note.

ກ່ຽວກັບ ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງ ແມ່ຍິງບັນດາເຜົ່າ, ຕິດຕາມກວດກາ ການປະຕິບັດກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍ ກ່ຽວກັບ ບັນດາຊົນເຜົ່າ. ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ ຮ່າງ ແລະ ຕີລາຄາ ບັນດານິຕິກຳ ກ່ຽວກັບກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ຊຸກຍູ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ລວມ ທັງ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ. ການຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງ ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າວັດທະນະທຳ ພາຍໃຕ້ ກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ. ສະຖາບັນນຳພາວຽກງານຊົນເຜົ່າ ແມ່ນອົງການຈັດຕັ້ງ ການເມືອງມະຫາຊົນ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ຊຶ່ງມີ ກົມຊົນເຜົ່າ.

3 ບັນຫາຫຼັກ ແລະການວິເຄາະຜົນກະທົບ, ຄວາມສ່ຽງ, ແລະກາລະໂອກາດ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວໄວ້ຂ້າງເທິງ, ໂຄງການດັ່ງກ່າວກວມເອົາ 6 ແຂວງພາກເໜືອ ເຊິ່ງປະຊາຊົນໄດ້ເຝິງພາອາໄສປ່າໄມ້, ກະສິກຳ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆ ທັງເປັນລາຍຮັບ ແລະ ການຫາລ້ຽງຊີບ. ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດແຕກຕ່າງກັນໄປຕັ້ງແຕ່ການປູກ ເຂົ້ານາແຊງສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ການປູກຝັດທາງການຄ້າຢ່າງກວ້າງຂວາງໄປຈົນເຖິງການປູກຝັງໃນເຂດເນີນສູງ. ໃນຂະນະທີ່ໂຄງການ ມີແນວໂນ້ມທີ່ຈະສ້າງຜົນກະທົບທາງບວກຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການ, ຄວາມສ່ຽງທາງລົບບາງອັນອາດ ຈະເກີດຂຶ້ນ - ຢ່າງໃດກໍຕາມຄວາມສ່ຽງທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນບໍ່ແມ່ນບໍ່ເຄີຍມີມາກ່ອນໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ, ພວກມັນຖືກຈຳກັດຢູ່ໃນ ຂອບເຂດຂອງໂຄງການ, ພວກມັນບໍ່ສາມາດຍ້ອນກັບ ຫຼືສະສົມໄດ້ ແລະ ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ໂດຍການນຳໃຊ້ການປະຕິບັດການຄຸ້ມ ຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມທີ່ດີ – ເຊິ່ງການນຳໃຊ້ມາດຕະການຫຼີກລ່ຽງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຄ້າຍຄືກັນໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນ ໂຄງການ 1 ແລະ ໂຄງການອື່ນໆ ແລະ ບັນດາແຜນງານຕ່າງໆໃນ ສປປ ລາວ (ເຊັ່ນ: ICBF, SUFORD, ແລະອື່ນໆ). ພາກສ່ວນ ຍ່ອຍຕໍ່ໄປນີ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນຜົນກະທົບທາງບວກທີ່ຄາດໄວ້ໂດຍໂຄງການທີ່ມີຕໍ່ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ, ແລະຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ອາດມີຕໍ່ຊົນເຜົ່າ.

3.1 ຜົນກະທົບທາງບວກທີ່ເປັນໄປໄດ້

ການປະເມີນຜົນ/ການປຶກສາຫາລືຜົນວ່າ ໂຄງການດັ່ງກ່າວຈະນຳເອົາຜົນປະໂຫຍດມາສູ່ກຸ່ມຊົນ ລວມທັງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນເມືອງ ເຂົ້າໝາຍໃນ 6 ແຂວງ. ນີ້ປະກອບມີ (ສຳລັບລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມເບິ່ງ ບົດສະເໜີໂຄງການ (FP) ໃນບົດ D.3, ຫຼືບົດທີ 9 ຂອງ ເອກະສານສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ (FS) ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2a):

- ເສີມສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຄວາມສ່ຽງດ້ານດິນຟ້າອາກາດ ເຊັ່ນດຽວກັນກັບການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດເພື່ອ ເສີມສ້າງຄວາມທົນທານ.
- ເສີມສ້າງຄວາມສາມາດໃນການປັບຕົວຂອງຊາວບ້ານ ໂດຍຜ່ານການປັບປຸງການເຊື່ອມໂຍງຂໍ້ມູນສະພາບອາກາດໃນຂະບວນ ການຕັດສິນໃຈ ແລະ ການວາງແຜນ (ເຊັ່ນ: ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ແຜນການລົງທຶນຂອງແຜນການສົ່ງເສີມການ ຜະລິດກະສິກຳແບບຍືນຍົງ (PSAP) ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFMPs)), ແລະ ໂດຍຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ກິດຈະກຳການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແບບຍືນຍົງທີ່ບໍ່ມີການທຳລາຍປ່າ ແລະ ທົນທານຕໍ່ສະພາບດິນຟ້າອາກາດ.
- ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນຈະປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການເສີມຂະຫຍາຍສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ (ເບິ່ງບົດທີ 9)
- ປັບປຸງການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະໄຟຊະນາການ
- ຜົນປະໂຫຍດດ້ານສຸຂະພາບ, ເຊັ່ນ: ການປັບປຸງສຸຂະພາບທາງເດີນຫາຍໃຈອັນເນື່ອງມາຈາກການປັບປຸງການປ້ອງກັນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງໄຟໄຫມ້ປ່າ

- ເສີມຂະຫຍາຍການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ, ລວມທັງການສະໜັບສະໜູນການຝຶ້ນຝຸ່ມສັນຖານປ່າໄມ້ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງຫຼາຍຂຶ້ນຜ່ານແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ແລະ ສັນຍາອະນຸລັກປ່າໄມ້ບ້ານ.
- ເພີ່ມທະວີຄວາມຢືດຢູ່ນຂອງລະບົບນິເວດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້, ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການປັບປຸງການບໍລິການລະບົບນິເວດ, ລວມທັງການເກັບກັກກາກບອນ, ນິຕິກຳວ່າດ້ວຍນໍ້າ, ນິຕິກຳວ່າດ້ວຍດິນຟ້າອາກາດ, ການຈັດຫາທີ່ຢູ່ອາໄສ, ນິຕິກຳວ່າດ້ວຍໄຟນໍ້າຖ້ວມ ແລະ ການສະໜອງອາຫານ, ເສັ້ນໃຍ ແລະ ນໍ້າມັນ, ແລະອື່ນໆ.
- ລາຍຮັບຈາກປ່າໄມ້ບ້ານເພີ່ມຂຶ້ນ, ເນື່ອງຈາກການເພີ່ມໂອກາດໃຫ້ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານແບບຍືນຍົງ (ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້ສະບັບປັບປຸງ ສະບັບເລກທີ 64), ລວມທັງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງທີ່ແມ່ຍິງຊົນເຜົ່າເກັບໄດ້ເລື້ອຍໆ.
- ການລົງທຶນທີ່ໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມຈະແນໃສ່ຍົກສູງສະມັດຕະພາບການຜະລິດ, ເພີ່ມທະວີການເຊື່ອມໂຍງຊາວກະສິກອນເຂົ້າໃນຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າກະສິກໍາ, ແລະປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງການເງິນ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກເອກະຊົນໃນການປະຕິບັດກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ແລະ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
- ການປະຕິບັດແບບກົມກຽວ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມ ຈະຖືກສົ່ງເສີມການກຳນົດທີ່ດິນ, ປ່າໄມ້, ແລະ ແຫຼ່ງນໍ້າ ເພື່ອແນໃສ່ປົກປັກຮັກສາ, ປ້ອງກັນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດໃຫ້ຍືນຍົງ ເພື່ອຊຸມຊົນໄດ້ນຳໃຊ້ດ້ວຍຕົນເອງ.
- ການເສີມສ້າງການຄຸ້ມຄອງຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ ແລະ ເຄື່ອງມື ຈະຊ່ວຍໃຫ້ການສືບຕໍ່ການປະຕິບັດທີ່ດີ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວ (ເບິ່ງ ເອກະສານສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ (FS) ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2a)). ພະນັກງານໂຄງການ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທັງໝົດຈະໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ແລະການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ (GESI), ແລະ ມາດຕະການເພີ່ມເຕີມເພື່ອເສີມສ້າງ GESI ໄດ້ຖືກນຳມາໃຊ້ໃນທຸກກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ.
- ບົດແນະນຳສະບັບປັບປຸງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ການຜະລິດກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ຈະຊ່ວຍປັບປຸງການປັບຕົວຂອງການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແບບຍືນຍົງທີ່ບໍ່ມີການທຳລາຍປ່າໄມ້ ແລະ ທຶນທານຕໍ່ສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍເສີມສ້າງການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍກ່ຽວກັບປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນ ແລະ ສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານການຄອບຄອງນຳໃຊ້.
- ການປັບປຸງການຕິດຕາມກວດກາປ່າໄມ້ຈະປັບປຸງຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະຈະຫຼຸດຜ່ອນການບຸກລຸກປ່າໄມ້.

ຍ້ອນວ່າໂຄງການດັ່ງກ່າວຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊົນເຜົ່າຂອງປະເທດ, ໂຄງການຄາດວ່າຈະສ້າງຜົນກະທົບທີ່ກ່າວມານີ້ໃຫ້ແກ່ກຸ່ມຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ. ມາຮອດປະຈຸບັນໂຄງການທີ 1 ໄດ້ມີບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມດ້ານກະສິກໍາ, ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ ແລະ ການຜະລິດເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ການຕະຫຼາດ. ດັ່ງນັ້ນ, ຫຼາຍຊົນເຜົ່າໃນຊົນນະບົດໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທາງບວກຈາກໂຄງການ 1, ແລະ ຈະສືບຕໍ່ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການ 2. ພາຍໃຕ້ໂຄງການ 2 ຄາດວ່າຫຼາຍບ້ານຊົນເຜົ່າຈະສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງທາງດ້ານຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງເຂົາເຈົ້າໂດຍຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ບໍ່ທຳລາຍປ່າໄມ້ ແລະ ທຶນທານຕໍ່ສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການຄຸ້ມ

ຄອງປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ. ການສຸມໃສ່ເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານຄວາມທົນທານຕໍ່ສະພາບດິນຜ່າອາກາດພາຍໃຕ້ໂຄງການ 2 ຄາດວ່າຈະມີຜົນປະໂຫຍດທາງບວກຂອງຜູ້ຊາຍ ແລະແມ່ຍິງບັນດາຊົນເຜົ່າ ແລະກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ຍ້ອນວ່າເຂົາເຈົ້າມັກຈະມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການປ່ຽນແປງດິນຜ່າອາກາດແບບບໍ່ສົມດຸນ.

3.2 ບໍ່ຕັ້ງໃຈ/ຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນ

ໂຄງການດັ່ງກ່າວບໍ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ແຊກແຊງວິທີການນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ຂອງຊົນເຜົ່າຕົນ ແລະ ບໍ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍທາງດ້ານວັດຖຸ²⁸ ຫຼືຜົນກະທົບໃດໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຮູບແບບການຍົກຍ້າຍ ຫຼືບໍ່ຍົກຍ້າຍຊັບສິນ ແລະຈະບໍ່ສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ເອກະລັກ, ສັງຄົມ, ວັດທະນະທຳ, ຫຼືຄວາມສຳຄັນທາງວິນຍານຫຼືແຊກແຊງຄວາມເຊື່ອທາງດ້ານສັງຄົມ-ເສດຖະກິດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ໂຄງການດັ່ງກ່າວ ມີການແຊກແຊງວິທີການທີ່ຊຸມຊົນຊົນເຜົ່ານຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້, ໂດຍສະເພາະການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ແລະ ການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີກະສິກຳໃໝ່, ການກະເສດທີ່ບໍ່ມີການທຳລາຍປ່າ, ທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ອາດຈະສ້າງຄວາມສ່ຽງເລັກນ້ອຍ ກ່ຽວກັບຮີດຄອງປະເພນີຂອງຊົນເຜົ່າ.

ເອກະສານປະເມີນຜົນກະທົບທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ESIA) ໄດ້ກຳນົດຄວາມສ່ຽງທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຈຳນວນໜຶ່ງ ແລະໄດ້ຈັດປະເພດເຫຼົ່ານີ້ເຂົ້າໄປໃນຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ບໍ່ໄດ້ຕັ້ງໃຈ (UNI), ເຊິ່ງເປັນຜົນໂດຍກົງທີ່ເປັນໄປໄດ້ຂອງກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ, ແລະຄວາມສ່ຽງພາຍນອກທີ່ເກີດຈາກປັດໃຈທີ່ຢູ່ນອກການຄວບຄຸມ ຫຼືອິດທິພົນຂອງໂຄງການ. ບັນຊີລາຍຊື່ຂອງຄວາມສ່ຽງທີ່ລະບຸໄວ້ຂອງ ເອກະສານປະເມີນຜົນກະທົບທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ESIA) ໄດ້ຖືກໃສ່ເຂົ້າໄປໃນແຜນການຄຸ້ມຄອງສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ESMP) ແລະຈະບໍ່ຖືກລະບຸຊ້ຳຢູ່ທີ່ນີ້.

ຄວາມສ່ຽງພາຍນອກບາງອັນອາດເປັນປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຄວາມສ່ຽງຂອງໂຄງການ ຖ້າພວກເຂົາບໍ່ໄດ້ວິເຄາະ ແລະວາງແຜນຢ່າງລະມັດລະວັງ. ຄວາມສ່ຽງພາຍນອກເຫຼົ່ານີ້ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໃນເວລາທີ່ໂຄງການມີສ່ວນຮ່ວມກັບກຸ່ມຊົນເຜົ່າໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ການປະຕິບັດການຜະລິດກະສິກຳ. ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າແມ່ນອົງໃສ່ການຊົມໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ເຂົາເຈົ້າຍັງຂາດການຄອບຄອງທີ່ດິນ ແລະ ການຄອບຄອງປ່າໄມ້ທີ່ປອດໄພ (ເຊັ່ນ ອາດເປັນຜົນກະທົບທາງລົບ ຖ້າມີໂຄງການລົງທຶນທີ່ບໍ່ຄາດຄິດໄວ້ [ເຊັ່ນ: ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ຫຼື ການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດໃຫຍ່]). ກອບກົດໝາຍຂອງ ສປປ ລາວ ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ຕາມປະເພນີ ປະຈຸບັນຍັງບໍ່ຄົບຖ້ວນ ແລະ ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບສິດ ແລະ ສິດຄອບຄອງທີ່ໝັ້ນຄົງເທື່ອ.

ກົມທີ່ດິນຂອງກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (MoNRE) ແມ່ນຢູ່ໃນຂັ້ນຕອນຂອງການພັດທະນານິຕິກຳຢ່ອຍ ແລະລະບົບການຄຸ້ມຄອງເພື່ອກວດກາເບິ່ງບັນຫາຕ່າງໆ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ລັດຖະບານກໍ່ຊຸກຍູ້ການຜະລິດກະສິກຳທີ່ໝັ້ນທ່ຽງ ແລະ ໄດ້ວາງຂໍ້ຈຳກັດໃນການຕັດປ່າເພື່ອປຸກເຂົ້າເຂດເນີນສູງ²⁹. ນອກຈາກນັ້ນ, ເຖິງວ່າກົດໝາຍປ່າໄມ້ສະບັບປັບປຸງລວມມີບັນດາ

²⁸ Village consolidation and relocation will not be supported by the project. It is an external risk that the project could occur in an area that has undergone this process. When village consolidation has physically taken place, it often disadvantages the “new” group, as the best land will have already been “reserved” or is already under use by the existing villagers. In many observed instances, village consolidation and/or relocation has resulted in farming households moving their homes but returning to their former land for the agricultural season. Thus, the project screens participating villages to ensure that the project’s activities will be sustainable and will not conflict with IPP and respective ESS standards in the context of these villages. Two villages that had undergone consolidation/ relocation were screened during the Project 1 project development process, however they were not selected for inclusion in the project. Continued screening for relocated and consolidated villages will be continue to be conducted under Project 2 to ensure equitable benefit sharing and that ESS and IPP standards are respected. More detailed information is provided in the ESIA (Annex 6a) under Chapter 5.3.7.

²⁹ Instruction of the Ministry of Forestry and Agriculture No. 0022/MAP 5Feb 2010 on stop slash and burn

ຂໍ້ບັງຄັບເພື່ອກວດກາການຊົມໃຊ້ປ່າໄມ້ຕາມປະເພນີ, ໃນເວລານີ້ຍັງບໍ່ມີນະໂຍບາຍທີ່ໃຫ້ຄວາມຮັບຮູ້ເປັນພິເສດຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າສໍາລັບປ່າໄມ້, ທີ່ດິນປ່າໄມ້ ແລະ ຜະລິດຕະພັນປ່າໄມ້ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ລວມທັງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ. ສະນັ້ນ, ການເຄື່ອນໄຫວສົ່ງເສີມການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ອາດຈະເພີ່ມຄວາມກົດດັນໃຫ້ແກ່ບັນດາຊົນເຜົ່າ, ໂດຍສະເພາະໃນດ້ານການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຜະລິດຕະພັນປ່າໄມ້, ຖ້າບໍ່ເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດເພື່ອຮັກສາການຊົມໃຊ້ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີ (ລວມທັງການເຮັດໄຮເລື້ອນລວຍ, ອື່ນໆເປັນຕົ້ນ).

ດັ່ງນັ້ນ ແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (EGDP) ນີ້ຈຶ່ງຢືນຢັນວ່າ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ, ມາດຕະການພິເສດກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ຕາມຮີດຄອງປະເພນີ ໄດ້ຖືກລວມເຂົ້າໃນຂະບວນການສ້າງຄວາມເປັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມຕື່ມຕົວສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ (FPIC), ການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ (PLUP), ຍຸດທະສາດການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ, ແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFMP) ແລະ ມາດຕະການປ້ອງກັນອື່ນໆທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ ແຜນການຄຸ້ມຄອງສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ESMP).

ແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (EGDP) ນີ້ຈຶ່ງຢືນຢັນວ່າເພື່ອຄຸ້ມຄອງຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່າວມານີ້, ມາດຕະການພິເສດກ່ຽວກັບໂຄງການຈະຮັບປະກັນໃຫ້ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າບໍ່ໄດ້ຢູ່ຫ່າງໄກຈາກປ່າເດີມຂອງຕົນ ແລະ ສາມາດເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການອອກແບບ, ປະຕິບັດ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ.

ຜົນກະທົບພາຍນອກທີ່ເຫັນໄດ້ຊັດເຈນອີກອັນໜຶ່ງທີ່ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບຂອງໂຄງການແມ່ນນະໂຍບາຍການລວມຕົວ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຂອງລັດຖະບານທີ່ແນໃສ່ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນບ້ານນ້ອຍໄປລວມຕົວກັບບ້ານອື່ນ ເພື່ອສ້າງເປັນບ້ານໃຫຍ່ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກດ້ານສາທາລະນະ³⁰. ໃນຂະນະທີ່ມີຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການດ້ານການພັດທະນາຂອງພາກພື້ນໃນທາງບວກຢູ່ເບື້ອງຫລັງຄວາມປາຖະໜາທີ່ຈະເຕົ້າໂຮມ ແລະ ຍົກຍ້າຍບັນດາບ້ານເພື່ອໃຫ້ໃກ້ຊິດກັບພື້ນຖານໂຄງລ່າງຄົມມະນາຄົມ, ຕະຫຼາດ ແລະ ການບໍລິການ, ຍັງມີຜົນສະທ້ອນບໍ່ດີຕໍ່ຄວາມສາມັກຄີສັງຄົມຂອງບັນດາກຸ່ມທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. ໂຄງສ້າງແບບດັ່ງເດີມອາດຈະບໍ່ນໍາໃຊ້ໄດ້ອີກໃນສະຖານະການທີ່ມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າຢູ່ຮ່ວມກັນ, ຍ້ອນວ່າສ່ວນຫຼາຍແລ້ວລັດຖະບານຈະແຕ່ງຕັ້ງສະມາຊິກກຸ່ມຊົນເຜົ່າລາວ-ໄຕໃຫ້ເປັນຜູ້ກວດກາການປົກຄອງບ້ານໃໝ່ເຫຼົ່ານີ້ຢ່າງເປັນທາງການ. ສາເຫດຂອງການແຕ່ງຕັ້ງ ຊົນເຜົ່າລາວ ສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນຍ້ອນ ສະມາຊິກຊົນເຜົ່າທີ່ບໍ່ແມ່ນ ຄົນລາວມັກຈະໄດ້ຮັບການສຶກສາຈຳກັດ, ບໍ່ຄຸ້ນເຄີຍ ກັບ ລະບຽບການບໍລິຫານ ທາງການ ແລະ ຍັງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ຫຼື ຂາດຄວາມໝັ້ນໃຈໃນການແກ້ໄຂບັນຫາທາງການ. ໂຄງສ້າງທີ່ລັດໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ເຊັ່ນ: ການແຕ່ງຕັ້ງກຸ່ມຊົນເຜົ່າລາວ-ໄຕ ເປັນຄະນະນຳຂັ້ນບ້ານ (VMUs) ອາດຈະບໍ່ເປັນການທົດແທນທີ່ເໝາະສົມກັບວິທີການແບບດັ່ງເດີມຂອງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ. ການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການນໍາໃຊ້ປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນຍັງສູນເສຍຄວາມສໍາຄັນກັບການລົ້ມລະລາຍຂອງລະບົບການເຮັດໄຮເລື້ອນລວຍທີ່ດິນເອງກໍານົດ, ແລະ ອັນນີ້ຍັງເຮັດໃຫ້ການນໍາພາແບບດັ່ງເດີມຂາດອໍານາດ. ອັນນີ້, ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບຮ້າຍແຮງຕໍ່ສັງຄົມຢູ່ບັນດາບ້ານທີ່ມີການຄວບຄຸມທາງສັງຄົມໜ້ອຍກວ່າ, ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ສາມາດນໍາໄປສູ່ການທຳລາຍວັດທະນະທຳພື້ນເມືອງຂອງຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ³¹.

³⁰ See also ESMP Action 5 (in FP Annex 6b) and Chapter 5.3.7 of the ESIA (FP Annex 6a).

³¹ ESIA of SUFORD-SU (2012: Chapters 5.3 – 5.5 on ethnic groups, no page numbers given)

ນອກຈາກນັ້ນ, ການລວມຕົວຂອງການຍ້າຍຖິ່ນຖານກັບການສູນເສຍການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍແບບດັ້ງເດີມ ແລະການກຳເນີດຂອງ ເສດຖະກິດກະສິກຳນຳໄປສູ່ຈຸດຈົບແນວທາງການແລກປ່ຽນແປງແຮງງານ ໄປສູ່ການຈ້າງແຮງງານແທນ.

ນອກເໜືອຈາກຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ, ການປະເມີນທີ່ດຳເນີນໃນໄລຍະການສ້າງແຜນການຄຸ້ມຄອງສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ESMP) ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນບາງບັນຫາທີ່ສຳຄັນ, ໄດ້ຍົກຂຶ້ນມາໂດຍຊາວບ້ານທີ່ໄດ້ປຶກສາກັນ, ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການຍືນຍັນ ຈາກຄວາມສ່ຽງທີ່ກຳນົດໂດຍ ເອກະສານປະເມີນຜົນກະທົບທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ESIA), ແລະສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຕ້ອງການ ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດ ແລະຕ້ອງໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂໃນ ແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (EGDP). ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ລວມມີ:

ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້: ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນປັດໃຈພາຍນອກ, ແຕ່ສາມາດເປັນປັດໃຈພາຍໃນໂຄງການ, ຖ້າບໍ່ຄຸ້ມຄອງ

- ການມີ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນແມ່ນກາຍເປັນບັນຫາຫຼັກໃນເຂດໂຄງການ. ຊາວບ້ານສາມາດຮັບປະກັນທີ່ດິນຂອງ ເຂົາເຈົ້າໄດ້ ຖ້າເຂົາເຈົ້າເລືອກເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າ, ໃນຂະນະທີ່ການບຸກເບີກການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ແລະ ການເກັບກູ້ ເຄື່ອງ ປ່າຂອງດົງ ແມ່ນຖືກຈຳກັດໂດຍນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ. ນີ້ເປັນຄວາມສ່ຽງຈາກພາຍນອກ ເພາະວ່າດິນທີ່ຈະໄດ້ມາ ເພື່ອຈຸດປະສົງການພັດທະນາແຫ່ງຊາດເຊັ່ນການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່, ການພັດທະນາໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ ແລະ ການຜະລິດຟືດເປັນຄົນ ຄຳ ແລະ ຂາດການຄອບຄອງທີ່ໜັ້ນຄົງ, ມັນອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ໂຄງການຕື່ມອີກໂດຍຜ່ານການປຶກສາຫາລື ແລະ ການຈັດສັນທີ່ດິນປູກຝັງ ແລະ ປ່າໄມ້ບໍ່ພຽງພໍ.
- ມາດຕະການສຳລັບຄວາມສ່ຽງນີ້ລວມມີ, ແຕ່ບໍ່ຈຳກັດພຽນວຽກງານ FPIC, PLUP, VFMP, ການສ້າງຄວາມອາດ ສາມາດຂອງບ້ານ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ.

ອຸປະສັກທາງພາສາ: ປັດໃຈພາຍນອກ

- ເຖິງວ່າສະມາຊິກຫຼາຍຊົນເຜົ່າຈະເຂົ້າໃຈ ແລະ ເວົ້າພາສາລາວໄດ້ກໍຕາມ, ແຕ່ການປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບ ESMP ໃນ 3 ບ້ານພາຍໃນ 3 ແຂວງ ໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ໃຊ້ນາຍພາສາໃນກອງປະຊຸມບ້ານ. ອຸປະສັກທາງພາສາອາດຈະຈຳກັດຄວາມ ເຂົ້າໃຈຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ສືບຕໍ່ຂັດຂວາງການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຫ້ວຍຫັນໃນກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ. ເຂົາເຈົ້າຍັງໄດ້ຮັບ ການເປີດເຜີຍໜ້ອຍໜຶ່ງ ແລະ ມີຄວາມຮັບຮູ້ທີ່ຈຳກັດກ່ຽວກັບສິດ ແລະ ທາງເລືອກຂອງເຂົາເຈົ້າ, ສະນັ້ນ ຈຶ່ງມີຄວາມ ຈຳເປັນຍຸດທະສາດການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າໃຈແນວທາງນະໂຍບາຍ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດຂອງລັດຖະບານ ແລະ ໂຄງການ.
- ອັນນີ້ແມ່ນປັດໃຈພາຍນອກ ແລະ ໂຄງການຈະແກ້ໄຂຜ່ານການພິສູດ/ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງນາຍພາສາຊົນເຜົ່າ ແລະ ການແປ ດ້ວຍວາຈາຂອງຂໍ້ມູນໂຄງການທັງໝົດທີ່ມີຈຸດປະສົງເພື່ອຊຸມຊົນຂອງຊົນເຜົ່າ.

ແມ່ຍິງໃນການພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່: ປັດໃຈພາຍນອກ

- ມີຄວາມສຳຄັນທີ່ຈະເຂົ້າໃຈບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແລະ ລັກສະນະສັງຄົມຂອງຊົນເຜົ່າ. ຊົນເຜົ່າບາງຊົນເຜົ່າສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຮັກ ຊາດ, ໃນຂະນະທີ່ກຸ່ມອື່ນໆປະຕິບັດຕາມໂຄງສ້າງທາງເພດ ແລະ ການຕັດສິນໃຈຂອງຄອບຄົວແມ່ນສັບສົນຫຼາຍ. ຕົວຢ່າງ , ແມ່ຍິງເຜົ່າຂະມຸມກຈະເປັນຜູ້ນຳພາໃນການຕັດສິນໃຈຂອງຄົວເຮືອນ, ເຊິ່ງລວມມີການສຶກສາຂອງລູກ, ການເລືອກຜົນ

ລະຍາຂອງລູກຊາຍ, ພ້ອມທັງການປະຢັດ ແລະ ການໃຊ້ຈ່າຍຂອງລາຍຮັບທັງໝົດຂອງຄອບຄົວ. ແມ່ຍິງເຜົ່າຂະໝຸ ປ່ອຍໃຫ້ຜົວຂອງເຂົາເຈົ້າເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບຊັບສິນທີ່ໃຫຍ່ກວ່າ ແລະ ການຖ່າຍທອດມໍລະດົກໃຫ້ລູກ. ການເລືອກທີ່ດິນ ແລະປ່າໄມ້ ແລະການເລືອກທີ່ຢູ່ອາໄສຍັງຄົງເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຊາຍ. ຊົນເຜົ່າມຶ້ງໄດ້ປະຕິບັດຕາມໂຄງປະກອບການພົວພັນທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ການຕັດສິນໃຈຂອງຄອບຄົວຢ່າງເຂັ້ມງວດ. ດັ່ງນັ້ນ, ສໍາລັບແມ່ຍິງມຶ້ງ, ການຕັດສິນໃຈແມ່ນເຮັດໂດຍພໍ່ເຖົ້າ ແລະ ຜົວ ຫຼື ພໍ່ ແລະ ອ້າຍຂອງຕົນເອງ. ເມື່ອແມ່ຍິງໄດ້ຮັບເອກະລາດຈາກພໍ່ເຖົ້າແມ່ເຖົ້າໂດຍຜ່ານການເປັນເຈົ້າຂອງເຮືອນຂອງຕົນເອງ, ບາງຄັ້ງສາມາດປຶກສາຜົວຂອງເຂົາເຈົ້າກ່ຽວກັບບັນຫາພາຍໃນບ້ານ.

- ມາດຕະການສໍາລັບຄວາມສ່ຽງນີ້ແມ່ນໄດ້ຖືກປະຕິບັດຢູ່ໃນແຜນປະຕິບັດງານບົດບາດຍິງຊາຍ, ແຜນການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ, ແລະມາດຕະການສະເພາະລວມທັງການມີສ່ວນຮ່ວມທາງສັງຄົມຂອງແມ່ຍິງ, ຜູ້ມີຄວາມສ່ຽງ, ແລະອື່ນໆ.

ບັນຫາສຸຂະພາບ ແລະຄວາມປອດໄພ: ປັດໃຈພາຍນອກ

- ໃນທຸກບ້ານທີ່ປຶກສາຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມໄດ້ລາຍງານວ່າ ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ຢາຂ້າຫຍ້າ ແລະ ຢາຂ້າແມງໄມ້ເພື່ອຄວບຄຸມວັດສະພົດ ແລະ ເພື່ອຂ້າແມງໄມ້. ຊາວບ້ານຈຳນວນນຶ່ງເວົ້າວ່າມັນເປັນເງື່ອນໄຂໃນສັນຍາປູກຝັງກັບນັກລົງທຶນຈີນທີ່ກໍານົດວ່າເຂົາເຈົ້າໄດ້ຕົກລົງໃຊ້ສານເຄມີເພື່ອຄວບຄຸມຄຸນນະພາບພືດ. ນອກນັ້ນ, ຢາຂ້າຫຍ້າ ແລະ ຢາປາບສັດຕູພືດສາມາດຫາຊື້ໄດ້ງ່າຍຢູ່ຮ້ານນ້ອຍໆ ແລະ ຊົນເຜົ່າສ່ວນຫຼາຍບໍ່ສາມາດອ່ານຄໍາແນະນຳໄດ້ ແລະ ອາດຈະໃຊ້ສານເຄມີໃນທາງທີ່ຜິດ.
- ມາດຕະການສໍາລັບຄວາມສ່ຽງນີ້ແມ່ນໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂໂດຍຜ່ານການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ, ໂດຍສະເພາະໃນກິດຈະກຳກະສິກຳ ບໍ່ວ່າຈະເປັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ, ການພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ/ຫຼື ທຸລະກິດກະສິກຳ, ແນວທາງການປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້/ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ.

4 ມາດຕະການເພື່ອຫຼີກລ້ຽງ, ຫຼຸດລົງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບ ແລະເສີມຂະຫຍາຍຜົນກະທົບທາງບວກ ແລະໂອກາດ

ໝາຍເຫດ: ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMP) ຂອງໂຄງການ 2 ລວມມີມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທັງໝົດ, ທັງປັດໄຈພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ (ເບິ່ງ ESMP ພາກ 4.1.3 ໃນ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 6b; ຕາຕະລາງ 2). ແຜນການພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (EGDP) ນີ້ບໍ່ໄດ້ເຮັດຊຳມາດຕະການ, ກິດຈະກຳ ແລະ ຕົວຊີ້ວັດສະເພາະທີ່ລະບຸໄວ້ພາຍໃຕ້ແຕ່ລະມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMP), ແຕ່ແນະນຳໃສ່ການມີສ່ວນພົວພັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນວັດທະນະທຳທີ່ອ່ອນໄຫວ ແລະ ເຄົາລົບຕາມນະໂຍບາຍຂອງຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງຂອງ ກອງທຶນດິນຟ້າອາກາດສີຂຽວ (GCF). ແຜນການພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (EGDP) ໃຫ້ຄໍາແນະນຳກ່ຽວກັບວິທີການແຈ້ງ, ປຶກສາຫາລື, ມີສ່ວນຮ່ວມ, ແລະສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນຊົນເຜົ່າໃນເຂດໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 2. ພາບລວມຂອງກິດຈະກຳພາຍໃນແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMP) ຂອງໂຄງການ 2.

ຈຳນວນກິດຈະກຳ	ຫົວຂໍ້	ການຈັດປະເພດ
ກິດຈະກຳ 1	ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການຕິດຕາມ ແຜນ ESMP	ກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວກັບ ລະບົບ
ກິດຈະກຳ 2	ການສ້າງຄວາມອາດສາມາດກ່ຽວກັບແຜນ ESMP	
ກິດຈະກຳ 3	ຂະບວນການສ້າງຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມຕື່ມຕົວສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ (FPIC)	ກິດຈະກຳດ້ານຊີຊາ ການ
ກິດຈະກຳ 4	ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ	
ກິດຈະກຳ 5	ບັນຫາການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການຍຶດທີ່ດິນ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນແບບບໍ່ ສະໝັກໃຈ	
ກິດຈະກຳ 6	ຊີວະນາໆພັນ	
ກິດຈະກຳ 7	ສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ	
ກິດຈະກຳ 8	ການປັບຕົວກັບຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜົນກະທົບການປ່ຽນແປງດິນ ຝ້າອາກາດ	
ກິດຈະກຳ 9	ກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຂ້ອງໃຈ (GRM)	“ປະຕິກິລິຍາ”

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ແຜນຄຸ້ມຄອງສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ມີຢູ່ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 6b)

ຕາຕະລາງ 3. ມາດຕະການຕໍ່ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງ, ຜ່ອນຜັນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍຜົນ
ກະທົບທາງບວກ ແລະ ໂອກາດ.

ລ ຫ	ມາດຕະການ ແຜນພັດທະນາ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ	ລາຍລະອຽດຂອງມາດຕະການ	ຕົວຊີ້ວັດ	ໄລຍະ ເວລາ	ງົບປະມານ (ເອີໂຣ)	ພາກສ່ວນ ຮັບຜິດຊອ ບ
1	ຄວາມສາມາດ ໃນການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດ EGDP - ການ ຈ້າງພະນັກງານ ເພື່ອຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດ EGDP , ລວມ ທັງ: 1. ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ດ້ານຊົນເຜົ່າ	ຈ້າງພະນັກງານປົກປ້ອງເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ. ຊົນເຜົ່າ/ ຊ່ຽວຊານດ້ານການປົກປ້ອງສັງຄົມ, ຕ້ອງມີ ຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດທ້ອງຖິ່ນເປັນຢ່າງດີ, ໂດຍສະເພາະໃນດ້ານຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງ ດ້ານວັດທະນະທຳຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ມີຄວາມຮູ້ທີ່ສົມດຸນລະຫວ່າງການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ/ວັດທະນະທຳ ແລະ ການ ປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້/ຊັບພະຍາກອນແຫ່ງຊາດ. ນາຍພາສາກຸ່ມຊົນເຜົ່າຈະຖືກຈ້າງເພື່ອແກ້ໄຂ ອຸປະສັກທາງພາສາ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການ	ຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານ ການປົກປ້ອງ ສັງຄົມໄດ້ຮັບ ການແຕ່ງຕັ້ງເມື່ອ ໂຄງການເລີ່ມຕົ້ນ ແລະຊ່ວຍໃນ ການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດໂຄງການ 2.	ປີ 1:4	1. 80,000 ເອີໂຣ (ການຄາດ ຄະເນສຳ ລັບສ່ວນ ແບ່ງຂອງ ທີມງານ ປົກປ້ອງ ສຳລັບ EGDP	ການຄຸ້ມ ຄອງ ໂຄງການ; ທີມງານ ປົກປ້ອງ

	2. ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໄລຍະສັ້ນ ຫຼື ຊ່ຽວຊານ ຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ ເພື່ອຊ່ວຍສ້າງ ຕົວຊີ້ບອກເປົ້າ ໝາຍ ແລະ ການຕິດຕາມ ການມີສ່ວນ ຮ່ວມຂອງ ຊົນເຜົ່າ. 3. ນາຍພາສາ ຊົນເຜົ່າ	ສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ ແລະ ອຳນວຍຄວາມ ສະດວກໃນການເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້ໃນພາສາ ທ້ອງຖິ່ນ. ປ່ອນໃດທີ່ທັກສະພາສາຂອງ ຊາວບ້ານຕ່ຳ, ພາສາມົ້ງ ແລະ ຂະມຸ ແລະ ພາສາອື່ນໆຕາມຄວາມເໝາະສົມ, ເພື່ອໃຊ້ໃນ ການປຶກສາຫາລື ແລະ ສື່ສານກັບບັນດາກຸ່ມ ບ້ານຕ່າງໆ ບໍ່ວ່າບ້ານຈະຢູ່ໃສ ເພື່ອຮັບປະກັນ ໃຫ້ຊາວບ້ານທຸກຄົນເຂົ້າໃຈຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ ໂຄງການສະໜອງໃຫ້.			ທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ)	
2	ຮັບປະກັນການ ເປັນຕົວແທນ ຂອງຊົນເຜົ່າໃນ ຕໍ່ໄປນີ້: 1. ປັບປຸງ ແລະ ພັດທະນາຄູ່ມື 2. ກິດຈະກຳ ກະເສດທີ່ບໍ່ມີ ການທຳລາຍປ່າ (PSAP/VFA G) 3. ຄະນະຄຸ້ມ ຄອງທຶນກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ບ້ານ (VFAGC)	- ສຳລັບທຸກແນວທາງທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ແລະ ປັບປຸງໃໝ່, ຈະເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດຕໍ່ ການລວມຕົວຂອງສັງຄົມ ແລະ ປົກປ້ອງ ສິດຂອງຊົນເຜົ່າ. ຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານຊົນເຜົ່າ ຄວນທົບທວນບົດແນະນຳທີ່ປັບປຸງໃຫມ່ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າພວກເຂົາມີຄວາມອ່ອນ ໄຫວ ແລະ ຕອບສະໜອງຕໍ່ຊົນເຜົ່າ. - ຜູ້ຕາງໜ້າບັນດາຊົນເຜົ່າໃນກິດຈະກຳ ການກະເສດທີ່ປອດໄພ ແລະ ທົນທານຕໍ່ ດິນຟ້າອາກາດ ເພື່ອຮັກສາຄວາມເຄົາລົບ ແລະ ຮັບຮູ້ຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ, ລະບົບ ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ລວມທັງວິທີການເປັນເຈົ້າ ຂອງ ແລະ ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້. - ໂຄງການດັ່ງກ່າວຍັງຈະຮັບປະກັນໃຫ້ ສະມາຊິກກຸ່ມຖືກລວມເຂົ້າຢູ່ໃນຄະນະ ກຳມາທິການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ຄະນະຄຸ້ມຄອງທຶນກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້.	a) ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ດ້ານຊົນເຜົ່າ ທົບທວນຄືນ ທຸກບົດແນະ ນຳ ສະບັບ ປັບປຸງ ເພື່ອ ຮັບປະກັນ ການ ພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບກຸ່ມ ຊົນເຜົ່າ. b) ຈຳນວນ ຊົນເຜົ່າຊາຍ ແລະ ຍິງ, ແລະ ຈຳນວນ ຊົນເຜົ່າທີ່ ເຂົ້າຮ່ວມ (i) ແຜນສົ່ງເສີມ ກະສິກຳແບບ ຍືນຍົງ (PSAP).	ປີ: 1	ລວມເຂົ້າ ກັບ ງົບປະມານ ທົມປົກ ປ້ອງ ໂດຍ ງົບປະມານ 219,000 ເອີໂຣ	ທົມປົກ ປ້ອງ

4. ຄະນະຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (FMC) 1. 5. ກິດຈະກຳການລົງທຶນຂອງພາກເອກະຊົນ (ເຊັ່ນ: ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານກະສິກຳຂະໜາດໜ້ອຍ ແລະ ກາງ)	ຮັບປະກັນໃຫ້ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໄດ້ລວມເຂົ້າກັນ ແລະ ປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບການລົງທຶນຂອງພາກເອກະຊົນທີ່ມີທ່າແຮງໃນການປູກຝັງໃນຊຸມຊົນເຮັດໃຫ້ຊາວບ້ານທຸກຄົນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຕັດສິນໃຈລົງທຶນຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ.	c) ຈຳນວນຊົນເຜົ່າຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ, ແລະ ຈຳນວນຊົນເຜົ່າເຂົ້າເຖິງການທຶນສົມທົບຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານດ້ານກະສິກຳໜະໜາດໜ້ອຍ ແລະ ກາງ. d) ຈຳນວນຊົນເຜົ່າຊາຍ ແລະ ຍິງ, ແລະ ຈຳນວນຊົນເຜົ່າເຂົ້າໃນຄະນະຄຸ້ມຄອງທຶນກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ບ້ານ (VFAGC) e) ຈຳນວນຊົນເຜົ່າ, ແລະ ຈຳນວນຊົນເຜົ່າຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງເຂົ້າໃນຄະນະຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFMC) f) ຈຳນວນຊົນເຜົ່າ, ແລະ ຜູ້ຊາຍ			

			ແລະ ແມ່ຍິງ ຊົນເຜົ່າເຂົ້າ ໃນລະບົບ ການ ລາດຕະເວນ ປ່າໄມ້			
3	ຮັບປະກັນການ ປົກສາຫາລືທີ່ມີ ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄຸນ ນະພາບຂອງ ການມີສ່ວນ ຮ່ວມໃນທຸກ ລະດັບໃນ ລະຫວ່າງ ຂະບວນການ <i>FPIC</i> , <i>PLUP</i> ແລະ ກິດຈະກຳ ໂຄງການອື່ນໆ.	▪ ດຳເນີນການປົກສາຫາລືທີ່ມີຄວາມໝາຍ ແລະ ຮັບປະກັນຂະບວນການທີ່ໂປ່ງໃສ ຕະຫຼອດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ. ▪ ສະໜອງຂໍ້ມູນຢ່າງພຽງພໍ ພ້ອມທັງເຂົ້າຮ່ວມ ແລະສະແຫວງຫາການສະໜັບສະໜູນຜູ້ທີ່ ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການຈັດ ປະເພດທີ່ດິນ ແລະ ການແບ່ງເຂດຜ່ານ ແຜນຜັງ ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີ ສ່ວນຮ່ວມ (PLUP), ແຜນການສົ່ງເສີມ ກະສິກຳແບບຍືນຍົງ (PSAP), ແຜນຄຸ້ມ ຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFM) ແລະ ແຜນຄຸ້ມ ຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ (NPA), ກ່ອນ ທີ່ຈະມີການຕັດສິນໃຈ ແລະ ການຕອບສະ ໜອງຕໍ່ການປະກອບສ່ວນຂອງເຂົາເຈົ້າ; ໂດຍພິຈາລະນາເຖິງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບ ດັ້ງເດີມທີ່ມີຢູ່ແລ້ວຂອງຊາວບ້ານທີ່ແຕກ ຕ່າງກັນ ແລະ ຮັບປະກັນການເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງ ຕັ້ງໜ້າ, ເສລີ, ມີປະສິດທິຜົນ, ມີຄວາມໝາຍ, ແລະ ມີຄວາມຮັບຮູ້ຈາກບຸກຄົນ ແລະ ກຸ່ມຕ່າງໆຕະຫຼອດຂະບວນການດັ່ງກ່າວ, ໂດຍຖືເອົາຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ ຊາຍ, ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາສິດຂອງບັນດາເຜົ່າ. ▪ ຮັບປະກັນສິດທິພິເສດເທົ່າທຽມກັນສຳລັບ ຊົນເຜົ່າ, ແມ່ຍິງ, ແລະຜູ້ຊາຍທີ່ແຕກຕ່າງກັນ , ໃນຂະນະທີ່ຍອມຮັບຄວາມແຕກຕ່າງ ລະຫວ່າງຜູ້ຍິງ ແລະຜູ້ຊາຍ ແລະໃຊ້ມາດ	a) ຫຼັກຖານ ຂອງການ ປົກສາຫາລື ກັບກຸ່ມ ຊົນເຜົ່າ (ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ) ສະແດງໃຫ້ ເຫັນການ ສະໜັບສະ ໜູນຂອງ ເຂົາເຈົ້າກ່ອນ ທີ່ຈະດຳເນີນ ໂຄງການ b) ບັນທຶກ ບັນດາກຸ່ມ ຊົນເຜົ່າທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະວິທີທີ່ ໂຄງການແກ້ ໄຂບັນຫາ ຕ່າງໆ	ປີ:1-4	ລວມເຂົ້າ ກັບ ງົບປະມານ ຂອງວຽກ ງານ FPIC ແລະ PLUP	ທິມ FPIC, ທິມ PLUP, ທິມງານ ປົກປ້ອງ

		ຕະການສະເພາະທີ່ມຸ່ງເລັ່ງໃສ່ຄວາມສະເໝີພາບເມື່ອຈຳເປັນ.				
4	ຮັບປະກັນການເຄື່ອນໄຫວຢ່າງມີປະສິດທິຜົນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ເຜີຍແຜ່ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ, ແລະ ສ້າງຄວາມສາມາດດ້ານວິຊາການ.	▪ ຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານຄົນພື້ນເມືອງ(IPP expert) ເພື່ອພັດທະນາຄູ່ມືພາກສະໜາມການມີສ່ວນຝ່າຍຂອງຊົນເຜົ່າ (ຄູ່ມື) ທີ່ລວມເອົາແນວຄວາມຄິດຂອງຄວາມອ່ອນໄຫວຂອງຊົນເຜົ່າ (ການຕອບສະໜອງທາງດ້ານວັດທະນະທຳ), ລວມມີການປຶກສາຫາລື / ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ. ▪ ສະໜອງການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ພະນັກງານຫຼັກແຫຼ່ງຂອງລັດຖະບານ ແລະ ໂຄງການຕາມປຶ້ມຄູ່ມືທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ (ຢ່າງໜ້ອຍຝຶກອົບຮົມ 1 ຄັ້ງຕໍ່ເມືອງ). ▪ ໂຄງການດັ່ງກ່າວຈະເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດເຖິງຄວາມອ່ອນໄຫວທາງດ້ານຊົນເຜົ່າ ແລະ ບົດບາດຍິງ-ຊາຍ, ຄຳນຶງເຖິງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ທັດສະນະບົດບາດຍິງ-ຊາຍໃນຂະບວນການພັດທະນານະໂຍບາຍໂດຍການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ທັດສະນະຂອງຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງໃນການທົບທວນນະໂຍບາຍ. ▪ ການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຫ້າວຫັນຂອງຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງບັນດາເຜົ່າ ໃນການສ້າງຄວາມອາດສາມາດ, ການສ້າງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ມາດຕະການສະໜັບສະໜູນວຽກງານອື່ນໆຂອງໂຄງການ (ວຽກວາງແຜນການສົ່ງເສີມການຜະລິດກະສິກຳແບບຍືນຍົງ (PSAP), ວຽກວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFM), ວຽກວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ (NPA), ວຽກການເຮັດສັນຍາຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ(VilFoCA))	a) ປຶ້ມຄູ່ມືການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊົນເຜົ່າໄດ້ຮັບການພັດທະນາ b) ຫຼັກຖານຂອງການປະຕິບັດທີ່ດິນທີ່ສຸດກ່ຽວກັບການລວມຕົວຂອງສັງຄົມທີ່ລວມຢູ່ໃນຄູ່ມືພາກສະໜາມການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ c) ຫຼັກຖານສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຊົນເຜົ່າຍັງບໍ່ໄດ້ຖືກຍົກເວັ້ນຢ່າງເປັນລະບົບຈາກການນຳສະເໜີກິນໄກແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກ (GRM). d) ຫຼັກຖານຂອງການຝຶກອົບຮົມທີ່ໄດ້ດຳເນີນການ	ປີ:1:4	ລວມເຂົ້າກັບງົບປະມານການຄຸ້ມຄອງຂອງທຶນງານປົກປ້ອງ, ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFM), ການສົ່ງເສີມກະສິກຳແບບຍືນຍົງ (PSAP), ການເຮັດສັນຍາວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ (VilFoC A) ແລະ ການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ (NPA) ໂດຍງົບປະມານ 20,000 ເອີໂຣ	ທຶນ FPIC, ທຶນ PLUP, ທຶນປ່າໄມ້, ທຶນປົກປ້ອງ

			e) ຫຼັກຖານຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນ (i) ຂະບວນການທົບທວນນະໂຍບາຍ, (ii) ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ ແລະ (iii) ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້.		(ການຝຶກອົບຮົມ)	
5	ຮັບປະກັນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ຕາມລັກສະນະວັດທະນະທຳ, ຮັບປະກັນການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການວາງແຜນສິ່ງເສີມກະສິກຳແບບຍືນຍົງ, ການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ, ແລະ ການຄຸ້ມ	▪ ບ່ອນທີ່ດິນປ່າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆ, ທີ່ຊາວບ້ານນຳໃຊ້ໃນປັດຈຸບັນ, ສະເໜີໃຫ້ລວມເອົາການບຸລະນະ ແລະ/ຫຼື ປົກຮັກສາ, ໂຄງການຈະຮັບປະກັນວ່າທາງເລືອກໃນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດ ໄດ້ຖືກປົກສາຫາລື ແລະ ສະໜອງໃຫ້ ແລະ ເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນແມ່ນໄດ້ກຳນົດເພື່ອການດຳລົງຊີວິດຂອງຄອບຄົວທີ່ທຸກຍາກ ແລະ ຄອບຄົວທີ່ບໍ່ມີທີ່ດິນໜ້ອຍເຂົ້າເຖິງ ແລະ ເຝິງຊາວໂສ. ໂຄງການຈະນຳໃຊ້ວິທີການແບບມີສ່ວນຮ່ວມ, ແລະ ພະນັກງານຂອງໂຄງການຈະໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ.	a) ຫຼັກຖານຂອງການສືບຕໍ່ເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ b) ຫຼັກຖານທີ່ບໍ່ມີການຍຶດທີ່ດິນເກີດຂຶ້ນ / ສາເຫດມາຈາກໂຄງການ c) ຫຼັກຖານທາງເລືອກກ່ຽວກັບທີ່ດິນ, ປ່າໄມ້ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ສະເໜີໃຫ້ມີ	ປີ:1-4	ລວມເຂົ້າກັບງົບປະມານຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ການສົ່ງເສີມການຜະລິດກະສິກຳແບບຍືນຍົງ, ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ ແລະ ການເກີດຕາມ	ທີມງານປົກປ້ອງ ແລະ ເກີດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ, ຄະນະຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ແລະ ທີ່ປຶກສາດ້ານວິຊາການ

	ຄອງປ່າ ສະໜາມແຫ່ງ ຊາດ ບໍ່ມີຜົນ ກະທົບທາງລົບ ຕໍ່ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ ບັນດາຜູ້.	- ຮັບປະກັນວ່າ ຍືດທີ່ດິນຈາກຊາວ ກະສິກອນ/ຄົວເຮືອນ ຈະບໍ່ເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ເກີດຈາກໂຄງການ ແລະ ຊາວບ້ານ ສາມາດສືບຕໍ່ເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ ແລະ ຊີວິດ ການເປັນຢູ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ. - ຮັບປະກັນກົນໄກການແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ ຂອງໂຄງການຖືກສື່ສານໃນລັກສະນະທີ່ ໝາະສົມທາງດ້ານວັດທະນະທຳ (ລວມ ທັງພາສາທ້ອງຖິ່ນ), ແລະສາມາດເຂົ້າເຖິງ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຂອງໂຄງການ (ເບິ່ງບົດທີ 10).	ການຜືນຜູ ແລະ/ຫຼື ການປົກ ປ້ອງ.		ແລະ ປະ ເມີນຜົນ ໂດຍ ງົບປະມານ	
6	ເຄົາລົບຮັດຄອງ ປະເພນີຂອງ ການນໍາໃຊ້ທີ່ ດິນ ແລະ ປ່າ ໄມ້, ເຂດດິນ ແດນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ສິດທິ ກ່ຽວຂ້ອງເຖິງ ມໍລະດົກ ແລະ ຄຸນຄ່າທາງດ້ານ ວັດທະນະທຳ ແລະ ຈິດວິນ ຍານ, ຄວາມຮູ້ ພື້ນເມືອງ, ລະບົບຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ການ ປະຕິບັດ, ອາຊີບ ແລະ ການດຳລົງ ຊີວິດ, ແລະ ບັນດາສະຖາບັນ ຂອງບັນດາຜູ້.	- ການນໍາໃຊ້ປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນຕາມ ປະເພນີແມ່ນລວມຢູ່ໃນຂະບວນການ FPIC ແລະ PLUP ເວົ້າເຖິງຄວາມ ສໍາຄັນຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ສົ່ງເສີມການ ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແບບຍືນຍົງ. - ເຄົາລົບ ແລະ ມີຄວາມອ່ອນໄຫວຕໍ່ກັບ ຈິດໃຈຂອງບ້ານ/ປ່າສັກສິດ ແລະ ທີ່ດິນ ໃນລະຫວ່າງການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ບ້ານ ແລະ ການວາງແຜນທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ອື່ນໆ. - ໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າປ່າໄມ້ ແລະ/ຫຼື ທີ່ດິນຖືກ ຈັດສັນຢ່າງພຽງພໍສໍາລັບສຸສານ ແລະ ສະຖານທີ່ທາງວິນຍານອື່ນໆ. - ຮັບປະກັນແຜນການສົ່ງເສີມການຜະສິດ ກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ລວມມີການກະສິກໍາ ແບບໝູນວຽນ, ເພື່ອຮັບປະກັນການ ປະຕິບັດຕາມປະເພນີຂອງຊຸມຊົນຊົນເຜົ່າ. - ເຄົາລົບຜູ້ຖືສິດຄອບຄອງທີ່ດິນຕາມ ຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ສິດຂອງເຂົາເຈົ້າ ກະກຽມມາດຕະການກຳນົດ ແລະ ບັນທຶກທີ່ດິນປ່າໄມ້ທັງໝົດ ລວມທັງສິດ	a) ຫຼັກຖານ ຂອງທີ່ດິນ ແລະ ປ່າທຳ ມະຊາດທີ່ໄດ້ ຮັບການກຳ ນົດ ແລະ ບັນທຶກ b) ຫຼັກຖານ ຂອງ ສະຖານທີ່ສໍາ ຄັນທາງວິນ ຍານ ແລະ ສຸສານ	ປີ: 1-4	ລວມເຂົ້າ ກັບ ງົບປະມານ ທີມງານ ປົກປ້ອງ, ທີມງານ ປ່າໄມ້ (VFM), ທີມງານ ສົ່ງເສີມ (PSAP), ໂດຍ ງົບປະມານ 219,000 ເອີໂຣ	ທີມ FPIC, ທີມ PLUP, ທີມປ່າໄມ້, ທີມ ສົ່ງເສີມ, ທີມປົກ ປ້ອງ

		ການເຂົ້າເຖິງປ່າຕ່າງໆ ໃນລະຫວ່າງ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນທີ່ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ (ການຈັດປະເພດ, ການແບ່ງເຂດ ແລະ ການປົກຫຸ້ນໝາຍເຂດແດນ).				
7	ການສ້າງຄວາມ ເຂັ້ມແຂງຂອງ ຜູ້ຕາງໜ້າ ຊົນເຜົ່າ: 1. ຮັບປະກັນວ່າ ເຂົາເຈົ້າປະຕິບັດ ຢ່າງຫ້າວຫັນ ເປັນສຽງໃຫ້ແກ່ ກຸ່ມຂອງເຂົາເຈົ້າ 2. ມີສ່ວນຮ່ວມ ໃຫ້ເຂົາເຈົ້າໃນ ກົດຈະກຳ ໂຄງການ, ແລະ 3. ເອົາໃຈໃສ່ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານຄຸ້ມ ຄອງປ່າ ສະຫງວນ.	- ເລືອກສະມາຊິກທີ່ສໍາຄັນຂອງຊົນເຜົ່າ, ລວມທັງແມ່ຍິງ, ໃນບ້ານເປົ້າໝາຍທີ່ຈະເຮັດວຽກຮ່ວມກັບໂຄງການ. ພວກເຂົາສາມາດເປັນຈຸດປະຊາສໍາພັນ ແລະການສື່ສານ (ການປະສານງານຂອງໂຄງການໃນລະດັບບ້ານ). ພວກເຂົາຍັງສາມາດເປັນຄົນດຽວກັນທີ່ຖືຕໍາແໜ່ງພາຍໃນຄະນະກຳມະການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ (LFMC) ທີ່ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ. - ສະໜອງຄໍາແນະນຳ, ການຝຶກອົບຮົມ, ໂອກາດ ແລະ ຄວາມຮູ້ໃຫ້ພຽງພໍກັບສະມາຊິກຂອງຊົນເຜົ່າ. - ຮັບປະກັນ ແລະເພີ່ມຄວາມຮັບຮູ້ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນໃນກຸ່ມຊົນເຜົ່າເພື່ອສິ່ງເສີມຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ກວ້າງຂວາງກ່ຽວກັບກົດໝາຍ ແລະລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. - ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການສ້າງຄວາມສາມາດອື່ນໆ, ຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານກຸ່ມຊົນເຜົ່າແມ່ນຊ່ວຍໃນການອອກແບບຫຼັກສູດການຝຶກອົບຮົມຄູຝຶກ (ToT) ພ້ອມທັງຊ່ວຍໃນການພັດທະນາເຄື່ອງສື່ມວນຊົນທີ່ສຸມໃສ່ສະຖານະການທີ່ແທ້ຈິງຂອງບ້ານເປົ້າໝາຍ ແລະງ່າຍ ເພື່ອຊາວບ້ານທີ່ເປັນກຸ່ມຊົນເຜົ່າເຂົ້າໃຈ. ຜູ້ຊ່ຽວຊານກຸ່ມຊົນເຜົ່າສະໜັບສະໜູນກັບຂະບວນການດັ່ງກ່າວ.	a) ບັນທຶກຂໍ້ມູນຂອງຜູ້ແທນຊົນເຜົ່າ b) ຈຳນວນກອງປະຊຸມ ແລະ ຈຳນວນຜູ້ຊາຍແລະແມ່ຍິງຊົນເຜົ່າທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນການຝຶກອົບຮົມ / ກອງປະຊຸມຕ່າງໆ. c) ຫຼັກຖານກ່ຽວກັບຄວາມເໝາະສົມທາງດ້ານວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າທີ່ລວມຢູ່ໃນອຸປະກອນການຝຶກອົບຮົມ.	ປີ: 1-4	ລວມເຂົ້າກັບງົບປະມານທົ່ວປົກຄອງ, ປ່າໄມ້, ໂດຍງົບປະມານ 219,000 ເອີໂຣ	ທົ່ວ FPIC, ທົ່ວ PLUP, ທົ່ວປ່າໄມ້, ທົ່ວປ້ອງ ກັນ
8	ການແບ່ງປັນ ຜົນປະໂຫຍດ: ຄວາມຮູ້ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອ ດ້ານວິຊາການ.	ຮັບປະກັນໃຫ້ຊາວບ້ານທີ່ເປັນຄົນຊົນເຜົ່າໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຢ່າງສະເໝີພາບຈາກການສິ່ງເສີມການກະເສດໃໝ່ ແລະ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າ.	a) ຈຳນວນກອງປະຊຸມແລະ # ຜູ້ຊາຍແລະແມ່ຍິງຊົນເຜົ່າເຂົ້າ	ປີ: 1-4	ລວມເຂົ້າງົບປະມານທົ່ວມາງ, ປົກຄອງ,	ທົ່ວ FPIC, ທົ່ວ PLUP,

ຜົນປະໂຫຍດຈາກ - ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດກ່ຽວກັບຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຄວາມສ່ຽງດ້ານດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການປະຕິບັດທີ່ດິນທີ່ສຸດເພື່ອເສີມສ້າງຄວາມທົນທານຜ່ານການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແບບຍືນຍົງ. - ການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ (PLUP) - ການສົ່ງເສີມການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ບໍ່ທໍາລາຍປ່າໄມ້ (ຕົວຢ່າງ: PSAP ແລະ VFAG) ແລະ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ	- ຮັບປະກັນການແຈກຢາຍຄວາມຮູ້ທາງດ້ານກົດໝາຍຢ່າງຍຸດຕິທໍາ ແລະ ປັບປຸງການມີສ່ວນຮ່ວມ. - ລວມເອົາມາດຕະການພິເສດໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນທີ່ທຸກຍາກ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງເຂົ້າໃນແຜນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈການເຂົ້າເຖິງຜົນປະໂຫຍດຂອງໂຄງການຢ່າງສະເໝີພາບກັນ. - ຮັບປະກັນການເປັນຕົວແທນຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ, ແມ່ຍິງ, ຜູ້ຊາຍ, ຍຸຕິທໍາໃນຂະບວນການສົ່ງເສີມກະສິກໍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ບໍ່ມີການທໍາລາຍປ່າ. - ໃນສ່ວນຜູ້ດໍາເນີນການຕ່ອງໂສ້ / ທຸລະກິດຂະໜາດໜ້ອຍ, ຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານຄົນພື້ນເມືອງ ແມ່ນການສ້າງມາດຕະການພິເສດສໍາລັບ ຄອບຄົວທີ່ທຸກຍາກ / ບໍ່ມີທີ່ດິນເພື່ອເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນທຸລະກິດ ແລະ ໂຄງການ, ລວມທັງກິດຈະກຳກະສິກໍານອກ ແລະ ໃນ ແລະ ໃຫ້ວິໄສທັດການພັດທະນາທຸລະກິດໄລຍະຍາວໂດຍຜ່ານການພັດທະນາຄວາມສາມາດ ແລະ ການສົ່ງເສີມ. - ຍຸດທະສາດທີ່ສະໜັບສະໜູນຄົນທຸກຍາກ ແລະ ຄວນໄດ້ຮັບການປັບໃຫ້ເໝາະສົມສໍາລັບຜູ້ທຸກຍາກກວ່າ, ທຸກຍາກ, ປານກາງ, ທຸລະກິດຂະໜາດໜ້ອຍ/ຊາວກະສິກອນທີ່ມີລາຍໄດ້ສູງ. - ໃຫ້ຄວາມຮູ້ດ້ານຄວາມປອດໄພດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສົ່ງເສີມການຜະລິດກະສິກໍາການຄ້າ.	ຮ່ວມໃນການຝຶກອົບຮົມ / ກອງປະຊຸມຕ່າງໆ. b) ຫຼັກຖານຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນ (i) ການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ (PLUP), (ii) ການສົ່ງເສີມກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ (PSAP) (i) ການສ້າງຄວາມອາດສາມາດ, (iii) ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ (VFM) ແລະ ການເຮັດສັນຍາຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ (VilFoCA)	ປ່າໄມ້, ສິ່ງເສີມກະສິກໍາໂດຍງົບປະມານ 219,000 ເອີໂຣ	ທຶມປ່າໄມ້, ທຶມສິ່ງເສີມ, ທຶມປົກປ້ອງ

	▪ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFM) ▪ ການເຮັດສັນຍາການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ (ViFoCA)					
9	ຮັບປະກັນວ່າກຸ່ມຊົນເຜົ່າສາມາດເຂົ້າເຖິງກິນໄກການແກ້ໄຂການຮ້ອງທຸກຂອງໂຄງການ (GRM) ແລະຄວາມກັງວົນຂອງເຂົາເຈົ້າໄດ້ຖືກແກ້ໄຂຢ່າງຖືກຕ້ອງ.	▪ ຈຸດປະສານງານກິນໄກການແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ (GRM) ພາຍໃຕ້ ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການ (PMU) ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບ GRM ▪ GRM ຈະຖືກສື່ສານກັບທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ລວມທັງກຸ່ມຊົນເຜົ່າເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງໂຄງການ. ▪ ຮັບປະກັນ GRM ພິຈາລະນາວິທີການທີ່ເໝາະສົມທາງດ້ານວັດທະນະທຳໃນການຈັດການຄວາມກັງວົນຂອງຊົນເຜົ່າໃນເຂດໂຄງການ. ▪ ນຳໃຊ້ນາຍພາສາຊົນເຜົ່າສໍາລັບຊຸມຊົນທຸກຊົນເຜົ່າທີ່ມີທັກສະພາສາລາວຕໍ່າ. ▪ ການປະມວນຜົນຄໍາຮ້ອງທຸກ ແລະ ເອກະສານຕ້ອງລວມເອົາໄລຍະເວລາສະເພາະ ແລະຄໍາໝັ້ນສັນຍາເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆ. ▪ ການຮ້ອງທຸກທັງໝົດຕ້ອງຖືກບັນທຶກ (ຈົດໝາຍ, ອີເມລ໌, ບັນທຶກການສົນທະນາ) ແລະ ເກັບຮັກສາໄວ້ຮ່ວມກັນ, ທາງອີເລັກໂທຣນິກ ຫຼື ເອກະສານ. ▪ ທີມງານປົກປ້ອງຍັງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຕິດຕາມ GRM ແລະສະໜອງການລາຍງານສະຖານະການຮ້ອງທຸກໃນບົດລາຍງານໂຄງການປົກກະຕິ.	a) ຫຼັກຖານສະແດງໃຫ້ເຫັນ, ຊົນເຜົ່າບໍ່ໄດ້ຖືກຍົກເວັ້ນຢ່າງເປັນລະບົບຈາກການແນະນຳກິນໄກການແກ້ໄຂການຮ້ອງທຸກ (GRM).	ປີ: 1-4	ລວມເຂົ້າໃນງົບປະມານຂອງທີມປົກປ້ອງໂດຍງົບປະມານ 219,000 ເອີໂຣ	ທີມງານປົກປ້ອງ

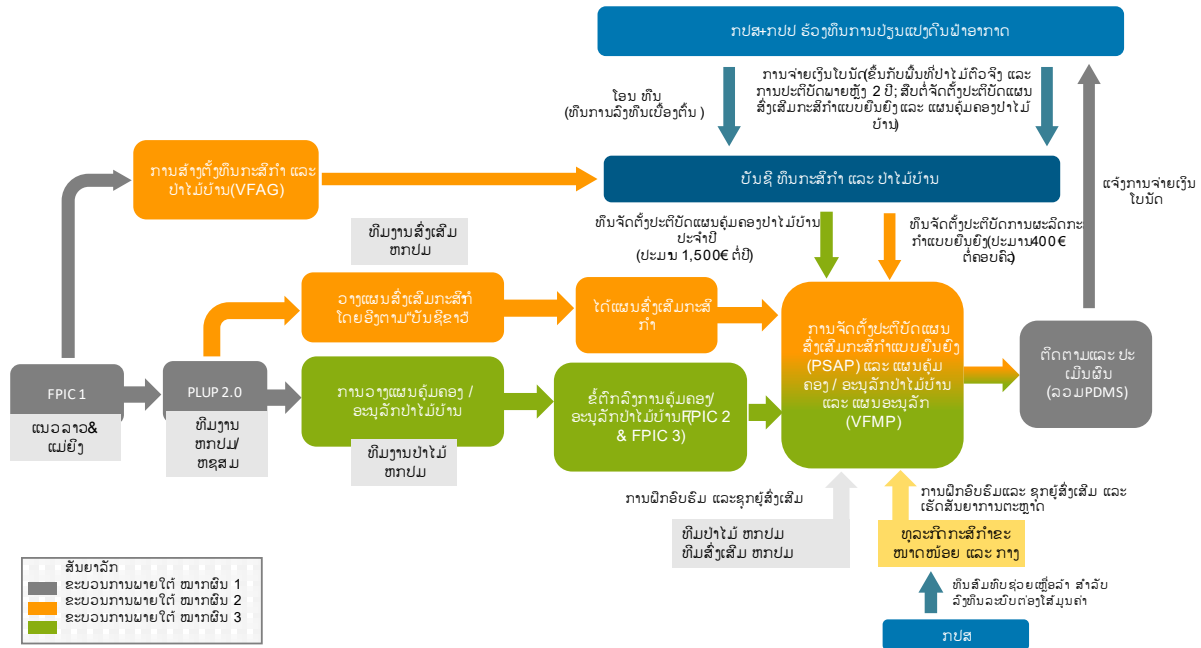
4.2 ຂະບວນການສ້າງຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມຕື່ມຕົວສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ (FPIC)

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ FPIC ແມ່ນໜຶ່ງໃນອົງປະກອບຫຼັກຂອງໂຄງການ. FPIC ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນເງື່ອນໄຂທີ່ຈຳເປັນກ່ອນ ແລະ ໃນລະຫວ່າງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງຮັບປະກັນວ່າ FPIC ຈະຖືກລວມເອົາກຸ່ມຊົນເຜົ່າຢູ່ໃນບ້ານເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ. ແຜນການຄຸ້ມຄອງສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ESMP) ໄດ້ລວມເອົາມາດຕະການສະເພາະເພື່ອແກ້ໄຂບັນດາຊົນເຜົ່າໃນກິດຈະກຳ 2: ຊົນເຜົ່າ ແລະ ກິດຈະກຳ 3 ຂະບວນການ FPIC (ແລະ GRM). ຂະບວນການ FPIC ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນສາມຂັ້ນຕອນທີ່ແຍກກັນ, ເຊິ່ງເອີ້ນວ່າ FPIC1, FPIC 2 ແລະ FPIC 3 (ເບິ່ງຮູບຂ້າງລຸ່ມນີ້):

- ການປຶກສາຫາລື FPIC1 – ຂະບວນການທີ່ໂຄງການເລີ່ມຕົ້ນສື່ສານ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນບັນດາເຜົ່າຢ່າງເສລີ-ໂດຍບໍ່ມີການຂົ່ມຂູ່, ເພື່ອໃຫ້ຊຸມຊົນສາມາດເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນໂຄງການ ແລະ ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ, ຄວາມເປັນຫວ່າງ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ພາຍຫຼັງການປຶກສາຫາລືຄັ້ງທຳອິດນີ້ ໝູ່ບ້ານໄດ້ໃຫ້ເວລາໃນການຊຶມຊັບຂໍ້ມູນເປັນເວລາ 2 ອາທິດ.
- FPIC 2 ມີສ່ວນຟົວພັນ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ - ຫຼັງຈາກ 2 ອາທິດ, ທີມງານ FPIC ກັບຄືນໄປປຶກສາກັບຜູ້ຕາງໜ້າທີ່ສຳຄັນຂອງຊົນເຜົ່າກ່ຽວກັບການຕັດສິນໃຈຂອງເຂົາເຈົ້າ, ແລະປະເມີນຄວາມເຕັມໃຈທີ່ຈະເຮັດວຽກກັບໂຄງການ. ຖ້າຊຸມຊົນມີຄວາມຕັ້ງໃຈທີ່ຈະເຮັດວຽກກັບໂຄງການ, ການວາງແຜນຮ່ວມກັນໃນຂັ້ນຕອນຕໍ່ໄປຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ, ການປຶກສາຫາລື ແລະການສ້າງຈິດສຳນຶກໃນຂັ້ນຕອນນີ້ກໍ່ໄດ້ຖືກປຶກສາຫາລືໃນຂັ້ນຕອນນີ້.
- FPIC 3 ການເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ -FPIC 3 ເກີດຂຶ້ນພາຍຫຼັງບັນດາບ້ານຕ່າງໆໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີເປັນອິດສະຫຼະ ແລະ ເຕັມໃຈທີ່ຈະເຮັດວຽກກັບໂຄງການ. ນີ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຕົກລົງທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການໃນການປຶກສາຫາລື ແລະການປຸກຈິດສຳນຶກ ແລະຫຼັງຈາກນັ້ນແມ່ນ "ພິທີລົງນາມຢ່າງເປັນທາງການ" ຫຼືຂໍ້ຕົກລົງຢ່າງເປັນທາງການເພື່ອເຮັດວຽກກັບໂຄງການໄດ້ຖືກລົງນາມ. ຂັ້ນຕອນນີ້ຍັງອະນຸຍາດໃຫ້ຊຸມຊົນ / ບ້ານມີການທົບທວນຄືນ ແລະມີສິດໃນການເລືອກຖອນຕົວອອກຈາກໂຄງການ ຫຼືການຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງກ່ຽວກັບເອກະສານ / ຂໍ້ຕົກລົງສະເພາະ.

ຂະບວນການເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຝຸດໃຫ້ເຫັນວ່າເປັນວິທີທີ່ມີປະສິດທິພາບໃນການໃຫ້ຄຳປຶກສາ ແລະ ຟົວພັນກັບບັນດາຊົນເຜົ່າພາຍໃຕ້ໂຄງການ 1. ໂຄງການ 2, ດັ່ງນັ້ນ, ຈະສືບຕໍ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ FPIC ໃນຄຳສັ່ງດຽວກັນ.

ຮູບທີ 4. ຂະບວນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການຢູ່ຂັ້ນບ້ານ
ຂະບວນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ຂັ້ນບ້ານ

ໂຄງການດັ່ງກ່າວໄດ້ນຳໃຊ້ຫຼັກການ FPIC ຕໍ່ໄປນີ້ ແລະ ຫຼັກການເຫຼົ່ານີ້ຍັງຈະປະຕິບັດຕາມໂຄງການ 2:

- FPIC ແມ່ນເງື່ອນໄຂເບື້ອງຕົ້ນສຳລັບການເລີ່ມຕົ້ນກິດຈະກຳໃດໆ. ໂດຍບໍ່ມີການຍິນຍອມເຫັນດີຈາກຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ, ໂຄງການກໍບໍ່ໄດ້ເລີ່ມຢູ່ໃນບ້ານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
- ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຕ້ອງໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຢ່າງພຽງພໍ, ໂປ່ງໃສ, ຊັດເຈນ, ແລະ ຄົບຖ້ວນກ່ຽວກັບຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ອາດມີຈາກການເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການ. ຂໍ້ມູນນີ້ຕ້ອງມີທັງຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໃນການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ, ປ່າໄມ້, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ແລະ ທາງເລືອກໃນການດຳລົງຊີວິດອື່ນໆ, ເຊັ່ນດຽວກັນກັບຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງລາຍໄດ້.
- ການສື່ສານທັງໂຄງການຕ້ອງເປັນພາສາທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈ. ລະດັບພາສາລາວຂອງຊຸມຊົນແມ່ນໄດ້ຖືກປະເມີນໃນລະຫວ່າງ FPIC ເຊັ່ນດຽວກັນກັບພາສາທີ່ໃຊ້ໃນກອງປະຊຸມຊຸມຊົນ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, "ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຫົວຂໍ້ທີ່ສົນທະນາກ່ຽວກັບການສຳຫຼວດຈຸນລະພາກ" ໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ຫຼັງຈາກກອງປະຊຸມທຸກໆຄັ້ງ.
- ບັນທຶກຂໍ້ມູນທັງໝົດຂອງຂະບວນການ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຂອງ FPIC, ແລະ ແກ້ບຮັກສາໄວ້ໃນຖານຂໍ້ມູນເພື່ອສືບຕໍ່ຕິດຕາມຕະຫຼອດໄລຍະຂອງໂຄງການ. ຄວາມຍືດຫຍຸ່ນຂອງຂະບວນການຊ່ວຍສ້າງຄວາມໄວ້ວາງໃຈ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນລະຫວ່າງບັນດາພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ຖານຂໍ້ມູນຂອງບັນທຶກທີ່ສ້າງຂຶ້ນເພື່ອບັນທຶກ ແລະ ຕິດຕາມການຍິນຍອມເຫັນດີຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດໃນລະດັບຊຸມຊົນ, ດ້ວຍຄວາມເອົາໃຈໃສ່ເພື່ອຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ

ບັນດາເຜົ່າ, ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ດ້ອຍໂອກາດໃນສັງຄົມອື່ນໆ (ກິດຈະກຳ 3). ການປຶກສາຫາລືໄດ້ເກີດຂຶ້ນໃນໄລຍະການອອກແບບ, ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ຂະບວນການ FPIC ທີ່ແທ້ຈິງທີ່ບັນທຶກໄວ້ຄື: ບ່ອນທີ່ໄດ້ຮັບການຍິນຍອມເຫັນດີຢ່າງເປັນທາງການ, ໄດ້ດຳເນີນການຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ, ເມື່ອບັນດາບ້ານຕັດສິນໃຈເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການຫຼືບໍ່.

- ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ປຶກສາຕ້ອງໄດ້ຮັບການໃຫ້ເວລາພຽງພໍເພື່ອຊົມຊັບເອົາຂໍ້ມູນ ແລະ ສົນທະນາລະຫວ່າງກັນໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າຈາກການແຊກແຊງຈາກຝ່າຍລັດ ແລະ/ຫຼື ພະນັກງານໂຄງການ, ແລະອະນຸຍາດໃຫ້ຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົວເຂົາເຈົ້າເອງກ່ຽວກັບການເຂົ້າຮ່ວມ. ຊາວບ້ານໄດ້ຖືກຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີຄວາມຄິດເຫັນຄັ້ງທຳອິດໃນໄລຍະ "FPIC 1" ໃນບ້ານ, ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນຜົນຂອງ "ການລົງຄະແນນສຽງ" ນີ້, ການຕັດສິນໃຈທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມຫຼືບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການແມ່ນຕິດຕໍ່ກັບຕົວແທນບ້ານ (ຜ່ານໂທລະສັບ). 2 ອາທິດຕໍ່ມາ, ໂດຍບໍ່ມີການຢຽມຢາມຄັ້ງທີສອງ.
- ຖ້າຊຸມຊົນມີຄວາມລັງເລ, ຫຼືຮູ້ສຶກວ່າຂໍ້ມູນບໍ່ພຽງພໍ, ໂຄງການສາມາດຜ່ານການເຈລະຈາ 'ຊີ້ສັດ' ເພື່ອສະໜອງເອກະສານເພີ່ມເຕີມເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຕັດສິນໃຈຢ່າງຄົບຖ້ວນ.
- ໂຄງສ້າງກົນໄກການຮ້ອງທຸກຖືກນຳສະເໜີບໍ່ເກີນການເລີ່ມຕົ້ນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳຫຼັກ (ບໍ່ລວມ FPIC 1)
- ເຖິງແມ່ນວ່າໄດ້ຮັບການຍິນຍອມເຫັນດີພາຍຫຼັງຂະບວນການ FPIC ສຳເລັດແລ້ວກໍ່ຕາມ, ແຕ່ກໍ່ຍັງມີໂອກາດໃຫ້ຊາວບ້ານເລືອກຖອນຕົວອອກຈາກໂຄງການໄດ້ທຸກເວລາ.

ກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບຂະບວນການສ້າງຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມຕື່ມຕົວສະໝັກໃຈໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ (FPIC1) ແມ່ນໄດ້ຮັບການປະຕິບັດແຕ່ເດືອນ 3 ຫາ ມິຖຸນາ 2021 ແລະ ໄດ້ສຳເລັດຢູ່ທັງ 170 ບ້ານເປົ້າໝາຍໃໝ່. ທີມງານ FPIC ໃນ 13 ເມືອງ, ປະກອບດ້ວຍພະນັກງານແນວລາວສ້າງຊາດ (LFND) ແລະ ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ (LWU) ຂຶ້ນເມືອງ ເຊິ່ງໄດ້ຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບຂະບວນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ FPIC.

ໃນລະຫວ່າງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ FPIC1 ໄດ້ມີທັງໝົດ 16,328 ສຽງຈາກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, 16,292 ສຽງ, ບໍ່ອອກສຽງ 23 ສຽງ, ແລະ ງົດອອກສຽງ 13 ສຽງ. ໃນເບື້ອງຕົ້ນ, ທັງໝົດ 170 ບ້ານໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີເຂົ້າຮ່ວມ, ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ມີໜຶ່ງບ້ານໄດ້ຖອນຕົວຕໍ່ມາຍ້ອນການຂັດແຍ້ງພາຍໃນຂອງຊາວບ້ານກ່ຽວກັບພື້ນທີ່ປ່າຂອງບ້ານ.

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ PSAP ແມ່ນອີງໃສ່ຜົນຂອງການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ 2.0 (PLUP 2.0) ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນແຕ່ລະບ້ານເປົ້າໝາຍ. ການຝຶກອົບຮົມວິທີການ PSAP ໃຫ້ແກ່ທີມງານ PSAP ຂັ້ນແຂວງ ແລະ ເມືອງ ໄດ້ດຳເນີນຢູ່ 3 ແຂວງ ໂດຍມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ 63 ຄົນ (ຍິງ 19%).

5 ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງຊຸມຊົນ

5.1 ພາບລວມ

ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດບ້ານແມ່ນໄດ້ຮັບການນຳໃຊ້ທົ່ວໄປໃນ ສປປ ລາວ. ປະເທດມີປະສິບການມາແຕ່ດົນນານ ໃນການສ້າງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ, ກຳນົດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງບ້ານ. ປ່າໄມ້ບ້ານຍັງຖືກຝັງຢູ່ໃນນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້, ແລະໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຢ່າງເປັນທາງການໃນຕົ້ນຊຸມປີ 1990. ລັດຖະບານ, ກົມປ່າໄມ້ ໄດ້ມີການພັດທະນາບົດແນະນຳຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງປະຊາຊົນໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ຫວ່າງມຶ້ງມານີ້ ໄດ້ຮັບຮອງເອົາບົດແນະນຳຂອງກົມຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ສະບັບເລກທີ 1476: ແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VRMP) ສະບັບເລກທີ 1477: ຄຸ້ມແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ. ໃນເດືອນກໍລະກົດ 2016. ຄຳແນະນຳເຫຼົ່ານີ້ລວມມີຄຳແນະນຳກ່ຽວກັບການວາງແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ ແລະ ສັນຍາອະນຸລັກ (VFMCC) ແລະ ການຄອບຄອງປະເພນີ (CT).

ຄຳແນະນຳຕໍ່ມາໄດ້ຖືກລວມເຂົ້າໃນກົດໝາຍປ່າໄມ້ 2019 (Art.39) ເປັນວິທີການຄຸ້ມຄອງລະດັບຊຸມຊົນ. VFMP ກຳນົດສິດ ແລະ ພາລະບົດບາດຂອງຊາວບ້ານໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າຂອງບ້ານ ໃນໄລຍະການວາງແຜນການນຳໃຊ້ ແລະ ຈັດສັນທີ່ດິນ (PLUPLA) ລວມທັງການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ປ່າໄມ້ພາຍໃນເຂດຄຸ້ມຄອງຂອງບ້ານ ເຊິ່ງດຳເນີນທັງພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ ພື້ນທີ່ປ່າປ້ອງກັນ, ປ່າອະນຸລັກ ແລະ ປ່າຜະລິດ (ເບິ່ງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້, ມາດຕາ 120 ສຳລັບລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມ). ລາຍລະອຽດຂໍ້ຕົກລົງຂອງ ການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ/ການວາງແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ ແລະ ສັນຍາອະນຸລັກ (VFMP/VFMCC) ລະຫວ່າງບ້ານ ແລະ ລັດຖະບານກ່ຽວກັບການຮັບຮູ້ຢ່າງເປັນທາງການຂອງລັດຖະບານກ່ຽວກັບສິດຂອງບ້ານ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການນຳໃຊ້ປ່າໄມ້ (ໄມ້ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ) ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ. VFMCC ແມ່ນຄຸ້ມຄອງໂດຍປະມວນກົດໝາຍແພ່ງຂອງລາວ ແລະ ສິດຄອບຄອງປ່າຕາມປະເພນີທີ່ລວມຢູ່ໃນສັນຍາໝາຍເຖິງການຮັບຮູ້ທາງດ້ານກົດໝາຍ. ມັນເປັນສິ່ງສຳຄັນຫຼາຍທີ່ຈະຕ້ອງສັງເກດວ່າ VFMP/VFMCC ບໍ່ໄດ້ຍຶດເອົາລະບົບການຄອບຄອງປ່າໄມ້ຕາມປະເພນີໃນລັກສະນະທີ່ ເໝາະສົມທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ດ້ວຍເຫດຜົນຫຼາຍຢ່າງ. VFMP ບໍ່ໄດ້ລວມເອົາລະບົບການຄອບຄອງປະເພນີຈຳນວນເທົ່າໃດທີ່ຈັດແບ່ງຕາມກຸ່ມຊົນເຜົ່າ/ຊາວກະສິກອນ ຫຼືວິທີທີ່ຊາວກະສິກອນເບິ່ງສະພາບແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງເຂົາເຈົ້າ.

ອີງໃສ່ປຶ້ມຄູ່ມື ແລະ ເຄື່ອງມືຂອງການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ (PLUP) ສະບັບປັບປຸງ, ໂຄງການຊ່ວຍບ້ານເປົ້າໝາຍໃນການສ້າງຕັ້ງປ່າໄມ້ຂອງບ້ານ ແລະ ສ້າງແຜນກິດຈະກຳສິ່ງເສີມກະສິກຳແບບຍືນຍົງ (PSAP), ສັນຍາອະນຸລັກປ່າໄມ້ບ້ານ (ViFoCA) ຫຼື ແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFMPs). ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ (PLUP), ສັນຍາອະນຸລັກປ່າໄມ້ບ້ານ (ViFoCA) ແລະ ການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ (VFMPs) ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການພັດທະນາແຜນທີ່ປ່າໄມ້ບ້ານຢ່າງລະອຽດ, ລະບຽບການຂອງບ້ານ, ແລະເຊັນສັນຍາການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ.

5.3 ຄວາມປະທັບໃຈຈາກໂຄງການໄລຍະທີ 1 ແລະ ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ສໍາລັບ ໂຄງການໄລຍະທີ 2

ວິທີການພາຍໃຕ້ໂຄງການໄລຍະທີ 1 ພົບເຫັນວ່າມີຄວາມເໝາະສົມຫຼາຍ, ຈະຖືກຈຳລອງ ແລະ ຂະຫຍາຍພາຍໃຕ້ໂຄງການໄລຍະທີ 2. ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການໄດ້ຖືກລວມເຂົ້າພາຍໃຕ້ ອົງປະກອບ 2, ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນຄໍາຄິດຄໍາເຫັນຈາກໂຄງການໄລຍະທີ 1 ທີ່ຕ້ອງການການສະໜັບສະໜູນການຂະຫຍາຍເພີ່ມເຕີມເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການຮັບຮອງເອົາກິດຈະກຳການສົ່ງເສີມກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ໂດຍບໍ່ທໍາລາຍປ່າໄມ້ (PSAP). ຈາກການສອງແສງກ່ຽວກັບກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບປ່າໄມ້ພົບວ່າວິທີການແມ່ນເໝາະສົມ ແລະ ຄວນຈະສືບຕໍ່. ສໍາລັບຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ, ເບິ່ງບົດທີ 6 ຂອງການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2a ທີ່ໃຫ້ລາຍລະອຽດລະດັບກິດຈະກຳກ່ຽວກັບບົດຮຽນຈາກໂຄງການໄລຍະທີ 2.

6 ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການປຶກສາຫາລື ແລະ ແຜນການຮ່ວມມືໃນອະນາຄົດ

6.1 ການປຶກສາຫາລືຂອງຊົນເຜົ່າໃນການພັດທະນາໂຄງການ ແຜນປະຕິບັດວຽກງານເຮດຂຶ້ນແຂວງ ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນອາຍຸຜິດເຮືອນແກ້ວ

ກ່ຽວກັບການປຶກສາຫາລືໃນແງ່ຂອງການອອກແບບແຜນປະຕິບັດງານ REDD+ ຂອງແຂວງ (PRAPS) ແລະ ໂຄງການຫຼຸດຜ່ອນອາຍຸຜິດເຮືອນແກ້ວ, ຂະບວນການປຶກສາຫາລືທີ່ກວ້າງຂວາງໄດ້ເກີດຂຶ້ນ, ໃນນັ້ນມີ ຊາຍ ແລະ ຍິງຈາກຢ່າງຫນ້ອຍ 23 ຊົນເຜົ່າຕ່າງໆໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ (ເບິ່ງຮູບຂ້າງລຸ່ມນີ້).

ຮູບທີ 5. ອົງປະກອບຂອງຊົນເຜົ່າໃນເຂດໂຄງການ ຫຼຸດຜ່ອນອາຍເຮືອນແກ້ວ

ລດ	ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ	6 ແຂວງພາກເໜືອ					
		ຫົວພັນ	ຫຼວງພະບາງ	ໄຊຍະບູລີ	ຫຼວງນ້ຳທາ	ບໍ່ແກ້ວ	ອຸດົມໄຊ
ກຸ່ມທີ່ໃຊ້ພາສາຊົນເຜົ່າ ລາວ-ໄຕ							
1	ລາວ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	ໄຕ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	ລື້		✓	✓	X		
4	ຢວນ (ລຸມານ, ຢວນ)		✓	✓	✓	✓	
5	ຢາງ				✓		✓
6	ໄຕ ນີ				✓		
ກຸ່ມທີ່ໃຊ້ພາສາຊົນເຜົ່າ ມອນ-ຂະແມ							
7	ຂະມຸ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	ປ່ອງ	✓					
9	ຊິງມຸນ	✓					
10	ໂມຍ	✓					
11	ແທນ		✓				
12	ບິດ				✓		
13	ລະແມດ				✓	✓	✓
14	ສາມຕາວ				✓	✓	
15	ອາຂ່າ				✓	✓	✓
16	ໄປຣ			X			
ກຸ່ມທີ່ໃຊ້ພາສາຊົນເຜົ່າ ມົ້ງ-ມຽນ							
17	ມົ້ງ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
18	ອິມຽນ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ກຸ່ມທີ່ໃຊ້ພາສາຊົນເຜົ່າ ຈີນ-ຕິເບດ							
19	ຜູ້ນ້ອຍ		✓		✓	✓	✓
20	ຫໍ້		✓		✓	✓	✓
21	ສິລາ				✓		
22	ລາຫູ					✓	
23	ລານແຕນ				X		
ລວມ: ລວມໃນຕາຕະລາງຈາກແນວລາວສ້າງຊາດ (ອີງຕາມແຜນດຳເນີນງານ ເຮດ ຂັ້ນແຂວງ)		8	11	7 (ຫຼື 8)	16 (ຫຼື 18)	12	10

X ກຸ່ມພົນເສດໃນແຜນປະຕິບັດງານ ເຮດ ຂັ້ນແຂວງ ເຊິ່ງໃນແຂວງໄຊຍະບູລີ ເຜົ່າລຸມານ ແລະ ຢວນ

ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ໄດ້ມີການປຶກສາຫາລື ໃນກຸ່ມບ້ານໃນໄລຍະປະຕິບັດງານ ເຮດ ຂັ້ນແຂວງ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ເອກະສານແຜນງານຫຼຸດຜ່ອນອາຍພິດ, ຕາຕະລາງທີ 1 ESIA ສຳລັບໂຄງການ 1

6.2 ການປຶກສາຫາລືຂອງຊົນເຜົ່າໃນການພັດທະນາ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ 1

6.2.1 ການພັດທະນາໂຄງການທີ 1

ໃນການສ້າງແຜນງານ ຂອງກອງທຶນພູມອາຫານສີຂຽວ ແລະ ໂຄງການທີ 1 ແມ່ນໄດ້ລວບລວມຂໍ້ມູນຈາກການປຶກສາຫາລືກັບ ບັນດາຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ໃນຂົງເຂດໂຄງການ (ເຊັ່ນ: 6 ແຂວງພາກເໜືອ) ເພື່ອແຈ້ງການພັດທະນາຂອງການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້, ຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ເຊັ່ນດຽວກັນກັບການສ້າງແຜນປະຕິບັດງານບົດບາດຍິງຊາຍ, ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMP) ສໍາລັບ FP117. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ປະກອບມີ ການປຶກສາຫາລືກັບ ອຳນາດ ການປົກຄອງແຂວງ ແລະ ເມືອງ, ລວມທັງຜູ້ຕາງໜ້າ ຈາກ ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ (LWU) ແລະ ແນວລາວສ້າງຊາດ (LFNC), ແລະ ປຶກສາຫາລືກັບ ບັນດາບ້ານ ພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ. ບ້ານທີ່ໄດ້ປຶກສາ ມີທັງຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ ທີ່ມາຈາກກຸ່ມຊົນເຜົ່າລາວລຸ່ມ, ຂະມຸ, ແລະ ເຜົ່າມົ້ງ, ທີ່ປະກອບດ້ວຍເປັນ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດໃນພາກພື້ນ. ໃນລະດັບບ້ານ, ໄດ້ມີການປຶກສາຫາລື ເປັນເວລາ 1-2 ຊົ່ວໂມງ, ໂດຍນຳໃຊ້ ການສຳພາດແບບເຄິ່ງໂຄງສ້າງ ກັບ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງໃນບ້ານ. ສໍາລັບການແປພາສາເປັນພາສາ ທ້ອງຖິ່ນ ແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ ພະນັກງານໂຄງການ, ພະນັກງານລັດ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ. ການປຶກສາ ຫາລືໄດ້ຖືກດຳເນີນໃນລັກສະນະທີ່ອ່ອນໄຫວທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ບົດບາດຍິງຊາຍ. ຂໍ້ມູນໄດ້ຮັບການສື່ສານຢ່າງມີປະສິດທິ ຜົນ ແລະ ຄຳຄິດຄຳເຫັນສະໜອງໃຫ້ໂດຍຊຸມຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າໃນພາສາຂອງຕົນ.

ຊາວບ້ານທີ່ປຶກສາໄດ້ສະແດງຄວາມສົນໃຈໃນໂຄງການ. ພວກເຂົາໄດ້ຍັງຢືນຢັນວ່າ ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າໃຈເຖິງຄວາມຕັ້ງໃຈຂອງແຜນງານ, ແລະ ສະໜັບສະໜູນຢ່າງຄົບຖ້ວນເຖິງຄວາມຕັ້ງໃຈໃນການປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້ບ້ານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງ. ຊາວບ້ານທີ່ ປຶກສາໄດ້ສະເໜີຫຼາຍກິດຈະກຳກັບທີມງານປະເມີນໃນລະຫວ່າງການສື່ສານກ່ຽວກັບການເຮັດກະສິກຳທີ່ບໍ່ມີການທຳລາຍ ປ່າໄມ້, ແລະ ເຂົາເຈົ້າສະແດງຄວາມເຕັມໃຈທີ່ຈະຄົ້ນຫາທາງເລືອກໃນການຜະລິດກະສິກຳທີ່ຫມັ້ນຄົງ. ໂຄງການເຮັດໃຫ້ການ ປຶກສາຫາລືກັບຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ, ໂດຍອີງໃສ່ຫຼັກການຂອງ ຂະບວນການປຶກສາຫາລື ເພື່ອຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ດ້ວຍ ຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຮູ້ຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ (FPIC), ເຂົ້າໃຈວ່າຄວາມສຳຄັນຂອງການພັດທະນາຄວາມເປັນເຈົ້າຂອງໂຄງການ ແລະ ກິດຈະກຳ, ແລະ ສະໜອງການສື່ສານສອງທາງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ພ້ອມການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ. ນອກນັ້ນ, ຍັງສະໜອງວິທີ ການທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ຊຸມຊົນສາມາດຮ່ວມກັນອອກແບບການເຂົ້າເຖິງ ເຊິ່ງອີງໃສ່ສະພາບການທ້ອງຖິ່ນ, ບຸລິມະສິດ ແລະ ຄວາມ ຕ້ອງການຂອງເຂົາເຈົ້າ (ເຊັ່ນ: ໂດຍຜ່ານການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ, ແລະ ຂະບວນການວາງແຜນການຄຸ້ມ ຄອງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ).

ນອກຈາກນັ້ນ, ຄວາມສຽງທີ່ໄດ້ກ່າວມາໃນຫົວຂໍ້ຍ່ອຍທີ່ຜ່ານມາ, ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບຄວາມກັງວົນເພີ່ມ ເຕີມທີ່ຕ້ອງການຄວາມເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດພາຍໃນແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ເຊັ່ນ:

- **ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້:** ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ ກາຍເປັນບັນຫານຳໜ້າໃນຂົງເຂດຂອງໂຄງການ. ຊາວບ້ານສາມາດຮັບປະກັນທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າໄດ້ ຖ້າພວກເຂົາເລືອກເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າ ໃນຂະນະທີ່ການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ແລະ ການເກັບກູ້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແມ່ນຖືກຈຳກັດໂດຍນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ. ມັນເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ໂຄງການສະໜັບສະໜູນປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນເພື່ອປົກປັກຮັກສາການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າ.
- **ອຸປະສັກທາງດ້ານພາສາ:** ເຖິງວ່າສະມາຊິກຫຼາຍຊົນເຜົ່າຈະເຂົ້າໃຈ ແລະ ເວົ້າພາສາລາວໄດ້ກໍຕາມ, ແຕ່ການປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ໃນສາມບ້ານພາຍໃນສາມແຂວງໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການໃຊ້ນາຍພາສາໃນກອງປະຊຸມບ້ານ. ອຸປະສັກທາງພາສາອາດຈະຈຳກັດຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ສືບຕໍ່ຂັດຂວາງການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຫ້າວຫັນໃນກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ. ພວກເຂົາເຈົ້າຍັງໄດ້ຮັບການເປີດເຜີຍພຽງເລັກນ້ອຍ ແລະ ມີຄວາມຮັບຮູ້ຈຳກັດກ່ຽວກັບສິດທິ ແລະ ທາງເລືອກຂອງເຂົາເຈົ້າ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງໄດ້ຖືກເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເປັນສິ່ງຈຳເປັນເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າໃຈນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ, ແລະ ກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ, ນະໂຍບາຍ ແລະ ກອບ (ລວມທັງກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຮ້ອງທຸກຂອງໂຄງການ).
- **ບົດບາດແມ່ຍິງໃນການພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່:** ກິດຈະກຳຂອງໂຄງການສາມາດສົ່ງຜົນໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງໃນການປະຕິບັດກະສິກຳ, ເຊິ່ງສາມາດປ່ຽນແປງບົດບາດຂອງຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ. ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າ: ໃນຂະນະທີ່ບັນດາຊົນເຜົ່າສ່ວນຫຼາຍໄດ້ຝັກຜ່ອນພາຍຫຼັງການເກັບກ່ຽວເຂົ້າໃນເດືອນທັນວາ ຫາ ເດືອນເມສານີ້, ແມ່ຍິງໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການເຄື່ອນໄຫວອື່ນໆນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ, ໃນນັ້ນມີການຖາງຫຍ້າເພື່ອປູກຢາງພາລາ ແລະ ໃບໝາກນັດ, ການກະກຽມ ແລະ ປຸກສາລີ, ການເກັບກ່ຽວຖົ່ວເຫຼືອງ ແລະ ດອກແຂມ, ປຸກພືດຝັກລະດູແລ້ງຕາມແຄມແມ່ນ້ຳ ແລະ ຕາມສ່ວນຄົວ. ໃນຂະນະດຽວກັນ ຜູ້ຊາຍໄດ້ເຮັດວຽກງານເກັບກູ້ຫຍ້າ ແລະ ການກະກຽມດິນ. ແຜນການປະຕິບັດທາງເພດຂອງໂຄງການໄດ້ຮັບປະກັນວ່າເພດແມ່ນອົງປະກອບການຕັດຕໍ່ໃນໂຄງການ, ແລະຍັງໄດ້ຊີ້ແຈງຕື່ມອີກການຕິດຕາມແຜນການປະຕິບັດການຍິງຊາຍ, ເຮັດໃຫ້ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການທີ່ອ່ອນໄຫວຕໍ່ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ແລະ ການປັບຕົວໄດ້.
- **ບັນຫາສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ:** ຢູ່ໃນບ້ານທີ່ປຶກສາສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ລາຍງານວ່າເຂົາເຈົ້າໃຊ້ຢາຂ້າຫຍ້າ ແລະ ຢາຂ້າແມງໄມ້ເພື່ອຄວບຄຸມວັດສະພິດ ແລະ ຂ້າແມງໄມ້. ຊາວບ້ານ ຈຳນວນໜຶ່ງ ເວົ້າວ່າ ມັນເປັນ ເງື່ອນໄຂ ໃນ ສັນຍາ ປຸກຝັງກັບ ນັກລົງທຶນ ຈີນ ທີ່ ກຳນົດວ່າ ເຂົາເຈົ້າ ໄດ້ຕົກລົງ ໃຊ້ ສານເຄມີ ເພື່ອ ຄວບຄຸມ ຄຸນນະພາບ ພືດ. ນອກຈາກນີ້ຢາຂ້າຫຍ້າ ແລະຢາຂ້າແມງໄມ້ສາມາດຊື້ໄດ້ງ່າຍໃນຮ້ານຄ້ານ້ອຍໆ. ປະຊົນຊົນສ່ວນໜຶ່ງຍັງມີຄວາມຮັບຮູ້ທີ່ຂ້ອນຂ້າງຈຳກັດກ່ຽວກັບຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ສຸຂະພາບ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຈາກການນຳໃຊ້ສານເຄມີທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ, ແລະ ມັກຈະມີການນຳໃຊ້ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມລະມັດລະວັງ ດ້ານຄວາມປອດໄພທີ່ເໝາະສົມ (ຕາມທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນ ESIA). ໃນຂະນະທີ່ຊາວບ້ານຈຳນວນຫຼາຍບໍ່ໄດ້ສັງເກດເຫັນຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຫຼືສຸຂະພາບຍ້ອນການນຳໃຊ້ສານເຄມີກະເສດ (ຍົກເວັ້ນການປຸກກ້ວຍ, ເຊິ່ງຫຼາຍບ້ານໄດ້ຍື່ນເລື່ອງຂອງຄົນທີ່ເຮັດວຽກໃນສ່ວນກ້ວຍມີບັນຫາສຸຂະພາບ), ໄດ້ມີການປຶກສາຫາລືວ່ານີ້ແມ່ນບັນຫາຢູ່ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ.

6.2.2 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການໄລຍະທີ 1

ພາຍໃຕ້ໂຄງການ 1, ກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື FPIC1 ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຕ່ເດືອນມີນາ ຫາ ເດືອນມິຖຸນາ 2021 ແລະ ໄດ້ສໍາເລັດໃນ 170 ບ້ານ. ທີມງານ FPIC ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຢູ່ໃນ 13 ເມືອງ, ປະກອບດ້ວຍພະນັກງານເມືອງ, ແນວລາວສ້າງຊາດ ແລະ ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ. ສະມາຊິກທັງໝົດຂອງທີມ FPIC ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບຂະບວນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ FPIC ພ້ອມທັງກົນໄກການແກ້ໄຂບັນດາກົນໄກ.

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ FPIC1 ໃນລະດັບບ້ານແມ່ນສຸມໃສ່ການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ຊຸມຊົນບັນດາເຜົ່າໄດ້ດູດຊຶມ ແລະ ຄິດກ່ຽວກັບໂຄງການ, ຊື້ແຈງ ແລະ ປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບຜົນສະທ້ອນຂອງການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ, ຄວາມສໍາຄັນຂອງປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດກ່ຽວກັບຜົນສະທ້ອນຂອງການເປັນຢູ່. ການວາງແຜນ FPIC ແລະ ກອງປະຊຸມຊຸມຊົນ ແລະ ກິດຈະກຳອື່ນໆຂອງບ້ານ ແມ່ນຖືກປະຕິບັດ ດ້ວຍການເຂົ້າໄປຫາ ຕົວແທນຂອງສະຫະພັນແມ່ຍິງບ້ານ ແລະ ຕົວແທນອື່ນໆ ຂອງ ບ້ານ ຕາມວັນເວລາ ແລະ ເວລາທີ່ເໝາະສົມ.

ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ ຢູ່ໃນບົດທີ 4.2, ມີ 3 ຂະບວນການ FPIC ທີ່ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຕະຫຼອດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ. ໂຄງການ 1 ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ FPIC1 ຢ່າງສໍາເລັດຜົນໃນ 170 ບ້ານຂອງແຂວງໄຊຍະບູລີ, ຫຼວງພະບາງ ແລະ ແຂວງຫົວພັນ ແລະ ສາມາດມີສ່ວນຮ່ວມໂດຍສະເລ່ຍ 54% ຂອງແມ່ຍິງ (59% ຢູ່ໄຊຍະບູລີ, 55% ຢູ່ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ 49% ແຂວງຫົວພັນ). ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ, 56% ເປັນກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ທີ່ບໍ່ແມ່ນກຸ່ມພາສາລາວລຸ່ມ (29% ຂະມຸ, 11% ມອນ-ຂະແມ, ບໍ່ແມ່ນຂະມຸ, 6% ໄຕ, ແລະ 10% ອື່ນໆ, ບໍ່ໄດ້ລະບຸ).

ໃນເບື້ອງຕົ້ນ, ທັງໝົດ 170 ບ້ານ ໄດ້ຕົກລົງເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການ, ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ມີໜຶ່ງບ້ານໃນເມືອງໂພນທອງ (ຫຼວງພະບາງ) ໄດ້ຖອນຕົວອອກ ເນື່ອງຈາກຊາວບ້ານມີ “ຂໍ້ຂັດແຍ້ງພາຍໃນກ່ຽວກັບຜືນທີ່ປ່າຂອງບ້ານ”. ຕໍ່ມາໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການຂັ້ນເມືອງ (DPMU) ໄດ້ລວມເອົາບ້ານໃໝ່ຕື່ມອີກ, ບ່ອນທີ່ມີການສືບຕໍ່ເຮັດ ຂະບວນການ FPIC. ສະນັ້ນ, ຈຳນວນບ້ານທັງໝົດ ແມ່ນ 170 ບ້ານ.

ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ຈາກໂຄງການ 1 ແນະນຳວ່າຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດສາມາດເກີດຂຶ້ນໃນລະຫວ່າງ FPIC 2 & 3. ຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດມັກຈະກ່ຽວຂ້ອງກັບສັນຍາຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ VFM ໂດຍສະເພາະ, ກ່ຽວກັບການຈ່າຍເງິນຜົນງານ ແລະ ເງິນສໍາລັບການເຮັດວຽກ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວຮຽກຮ້ອງໃຫ້ໂຄງການເອົາໃຈໃສ່ຕື່ມອີກກ່ຽວກັບການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຖືກຕ້ອງ, ເອົາໃຈໃສ່ກັບນາຍພາສາບັນດາເຜົ່າ, ສືບຕໍ່ອະທິບາຍ ແລະ ຊີ້ແຈງຄວາມຕັ້ງໃຈຂອງໂຄງການ. ໂຄງການໄດ້ປັບປຸງວິທີການປຶກສາຫາລືແລະຂັ້ນຕອນການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ຕາມຄວາມເໝາະສົມ ທີ່ຢູ່ພາຍໃນ ທັງໂຄງການ 1 ແລະ 2.

6.3 ຜົນການປຶກສາຫາລືຂອງຊົນເຜົ່າໃນການພັດທະນາໂຄງການໄລຍະທີ 2

ໄດ້ຈັດການປຶກສາຫາລືເພີ່ມຕື່ມ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການພັດທະນາໂຄງການ 2, ໄດ້ຈັດການປຶກສາຫາລືກັບພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໃນລະດັບສູນກາງ, ແຂວງ, ເມືອງ ແລະ ບ້ານ. ຮູບແບບການປຶກສາຫາລືທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ໃນຊ່ວງໄລຍະ ການສ້າງລາຍ

ລະອຽດ ບົດສະເໜີຂໍ້ທຶນ ລວມທັງ ກອງປະຊຸມແບບໜຶ່ງຕໍ່ໜຶ່ງ, ກອງປະຊຸມວິຊາການ, ກອງປະຊຸມຢູ່ຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນກັບບ້ານ ແລະ ການສົນທະນາ ທີ່ເນັ້ນເປັນກຸ່ມ (ໃຫ້ເບິ່ງແຜນການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ຢູ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 7a ສໍາລັບ ການທົບທວນຄືນ ລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມ). ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ ຮັບປະກັນ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ຜູ້ຍິງ ຈາກບັນດາກຸ່ມຊົນ ເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ໃນການປຶກສາຫາລືທຸກຂັ້ນ, ນັບຕັ້ງແຕ່ລະດັບຊາດ ລົງຮອດທ້ອງຖິ່ນ.

ມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ 582 ຄົນ (ຍິງ 30%; ໃນຕາຕະລາງ 4).³² ໃນຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ, ມີ 300 ຄົນ ທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າ ລາວ-ລຸ່ມ, 173 ຄົນ ເປັນຊົນເຜົ່າທີ່ບໍ່ແມ່ນກຸ່ມພາສາລາວລຸ່ມ (ລວມທັງຂະມຸ, ມົ້ງ ແລະ ອື່ນໆ), 17 ຄົນ ແມ່ນເປັນຄົນຖືສັນຊາດ ຕ່າງປະເທດ. ຜູ້ຕາງໜ້າຈາກ ອົງການ LFND ໄດ້ຖືກເຊີນເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ ທີ່ຈັດຂຶ້ນຢູ່ໝົດທຸກແຂວງ, ແລະ ໄດ້ປຶກສາຫາລື ຢູ່ໃນຂັ້ນແຂວງ ແລະ ຢູ່ບາງເມືອງ ພາຍໃນແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ, ຫົວພັນ ແລະ ໄຊຍະບູລີ.

ການປຶກສາຫາລື ສໍາລັບໂຄງການ 2, ໂດຍສະເພາະທີ່ສຸມໃສ່ ESGP, ບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ການປົກປ້ອງ, ໄດ້ລວມມີ ການປຶກສາ ຫາລືກັບ ອຳນາດການປົກຂອງລັດ ໃນທຸກລະດັບ, ເຊັ່ນດຽວກັນກັບ ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ ແລະ ຊາວບ້ານ (ໃຫ້ເບິ່ງຂ້າງລຸ່ມ ນີ້).

ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ (CSO)

ໄດ້ມີການປຶກສາຫາລືກັບ 9 ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ (CSOs) ທີ່ເຮັດວຽກ ກ່ຽວກັບ ການເອົາສັງຄົມເຂົ້າຮ່ວມ (ເຊັ່ນ: ສະມາຄົມພັດທະນາບົດບາດຍິງຊາຍ, ສະມາຄົມພັດທະນາຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ພັນທະມິດພັດທະນາສັງຄົມ, ແມ່ຍິງຮ່ວມ ໃຈພັດທະນາ ແລະ ອື່ນໆ).³³ CSO ໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການຮັບປະກັນ ໃຫ້ມີການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການ ທີ່ ພຽງພໍສໍາ ລັບຊຸມຊົນ, ແລະ ລະບົບການສ້າງຄວາມອາດສາມາດ ໃນໄລຍະຍາວ. ການເພີ່ມທະວີການສຸມໃສ່ ການປັບຕົວເຂົ້າກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ແນວທາງປະຕິບັດແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງໂຄງການ ແມ່ນໄດ້ຮັບ ເປັນຢ່າງດີ, ໃນຂະນະທີ່ ຊຸມຊົນ ຄວນເປັນຈຸດໃຈກາງ ຂອງຄວາມພະຍາຍາມເຫຼົ່ານີ້ ທີ່ລວມມີ ການສະໜັບສະໜູນໃຫ້ເຂົາເຈົ້າພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່ ແບບຍືນຍົງ ແລະ ມີຊີວິດການເປັນຢູ່ ທີ່ສາມາດຜັນຕົວໄດ້ ຫຼາຍຂຶ້ນ. ຄວາມຮູ້ທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ພູມປັນຍາ ແບບດັ້ງເດີມ ຄວນຖືກກໍານົດຢູ່ໃນແຜນ, ມີການແປງປັນ, ແລະ ຜັນຂະຫຍາຍ ໂດຍອີງໃສ່ ຈຸດທີ່ຕັ້ງ ທີ່ເໝາະສົມ. ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມສໍາຄັນ ຂອງ ການສະໜອງ ການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ທີ່ເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນ, ແລະ ແປງປັນ ຫຼັກການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດ ຈາກປະສົບການຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ (ເບິ່ງ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 7a ກ່ຽວກັບ FP).

³² This figure is not indicative of the total number of people who participated, as some participants may have participated in more than one consultation or workshop.

³³ For more information, refer to the Project's Stakeholder Engagement Plan in FP Annex 7.

ຕາຕະລາງ 2. ພາບລວມຂອງການປຶກສາຫາລື ກັບ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການກະກຽມ ບົດນຳສະເໜີຫາ GCF

ລາຍລະອຽດ ຂອງການ ປຶກສາຫາລື	ວັນທີ	ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ	ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ			ຊືນຜູ້		
			ລວມ	ຊາຍ	ຍິງ	ທີ່ເປັນກຸ່ມ ພາສາລາວ ລຸ່ມ	ທີ່ບໍ່ ແມ່ນ ກຸ່ມ ພາສາ ລາວລຸ່ມ	ສັນຊາດ ຕ່າງປະເທດ
1. ກອງປະຊຸມເລີ່ມຕົ້ນການ ສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງ GCF ແລະ ການສ້າງ ບົດສະເໜີ ໃນລະດັບສູນ ກາງ	22.2.2022	DOF; MonRE; NAFRI; ໜ່ວຍງານສຳຫຼວດປ່າໄມ້; ສູນຝຶກ ອົບຮົມປ່າໄມ້; ກົມຊືນຜູ້; GIZ; ໂຄງການ CliPAD; DDF; EPF; ICBF; ພະແນກສັດປ່າ; Civitas; WWF; ຫ້ອງການກອງ ທຶນ	40	31	9	29	2 ³⁴	9
2. ກອງປະຊຸມເລີ່ມຕົ້ນຂັ້ນ ແຂວງ ຢູ່ທີ່ແຂວງບໍ່ແກ້ວ	16.3.2022	PAFO (ຂະແໜງປ່າໄມ້, POFI), ພະແນກແຜນການ ແລະ ການ ລົງທຶນ, PoNRE, LWU ຂັ້ນແຂວງ, LFND ຂັ້ນແຂວງ, DAFO (ເມືອງຫ້ວຍຊາຍ, ປາກທາ, ຜາອຸດົມ ແລະ ເມືອງເມີງ), ຫ້ອງວ່າການເມືອງ (ຮອງເຈົ້າເມືອງ ຫ້ວຍຊາຍ, ປາກທາ, ຜາອຸດົມ ແລະ ເມືອງເມີງ), LWU ຂັ້ນເມືອງ (ເມືອງຫ້ວຍຊາຍ, ປາກທາ, ຜາ ອຸດົມ ແລະ ເມືອງເມີງ), DoNRE (ເມືອງຫ້ວຍຊາຍ, ປາກທາ, ຜາ ອຸດົມ ແລະ ເມືອງເມີງ), LFND ຂັ້ນເມືອງ (ເມືອງຫ້ວຍຊາຍ, ປາກ ທາ, ຜາອຸດົມ ແລະ ເມືອງເມີງ), DoF, GIZ, CliPAD, MHP	45	33	12	37	7 ³⁵	1

³⁴ Hmong (2)

³⁵ Is Khmou, Lamed and Phounoy

ລາຍລະອຽດ ຂອງການ ປຶກສາຫາລື	ວັນທີ	ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ	ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ			ຊົນເຜົ່າ		
			ລວມ	ຊາຍ	ຍິງ	ທີ່ເປັນກຸ່ມ ພາສາລາວ ລຸ່ມ	ທີ່ບໍ່ ແມ່ນ ກຸ່ມ ພາສາ ລາວລຸ່ມ	ສັນຊາດ ຕ່າງປະເທດ
3. ກອງປະຊຸມເລີ່ມຕົ້ນຂັ້ນ ແຂວງ ຢູ່ທີ່ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ	18.3.2022	PAFO (ຂະແໜງປ່າໄມ້, ຂະແໜງຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ, ຂະແໜງຊົນລະ ປະທານ, POFI), ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, PoNRE, LWU ຂັ້ນແຂວງ, DAFO (ເມືອງລອງ, ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ເມືອງວຽງພູຄາ), ຫ້ອງວ່າການເມືອງ (ຮອງເຈົ້າເມືອງລອງ, ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ເມືອງວຽງພູຄາ), LWU ຂັ້ນເມືອງ (ເມືອງລອງ, ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ເມືອງວຽງພູຄາ), DoNRE (ເມືອງລອງ, ຫຼວງນ້ຳ ທາ ແລະ ເມືອງວຽງພູຄາ), LFDN (ເມືອງລອງ, ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ເມືອງວຽງພູຄາ), DoF, GIZ, CliPAD, VFMP, FCPF	49	38	11	42	6 ³⁶	1
4. ກອງປະຊຸມເລີ່ມຕົ້ນຂັ້ນ ແຂວງ ຢູ່ທີ່ແຂວງອຸດົມໄຊ	14.3.2022	PAFO (ຂະແໜງປ່າໄມ້, ຂະແໜງປູກຝັງ, ຂະແໜງຊົນລະປະທານ , POFI), ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, PoNRE, LWU ຂັ້ນແຂວງ, DAFO (ເມືອງໄຊ, ນາມ, ເມືອງແບງ, ແລະ ເມືອງງາ), ຫ້ອງວ່າການປົກຄອງເມືອງ (ຮອງເຈົ້າເມືອງ ເມືອງແບງ ແລະ ເມືອງນາໝີ), LWU ຂັ້ນເມືອງ (ເມືອງໄຊ, ນາມ, ເມືອງແບງ, ແລະ ເມືອງງາ), DoNRE (ເມືອງໄຊ, ນາມ, ເມືອງແບງ, ແລະ	55	45	10	36	8 ³⁷	1

³⁶ Is Khmou, Phounoy and Akha

³⁷ Is Khmou, Hmong, and Phounoy

ລາຍລະອຽດ ຂອງການ ປຶກສາຫາລື	ວັນທີ	ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ	ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ			ຊືນຜູ້		
			ລວມ	ຊາຍ	ຍິງ	ທີ່ເປັນກຸ່ມ ພາສາລາວ ລຸ່ມ	ທີ່ບໍ່ ແມ່ນ ກຸ່ມ ພາສາ ລາວລຸ່ມ	ສັນຊາດ ຕ່າງປະເທດ
		ເມືອງງາ), LFDN (ເມືອງໄຊ, ນາມ໌, ເມືອງແບງ, ແລະ ເມືອງງາ), DoF, GIZ, CliPAD, VFMP						
5. ກອງປະຊຸມເລີ່ມຕົ້ນຂັ້ນ ແຂວງ ຢູ່ທີ່ແຂວງຫຼວງພະ ບາງ	11.3.2022	PAFO (ຂະແໜງປ່າໄມ້, ຂະແໜງຊີນລະປະທານ, POFI), ພະ ແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, PoNRE, , DAFO (ເມືອງ ໂພນທອງ, ຊຽງເງິນ ແລະ ເມືອງນານ), ຫ້ອງວ່າການແຂວງ (ເຈົ້າເມືອງໂພນໄຊ), LWU ຂັ້ນເມືອງ (ໂພນທອງ, ເມືອງວຽງຄຳ ແລະ ເມືອງນານ), DoNRE (ໂພນທອງ, ວຽງຄຳ ແລະ ເມືອງ ນານ), DoF, GIZ, CliPAD, VFMP, FCPF	31	26	5	27	2 ³⁸	1
6. ກອງປະຊຸມເລີ່ມຕົ້ນຂັ້ນ ແຂວງ ຢູ່ທີ່ແຂວງຫົວພັນ	25.3.2022	PAFO, ພະແນກແຜນການ ແລະການລົງທຶນ, PoNRE, ພະແນກ ປ້ອງກັນຊາດຂັ້ນແຂວງ, ພະແນກປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບແຂວງ, LWU ແຂວງ, ພະແນກອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ, LFND, ພະ ແນກຖະແຫຼງຂ່າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ, DoF, GIZ, CliPAD, I- GFLL	25	21	4	N/A	N/A	2
7. ກອງປະຊຸມເລີ່ມຕົ້ນຂັ້ນ ແຂວງ ຢູ່ທີ່ແຂວງໄຊຍະບູລີ	21.3.2022	PAFO (ຂະແໜງປ່າໄມ້, ຂະແໜງກະສິກຳ, ຂະແໜງລ້ຽງສັດ, ປ່າ ສະຫງວນ), ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, PoNRE,	60	48	12	N/A	N/A	2

³⁸ Is Hmong

ລາຍລະອຽດ ຂອງການ ປຶກສາຫາລື	ວັນທີ	ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ	ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ			ຊືນຜູ້		
			ລວມ	ຊາຍ	ຍິງ	ທີ່ເປັນກຸ່ມ ພາສາລາວ ລຸ່ມ	ທີ່ບໍ່ ແມ່ນ ກຸ່ມ ພາສາ ລາວລຸ່ມ	ສັນຊາດ ຕ່າງປະເທດ
		LWU, LFND ຂັ້ນແຂວງ, ຫ້ອງວ່າການເມືອງ (ຮອງເຈົ້າເມືອງ ໄຊຍະບູລີ, ປາກລາຍ, ພຽງ, ທົ່ງມີໄຊ, ເມືອງຫົງສາ), DAFO (ໄຊ ຍະບູລີ, ປາກລາຍ, ພຽງ, ທົ່ງມີໄຊ, ເມືອງຫົງສາ), LWU (ເມືອງ ປາກລາຍ ແລະ ທົ່ງມີໄຊ), LFDN ຂັ້ນເມືອງ (ເມືອງປາກລາຍ, ເມືອງຫົງສາ ແລະ ເມືອງທົ່ງມີໄຊ), DoF, GIZ, CliPAD, I- GFLL, EPF						
8. ການປຶກສາຫາລືກັບ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອ ແຈ້ງ ຜົນການສຶກສາຄວາມ ເປັນໄປໄດ້ ແລະ ກະກຽມບົດ ສະເໜີ (ພາກເອກະຊົນ, ຫົວ ໜ່ວຍທຸລະກິດກະສິກຳ)	20.02- 06.03.2022	ບໍລິສັດ ວັງຫົງ ການຄ້າ, ບໍລິສັດ ສິງທາສິ່ງເສີມກະສິກຳ, PAFO ແຂວງອຸດົມໄຊ, ຂະແໜງປ່າໄມ້, ບໍລິສັດ ຫົວຢຸລາວ ການຄ້າ ຈຳກັດຜູ້ດຽວ, ບໍລິສັດ ພັດທະນາກະສິກອນ ຈຳກັດຜູ້ດຽວ, ກຸ່ມ ຜະລິດພືດຜັກ ບ້ານຫ້ວຍອຸນ, DAFO ເມືອງແບງ, ແຂວງອຸດົມໄຊ, ບໍລິສັດ ພັດທະນາກະສິກຳ ຮິຈຸນ ລາວ-ຈີນ ຈຳກັດຜູ້ດຽວ, DAFO ເມືອງນາໝ້, ເຈົ້າຂອງ MSME 10 ເຈົ້າ, DAFO ເມືອງນາແລ, ຜູ້ເກັບກູ້ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ 8 ເຈົ້າ, DAFO ເມືອງວຽງພູຄາ, ODOP ເມືອງວຽງພູຄາ, ບໍລິສັດ ສິ່ງເສີມການຜະລິດ ແລະ ປຸງແຕ່ງ ຂ້າທະວີງ ຈຳກັດ, ຂະແໜງປ່າໄມ້	78	54	24	26	52 ³⁹	0

³⁹ Khmu (36), Lao–Leu (9), Phounoy (3), Chinese (4)

ລາຍລະອຽດ ຂອງການ ປຶກສາຫາລື	ວັນທີ	ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ	ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ			ຊົນເຜົ່າ		
			ລວມ	ຊາຍ	ຍິງ	ທີ່ເປັນກຸ່ມ ພາສາລາວ ລຸ່ມ	ທີ່ບໍ່ ແມ່ນ ກຸ່ມ ພາສາ ລາວລຸ່ມ	ສັນຊາດ ຕ່າງປະເທດ
		ຂອງ PAFO, ຫັດຖະກຳ ບ້ານນ້ຳຍວນ, ກຸ່ມເກັບກູ້ເຄື່ອງປ່າຂອງ ດົງ ບ້ານນ້ຳຈຸມ ແລະ ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ ບ້ານນ້ຳຈວມ, ກຸ່ມຜູ້ ຜະລິດຟອຍລາວໂພໄຊ, ໂຮງງານປຸງແຕ່ງແກ່ນປາມ						
9. ການປຶກສາຫາລືກັບ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອ ແຈ້ງ ຜົນການສຶກສາຄວາມ ເປັນໄປໄດ້ ແລະ ກະກຽມບົດ ສະເໜີ (ອີງການຈັດຕັ້ງ ສັງຄົມ)	10. - 18.03.2022	ສະມາຄົມອະນຸລັກສັດປ່າ (WCA), ຝັນທະມິດເພື່ອການພັດທະນາ ສັງຄົມ (SODA), ສະມາຄົມພັດທະນາ ກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແບບຍືນຍົງ (SEADA), ແມ່ຍິງຮ່ວມໃຈພັດທະນາ, ສະມາຄົມຊີວະນາໆພັນລາວ (LBA), ສະມາຄົມພັດທະນາບົດບາດ ຍິງຊາຍ (GDA), ສະມາຄົມພັດທະນາຊຸມຊົນສີຂຽວ (GCDA), ສະມາຄົມພັດທະນາຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (CDEA), ສະມາຄົມພັດທະນາແມ່ຍິງ ແລະ ການສຶກສາດ້ານກົດໝາຍ (ADWLE)	9	5	4	9	0	0
10. ການປຶກສາຫາລືກັບ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອ ແຈ້ງກ່ຽວກັບ ເອກະສານ ການປຶກຍ້ອງ (ESIA, ESMP, GA, GAP)	14.03. – 26.03.2022	DAFO, DLFND ແລະ DLWU (ເມືອງ ທົ່ງມີໄຊ, ໄຊຍະບູລີ, ນານ, ວຽງຄຳ, ໄຊ, ແລະ ເມືອງງາ), ບັນດາບ້ານ ທີ່ຢູ່ໃນແຂວງ ຫຼວງພະບາງ, ໄຊຍະບູລີ ແລະ ອຸດົມໄຊ (ບ້ານການ, ຫ້ວຍສະແຫງມ , ແກ້ວມະນີ, ຜາຢວກ, ວຽງຄຳ, ດອນຄູນ, ໝອກກອກ, ຫ້ວຍຄຳ, ທິນ)	190	108	82	94	96 ⁴⁰	0

⁴⁰ Khmu (59), Hmong (33), other (4)

ລາຍລະອຽດ ຂອງການ ປຶກສາຫາລື	ວັນທີ	ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ	ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ			ຊົນເຜົ່າ		
			ລວມ	ຊາຍ	ຍິງ	ທີ່ເປັນກຸ່ມ ພາສາລາວ ລຸ່ມ	ທີ່ບໍ່ ແມ່ນ ກຸ່ມ ພາສາ ລາວລຸ່ມ	ສັນຊາດ ຕ່າງປະເທດ
ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ ໃນການປຶກສາຫາລືກັບ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ⁴¹			582	409	173	300	173	17

⁴¹ Note: there is overlap of participants in different meetings.

GAP

ການປຶກສາຫາລື ຢູ່ຂັ້ນແຂວງ, ເມືອງ ແລະ ຊຸມຊົນ ທີ່ຖືກຈັດຂຶ້ນ ເພື່ອແຈ້ງ EGDP ແລະ ການອອກແບບໂຄງການ 2 ໄດ້ເຊື່ອມ
ໂຍງ ແລະ ຝຶກຈາລະນາ ຄວາມຫຼໍ່ແຫຼມ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ບົດບາດຍິງຊາຍ ພ້ອມທັງໄດ້ຮັບການສື່ສານ ແລະ ຮຽນຮູ້ຈາກ
ຊຸມຊົນ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ດ້ວຍພາສາຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ. ໄດ້ຈັດການປຶກສາຫາລື ຢູ່ 3 ແຂວງ (2 ແຂວງທີ່ລວມ
ຢູ່ພາຍໃຕ້ ໂຄງການ 1 ແລະ 2, ແລະ 1 ແຂວງທີ່ຈະເພີ່ມເຂົ້າໃສ່ໃນໂຄງການ 2), ຊຶ່ງວ່າຈະເລືອກເອົາ 2 ເມືອງ ໃນແຕ່ລະແຂວງ
ຄື: ເມືອງນານ ແລະ ເມືອງວຽງຄຳ ຂອງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ; ເມືອງທົ່ງມີໄຊ ແລະ ເມືອງໄຊຍະບູລີ ຂອງ ແຂວງໄຊຍະບູລີ; ແລະ
ເມືອງໄຊ ແລະ ເມືອງງາ ຂອງ ແຂວງອຸດົມໄຊ.

ໄດ້ມີການປຶກສາຫາລືກັບ 8 ບ້ານ (5 ບ້ານໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ 1 ແລະ 3 ບ້ານໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ 2), ຊຶ່ງໄດ້ຈັດການປຶກສາຫາລື
ກັບຊາວບ້ານ ໂດຍນຳໃຊ້ບົດແນະນຳການສຳພາດ ແບບເຄິ່ງໂຄງສ້າງ ເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຮູ້ ກ່ຽວກັບໂຄງການ ແລະ ຮັບຄຳຄິດເຫັນ
ກ່ຽວກັບສະພາບການຂອງໂຄງການ, ກິດຈະກຳທີ່ໄດ້ສະເໜີ, ລວມທັງ ບັນດາຫົວຂໍ້ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງ
ຍິງ-ຊາຍ ແລະ ການລວມເອົາສັງຄົມເຂົ້າຮ່ວມ ຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດ ຂອງ ໂຄງການ. ການຄັດເລືອກບ້ານ ຈາກໂຄງການ 1 ແລະ
ໂຄງການ 2 ແມ່ນມີຄວາມຕັ້ງໃຈ ແລະ ມີຍຸດທະສາດ ໃນການຮັບຄຳຄິດເຫັນ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງທີ່ເຮັດໄດ້ດີ ແລະ ຈຸດທີ່ຈຳເປັນຈະຕ້ອງ
ໄດ້ປັບປ່ຽນທຳແຮງ. 7 ໃນຈຳນວນ 8 ບ້ານທີ່ໄດ້ລົງໄປຢ້ຽມຢາມ ປະກອບດ້ວຍ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ ທີ່ມາຈາກ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່
ແຕກຕ່າງກັນ, ທີ່ລວມມີສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນ ຊົນເຜົ່າມົ້ງ ແລະ ຂະມຸ. ເນື່ອງຈາກ Covid-19, ມີພຽງແຕ່ກຸ່ມນ້ອຍໆ ພາຍໃນຊຸມຊົນ
ເທົ່ານັ້ນ ທີ່ໄດ້ຮັບການປຶກສາຫາລື ໃນເວລານັ້ນ. ໄດ້ມີການແຍກກຸ່ມສົນທະນາ ລະຫວ່າງເພດຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ. ລວມທັງໝົດ, ໄດ້
ຈັດການປຶກສາຫາລື 44 ຄັ້ງ, ໃນນັ້ນ 18 ຄັ້ງ ຢູ່ຂັ້ນເມືອງ ແລະ 26 ຄັ້ງ ຢູ່ຂັ້ນບ້ານ. ໃນລະດັບບ້ານ, 56% ຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ການ
ປຶກສາຫາລື ແມ່ນເປັນເພດຍິງ. ອັດຕາສ່ວນກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແມ່ນ 43% ເປັນເຜົ່າຂະມຸ, 24% ເປັນເຜົ່າມົ້ງ, 28% ເປັນເຜົ່າລາວລຸ່ມ,
ແລະ 5% ແມ່ນມີພື້ນຖານເປັນຊົນເຜົ່າອື່ນໆ.

ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນທີ່ໄດ້ສຳພາດ ແລະ ປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບຊາຍ ແລະ ຍິງບັນດາເຜົ່າໄດ້ຍືນຍັນວ່າ ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າໃຈຄວາມ
ຕັ້ງໃຈຂອງໂຄງການ ແລະ ສະໜັບສະໜູນຢ່າງເຕັມສ່ວນຕໍ່ການເຄື່ອນໄຫວ ແລະ ການແຊກແຊງຂອງໂຄງການ. ເຂົາເຈົ້າຫຼາຍຄົນ
ສະແດງຄວາມປາຖະໜາຢາກມີສ່ວນຮ່ວມ ໂຄງການ, ໂດຍສະເພາະໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້. ຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນລາຍງານວ່າເຂົາເຈົ້າໄດ້
ສັງເກດເຫັນການປ່ຽນແປງໃນພື້ນທີ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ, ໂດຍສະເພາະການປ່ຽນແປງຂອງດິນຝ້າອາກາດ, ເຊັ່ນໄຜແຫ້ງແລ້ງເລື້ອຍໆ, ນ້ຳ
ຖ້ວມ, ດິນເຈື່ອນ, ແລະ ອຸນຫະພູມເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍປີຜ່ານໄປ. ຊາວບ້ານທີ່ປຶກສາສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ສະເໜີບາງກິດຈະກຳກະສິກຳກັບທົມ
ງານປະເມີນຜົນ ໃນລະຫວ່າງການສົນທະນາກ່ຽວກັບການກະສິກຳທີ່ບໍ່ມີການທຳລາຍປ່າໄມ້ ແລະ ເຂົາເຈົ້າສະແດງຄວາມເຕັມໃຈທີ່
ຈະຄົ້ນຫາທາງເລືອກຕ່າງໆກ່ຽວກັບກະສິກຳທີ່ຫມັ້ນຄົງ, ການປະຕິບັດກະສິກຳແບບຍືນຍົງ. ບົດລາຍງານການປຶກສາຫາລືໄດ້ເກັບ
ເອົາ ແລະ ບັນທຶກການມີຕົວຕົນ ແລະ ອັດຕາສ່ວນຂອງອົງປະກອບຂອງຊົນເຜົ່າ, ຂໍ້ມູນຂ່າວສານສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງເຂົາ
ເຈົ້າ, ກິດຈະກຳການດຳລົງຊີວິດ, ການມີສ່ວນຮ່ວມທາງເພດ ແລະ ເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນນຳສະເໜີໃນ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ
ສັງຄົມ.

6.4 ແຜນການມີສ່ວນຮ່ວມໃນອະນາຄົດ

ຍ້ອນວ່າໂຄງການ ແລະ ແຜນງານກວມລວມ ດຳເນີນຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ, ມັນຈະມີສ່ວນຮ່ວມຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ແລະ ຊາຍ ແລະ ຍິງ ໃນລະດັບຕ່າງໆ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ ແລະ ໃນທຸກກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ ເປັນຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ສຳຄັນ.

ແຜນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງແມ່ນລວມຢູ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ FP 7 ທີ່ອະທິບາຍເຖິງຂັ້ນຕອນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງໂຄງການໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາກ່ອນໜ້ານີ້ໃນບົດທີ 4.2, FPIC ແມ່ນຈຸດໃຈກາງຂອງວິທີການ ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງ FPIC ຈະເຮັດກັບບັນດາບ້ານທີ່ເຂົ້າຮ່ວມກ່ອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການແຊກແຊງ. ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການຂັ້ນແຂວງ ຈະລະດົມກຳລັງຄວາມສາມາດສະເພາະ, ແນໃສ່ຂັ້ນເມືອງ ແລະ ຂັ້ນບ້ານ, ກ່ຽວກັບການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບຫຼັກການ ແລະ ການປະຕິບັດຂອງ FPIC, ແລະ ຮັບປະກັນຫຼັກການ FPIC ຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງເໝາະສົມສຳລັບການປຶກສາຫາລືຂອງໂຄງການ. ເຂົາເຈົ້າຈະໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມຕື່ມອີກກ່ຽວກັບບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ການລວມຕົວຂອງສັງຄົມ, ເພື່ອສົ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງບັນດາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທີ່ຫຼາກຫຼາຍ, ລວມທັງແມ່ຍິງ ແລະ ສະມາຊິກຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ.

ແນວລາວສ້າງຊາດ ເປັນຄູ່ຮ່ວມງານຕົ້ນຕໍ ຂອງ ໂຄງການ, ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການທີ 1 ແລະ ຈະສືບຕໍ່ມີສ່ວນຮ່ວມ ຢູ່ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ 2. ເຂົາເຈົ້າ ມີສ່ວນຮ່ວມ ຢູ່ໃນ ຄະນະຊີ້ນຳໂຄງການ, ແລະ ເປັນໜຶ່ງໃນບັນດາຜູ້ມີບົດບາດຕົ້ນຕໍ ທີ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂະບວນການ FPIC (ຊຶ່ງໄດ້ຖືກຜັດທະນາຂຶ້ນ ໃຫ້ມີຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ ຢູ່ທົ່ວໂຄງການ ດ້ວຍຂະບວນການ FPIC 1, 2 ແລະ 3 – ໃຫ້ເບິ່ງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 4). ເນື່ອງຈາກ ມີອັດຕາສ່ວນກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ສູງ, ແລະ ເກີດມີບ້ານ ທີ່ຖືກລວມເຂົ້າກັນ ທີ່ປະກອບມີຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ, ໂຄງການ ຈຶ່ງໄດ້ລວມເອົາ ການພິຈາລະນາກຸ່ມຊົນ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ ໃນທົ່ວໂຄງການ.

ແຜນການສື່ສານ ແລະ ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຈະໄດ້ຮັບການລະອຽດໃນໄລຍະເລີ່ມຕົ້ນຂອງໂຄງການ. ແຜນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດປະຈຳປີຈະລວມເອົາຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທີ່ໄດ້ວາງແຜນໄວ້.

6.4.1 ການປຶກສາຫາລື, ການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ກອງປະຊຸມກ່ຽວກັບກິດຈະກຳໃນໂຄງການໄລຍະທີ 2

ໃນການປຶກສາຫາລືຈະແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງລວມທັງຊາຍ ແລະ ຍິງບັນດາເຜົ່າກ່ຽວກັບຄວາມຄືບໜ້າຂອງໂຄງການ, ຊຸກຍູ້ການຕອບສະໜອງ, ສະໜັບສະໜູນການສ້າງຄວາມສາມາດ ແລະ ການປະຕິບັດ, ຍົກສູງຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ກວດສອບຜົນການຄົ້ນພົບ. ພວກເຂົາເຈົ້າຈະເປັນເຄື່ອງມືທີ່ສຳຄັນເພື່ອສົ່ງເສີມການສື່ສານສອງທາງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຕະຫຼອດໂຄງການຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມຕົ້ນຈົນສຳເລັດ. ການພິຈາລະນາຕໍ່ໄປນີ້ຈະຖືກປະຕິບັດຕາມໃນເວລາທີ່ປຶກສາຫາລືການອອກແບບ:

ການປຶກສາຫາລືຈະດຳເນີນການໃນລັກສະນະທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ ແລະ ເໝາະສົມທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ເອົາໃຈໃສ່ກັບຄວາມຕ້ອງການສະເພາະຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ (ລວມທັງເພດ, ການຮູ້ໜັງສື, ພາສາ ຫຼື ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນດ້ານວິຊາການ).

ຈຸດປະສົງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບທີ່ຄາດໄວ້ຂອງການປຶກສາຫາລືຈະຖືກລະບຸຢ່າງຊັດເຈນ.

ການອອກແບບການປຶກສາຫາລືຈະຄໍານຶງເຖິງຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງສະເພາະ, ແລະ ສະພາບການ (ຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມສາມາດ, ພື້ນຖານວັດທະນະທຳ).

ຂໍ້ມູນທີ່ສະໜອງໃຫ້ໃນການປຶກສາຫາລືຈະມີຄວາມໂປ່ງໃສ, ເຂົ້າໃຈງ່າຍ, ສົ່ງເສີມການລວມຕົວ ແລະ ຄວາມອ່ອນໄຫວທາງເພດ.

ຄູຝຶກ ແລະ ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ເໝາະສົມຈະດຳເນີນການປຶກສາຫາລື, ລວມທັງຄູຝຶກທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມໃນການເຊື່ອມໂຍງທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ. ການບໍລິການແປພາສາຈະຖືກສະໜອງໃຫ້ແກ່ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ບໍ່ເວົ້າພາສາລາວ (ເມື່ອຈຳເປັນ).

ເອກະສານ ແລະ ການລາຍງານທີ່ໂປ່ງໃສ, ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງແມ່ນຈະຕ້ອງໄດ້ຈາກການປຶກສາຫາລືທັງໝົດ. ເອກະສານການເຂົ້າຮ່ວມຄວນເກັບຈາກແຕ່ລະກອງປະຊຸມ, ພ້ອມກັບບົດສະຫຼຸບກອງປະຊຸມ ແລະ ຮູບພາບ. ບັນທຶກການປຶກສາຫາລືທັງໝົດທີ່ດຳເນີນຢູ່ໃນຂອບຂອງໂຄງການຄວນໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງໂດຍໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການ, ໂດຍມີບົດລາຍງານທີ່ດຳເນີນໂດຍໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການຂັ້ນສູນກາງ.

ໃນແຕ່ລະກິດຈະກຳ, ມີການວາງແຜນການປະຕິບັດ ແລະ ປັດໃຈປະກອບການຕ່າງໆ ເຊິ່ງລວມເຖິງການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ການປຶກສາຫາລື, ໂດຍມີການກະທຳລະອຽດທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນບົດທີ 6 ຂອງການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້, ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບວັດສະດຸບ້ອນທີ່ສະໜອງໃຫ້ພາຍໃນກອບບັນທຶກຂອງການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້, ແລະ ງົບປະມານລະອຽດສໍາລັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງພາຍໃນງົບປະມານຂອງໂຄງການ.

6.4.2 ການລາຍງານກ່ຽວກັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ

ອົງການ GIZ ແລະ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ກົມປ່າໄມ້ ຈະສະໜອງການປັບປຸງເປັນປົກກະຕິກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ, ຜ່ານແຫຼ່ງສື່ມວນຊົນຕ່າງໆ (ອອນໄລນ໌, ຟິມ, ກອງປະຊຸມ, ແລະອື່ນໆ). ການສື່ສານທາງອອນລາຍ ແລະ ການແບ່ງປັນຂໍ້ມູນຈະຖືກສົ່ງເສີມ, ລວມທັງຜ່ານເວັບໄຊທ໌ REDD+ ແຫ່ງຊາດສອງພາສາ, ການສື່ສານ ແລະ ອຸປະກອນການສຶກສາກ່ຽວກັບເຮດ+ (ລວມທັງໂຄງການ ຫຼຸດຜ່ອນອາຍພິດເຮືອນແກ້ວ). ຂໍ້ມູນຈະຖືກນຳສະເໜີເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນອື່ນໆ ເພື່ອເຂົ້າເຖິງກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ (ເບິ່ງແຜນການຄຸ້ມຄອງຄວາມຮູ້ໃນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ພາຍໃນ FP Annex 2a ສໍາລັບຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ).

ບົດລາຍງານປະຈຳປີຈະສະໜອງສະພາບລວມຂອງການປຶກສາຫາລືແລະກອງປະຊຸມທີ່ດຳເນີນ, ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຄວາມຄືບໜ້າຂອງການປະຕິບັດໂຄງການ, ລວມທັງ ແຜນພັດທະນາກຸ່ມຊົນເຜົ່າ, ແຜນບົດບາກຍິງຊາຍ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງຕົນ, ແລະຈະໃຫ້ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບເຫດການທີ່ຈະມາເຖິງສໍາລັບປີຕໍ່ໄປ. ເພື່ອຮັບປະກັນການເຜີຍແຜ່ ແລະ ເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນໂຄງການຢ່າງກວ້າງຂວາງທີ່ສຸດ ລວມທັງລາຍລະອຽດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ເຄື່ອງມືການເປີດເຜີຍໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ເຂົ້າເຖິງໄດ້ ລວມທັງສື່ສຽງເຊັ່ນ: ໃບປິວ, ແຜນຜັບ, ວິດີໂອ ແລະ ວິທະຍຸຊຸມຊົນທີ່ເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນຈະຖືກນຳໃຊ້ໃນ. ນອກຈາກຮູບແບບການສື່ສານອື່ນໆ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຈະເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດຕໍ່ແມ່ຍິງ, ຊົນເຜົ່າ, ຜູ້ທີ່ບໍ່ຮູ້ໜັງສື ຫຼື ທາງດ້ານເຕັກໂນໂລຊີ, ແລະ ຄົນພິການທາງດ້ານການໄດ້ຍິນ ຫຼື ການເບິ່ງເຫັນ, ຄົນທີ່ມີຄວາມຈຳກັດ ຫຼື ບໍ່ມີການເຂົ້າເຖິງອິນເຕີເນັດ ແລະ ກຸ່ມອື່ນໆທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສດ. ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານລະຫວ່າງບັນດາກຸ່ມເຫຼົ່ານີ້ຈະດຳເນີນໄປກັບຄູ່ຮ່ວມໂຄງການ ແລະ ຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງທ້ອງຖິ່ນເຊັ່ນ: ຜູ້ນຳບ້ານ ແລະ ກຸ່ມບ້ານ, ສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດ, ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ, ແມ່ຍິງ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ຜູ້ຕາງໜ້າຊຸມຊົນບັນດາເຜົ່າ ແລະ ບັນດານັກສະແດງທີ່ສຳຄັນອື່ນໆ.

7 ການປະເມີນບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ແຜນການປະຕິບັດງານ

ຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ແມ່ນໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກພື້ນຖານຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ. ມາດຕະຖານພື້ນເມືອງຫຼາຍດ້ານ ໃນວັດທະນະທຳລາວ-ໄຕ ແມ່ນມີຄວາມເອື້ອອຳນວຍກ່ຽວກັບຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ: ແມ່ຍິງມັກຈະເປັນຜູ້ຕັດສິນໃຈ ທາງດ້ານການເງິນ, ສືບທອດທີ່ດິນ ແລະ ຊັບສິນຫຼາຍຊັ້ນ, ແລະໄດ້ເຂົ້າເຖິງການສຶກສາເທົ່າທຽມກັນ. ອີກສາມກຸ່ມພາສາຊົນເຜົ່າ ສ່ວນຫຼາຍມີຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ມາດຕະຖານທີ່ແຂງແກ່ນກວ່າ, ປ່ອນທີ່ແມ່ຍິງເຂົ້າເຖິງການຕັດສິນໃຈ, ຊັບສິນ ແລະ ການສຶກ ສາອາດຖືກຈຳກັດ - ເຖິງແມ່ນວ່າມັນແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງຊົນເຜົ່າ. ຕົວຢ່າງ, ແມ່ຍິງເຜົ່າຂະມຸມັກຈະເປັນຜູ້ນຳພາໃນການຕັດສິນ ໃຈຂອງຄົວເຮືອນ, ເຊິ່ງລວມມີການສຶກສາຂອງລູກ, ການເລືອກຜົນລະຍາຂອງລູກຊາຍ, ພ້ອມທັງການປະຢັດ ແລະ ການໃຊ້ຈ່າຍ ຂອງລາຍຮັບທັງໝົດຂອງຄອບຄົວ. ແມ່ຍິງເຜົ່າຂະມຸ ປ່ອຍໃຫ້ຜົວຂອງເຂົາເຈົ້າເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບຊັບສິນທີ່ ໃຫຍ່ກວ່າ ແລະ ການຖ່າຍທອດມໍລະດົກໃຫ້ລູກຫຼານ. ການເລືອກທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ການເລືອກທີ່ຢູ່ອາໄສຍັງຄົງເປັນຄວາມ ຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຊາຍ. ຊົນເຜົ່າມື້ງໄດ້ປະຕິບັດຕາມໂຄງປະກອບການພົວພັນທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ການຕັດສິນໃຈຂອງຄອບຄົວ ຢ່າງເຂັ້ມງວດ. ສະນັ້ນ ສຳລັບແມ່ຍິງຊາວເຜົ່າມື້ງ ການຕັດສິນໃຈແມ່ນເຮັດໂດຍພໍ່ເຖົ້າ ແລະ ຜົວ ຫຼື ອື່ນພໍ່ ແລະ ນ້ອງຊາຍຂອງຕົນ ເອງ. ເມື່ອແມ່ຍິງໄດ້ຮັບເອກະລາດຈາກພໍ່ເຖົ້າແມ່ເຖົ້າໂດຍຜ່ານການເປັນເຈົ້າຂອງເຮືອນຂອງຕົນເອງ, ບາງຄັ້ງສາມາດປຶກສາຜົວ ຂອງເຂົາເຈົ້າກ່ຽວກັບບັນຫາພາຍໃນ. ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອປະກອບສ່ວນຢ່າງຕັ້ງໜ້າໃຫ້ແກ່ຊາຍ ແລະ ຍິງຂອງບັນດາເຜົ່າໃນກິດຈະກຳ ໂຄງການ, ມັນເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ຈະເຂົ້າໃຈບົດບາດຂອງຕົນ.

ແຜນປະຕິບັດງານບົດບາດຍິງຊາຍໄດ້ຖືກພັດທະນາ (FP ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 8b), ໂດຍອີງໃສ່ການປະເມີນບົດບາດຍິງຊາຍຢ່າງ ລະອຽດ (FP ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 8a), ເພື່ອນຳມາໃຊ້ມາດຕະການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບບົດບາດຍິງ-ຊາຍເຂົ້າໃນໂຄງການ, ຮັບປະກັນ ວ່າຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບບົດບາດຍິງ-ຊາຍໄດ້ຖືກຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນ, ແລະ ເຮັດໃຫ້ສະພາບອາກາດສູງສຸດ. ການຮ່ວມມື ດ້ານການພັດທະນາຜົນປະໂຫຍດທັງຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງຈາກຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ. ມັນເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດຕໍ່ແມ່ຍິງ, ພິຈາລະນາ ວ່າແມ່ຍິງບໍ່ແມ່ນກຸ່ມດຽວກັນ, ແລະສິ່ງທ້າທາຍເພີ່ມເຕີມທີ່ແມ່ຍິງຈາກຊົນເຜົ່າຕ່າງໆອາດຈະປະເຊີນ. ແຜນການປະກອບມີ:

- ມາດຕະການຕອບສະ ໜອງຕໍ່ບົດບາດຍິງ-ຊາຍສຳລັບກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ, ເຊັ່ນດຽວກັນກັບມາດຕະການຂ້າມຜ່ານທີ່ແກ້ໄຂ ແລະເສີມສ້າງສູງ ແລະ ອົງການຂອງແມ່ຍິງໃນການປະຕິບັດສະພາບອາກາດໃນຂອບເຂດຂອງໂຄງການທີ່ສະເໜີ. ກຳນົດເວລາ ແລະຄວາມຮັບຜິດຊອບຍັງຖືກຊີ້ບອກຢູ່ໃນແຜນປະຕິບັດບົດບາດຍິງ-ຊາຍ.
- ຕົວຊີ້ວັດຜົນໄດ້ຮັບທີ່ຕອບສະໜອງທາງເພດ ແລະ ເປົ້າໝາຍທີ່ແຍກຕົວອອກຈາກເພດ.

8 ແຜນການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ

ໂຄງການຂອງ ກອງທຶນດິນຟ້າອາກາດສີຂຽວ ຈະເຮັດວຽກຮ່ວມກັນກັບ ແຜນງານຫຼຸດຜ່ອນອາຍພິດເຮືອນແກ້ວ ເພື່ອນຳໃຊ້ວິທີການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ (ທັງເງິນຕາ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ບໍ່ແມ່ນເງິນ) ທີ່ແນໃສ່ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານ, ລວມທັງແມ່ຍິງ ແລະ ສະມາຊິກຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ, ໂດຍການເສີມສ້າງຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປົກປ້ອງດິນຟ້າອາກາດ. ການກະສິກຳທີ່ທົນທານ ແລະ ບໍ່ມີການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບຍືນຍົງ, ແລະ ສະໜັບສະໜູນເຂົ້າເຈົ້າບໍ່ພຽງແຕ່ໃນການວາງແຜນ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ການຕິດຕາມ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກິດຈະກຳອີກດ້ວຍ.

ໂຄງການຈະດຳເນີນມາດຕະການຢ່າງຕັ້ງໜ້າເພື່ອຮັບປະກັນການລວມເອົາບຸລິມະສິດຂອງສະມາຊິກບ້ານທັງໝົດ ແລະ ການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດຂອງໂຄງການຢ່າງສະເໝີພາບ. ມັນມີຈຸດປະສົງເພື່ອສ້າງປະສົບການຈາກການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ 1 ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນອາຍພິດເຮືອນແກ້ວ, ໃນຂະນະທີ່ສະໜອງການສະໜັບສະໜູນເປົ້າໝາຍ ແລະ ການຕິດຕາມຢ່າງໃກ້ຊິດເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງທຸກຄົນສາມາດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ (ຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງຈາກກຸ່ມຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ).

ໂຄງການດັ່ງກ່າວຍັງຈະສະໜັບສະໜູນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ (BSP) ໃຫ້ແກ່ໂຄງການ ER ຂອງສປປ ລາວ (ກິດຈະກຳ 2.1.4 ແລະ 3.1.2) ເຊິ່ງເນັ້ນໜັກວ່າ ແຜນງານ ແລະ ແຜນການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈະເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ແມ່ຍິງ, ຊົນເຜົ່າ, ແລະກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆແມ່ນມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງເຕັມທີ່ແລະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກສະພາບແວດລ້ອມທີ່ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງແລະມາດຕະການທີ່ຖືກປະຕິບັດ. ແຜນການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ (ລວມຢູ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ FP 23) ໄດ້ຖືກພັດທະນາໂດຍອີງໃສ່ການປຶກສາຫາລືກັບຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ລວມທັງການປຶກສາຫາລືແບບມີເປົ້າໝາຍກັບຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງຈາກບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທີ່ສຳຄັນອື່ນໆ. ແຜນການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ ມີສາມປະເພດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຕົ້ນຕໍ: ອົງການຂອງລັດຖະບານ (ທຸກລະດັບ), ຊຸມຊົນທີ່ຂຶ້ນກັບປ່າໄມ້ຊົນນະບົດ, ແລະ ຜູ້ຂັບເຄື່ອນໃນໂຄງການທົດລອງ, ເຊິ່ງປະກອບມີພາກເອກະຊົນ, ສະມາຄົມທີ່ບໍ່ຫວັງຜົນກຳໄລ, ແລະສະຖາບັນການຄົ້ນຄວ້າແລະການສຶກສາ. ພວກເຂົາສັງເກດເຫັນໂດຍສະເພາະ "ຊຸມຊົນຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດ, ຍ້ອນວ່າພວກເຂົາແມ່ນຜູ້ທີ່ປະກອບສ່ວນຫຼາຍທີ່ສຸດສຳລັບການຫຼຸດຜ່ອນການປ່ອຍອາຍພິດທີ່ຈະບັນລຸໄດ້". ນີ້ຈະເປັນການເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງຕື່ມອີກພາຍໃຕ້ໂຄງການ 2 ທີ່ການກໍ່ສ້າງຄວາມຍືດຍຸ່ນມີບົດບາດທີ່ເຂັ້ມແຂງກວ່າເກົ່າ, ແລະຍັງມີຈຸດປະສົງເພື່ອສ້າງຈິດສຳນຶກກ່ຽວກັບຄວາມສ່ຽງແລະຄວາມສ່ຽງດ້ານດິນຟ້າອາກາດ, ເຊັ່ນດຽວກັນກັບການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດສຳລັບການສ້າງຄວາມທົນທານຕໍ່, ເສີມສ້າງຄວາມສາມາດໃນການປັບຕົວໂດຍຜ່ານການປະຕິບັດການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ມີຄວາມຮູ້ດ້ານສະພາບອາກາດແລະ. ຜ່ານການປະຕິບັດກິດຈະກຳການຄຸ້ມຄອງການກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງແລະທົນທານຫຼາຍຂຶ້ນ.

ສ່ວນແບ່ງຂະໜາດໃຫຍ່ຂອງໂຄງການ ER ແລະ ກອງທຶນຂອງໂຄງການແມ່ນຖືກສົ່ງໄປຫາຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ, ໂດຍສະເພາະຊຸມຊົນ. ພາຍໃນໂຄງການ ER, 69.3% ຂອງກອງທຶນຄາດວ່າຈະຖືກຈັດສັນໃຫ້ຊຸມຊົນ. ຈະເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດເພື່ອຮັບປະກັນການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດທີ່ສະເໝີພາບໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງ, ຊົນເຜົ່າ ແລະ ກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆ, ລວມທັງການສະໜັບສະໜູນຊຸມ

ຊົນໃນການສ້າງ ຫຼື ເສີມສ້າງໂຄງສ້າງຂອງການຮ່ວມມື (ເຊັ່ນ: ຄະນະຮັບຜິດຊອບທຶນກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ບ້ານ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ປ່າໄມ້) ເພື່ອເພີ່ມຄວາມສາມາດໃນການເຈລະຈາຂອງກຸ່ມເຫຼົ່ານີ້, ແລະ ປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງຊົນນະບົດ. ການເງິນ, ຄວາມຮູ້ ແລະ ການ ປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດ. FPIC ເປັນຫຼັກຂອງໂຄງການ ແລະ ໂຄງການ GCF, ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍຕື່ມອີກໃນບົດທີ 4.2, ແລະ ຈະ ຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການປຶກສາຫາລືຢ່າງເຕັມທີ່ຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ. ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການແບ່ງປັນ ຜົນປະໂຫຍດແມ່ນສະໜອງໃຫ້ພາຍໃນແຜນການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ໃນ FP Annex 23.

ການເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການແມ່ນມີຄວາມສະໝັກໃຈ ແລະ ອົງໃສ່ຫຼັກການ FPIC. ຂໍ້ຕົກລົງ FPIC ຈະຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນກັບຊຸມຊົນທີ່ ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ. ຖ້າມີຄວາມກັງວົນກ່ຽວກັບການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດໃນລະຫວ່າງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ, ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນ ປະໂຫຍດ ແລະ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບອາດຈະສົ່ງຄໍາຮ້ອງທຸກ ຫຼື ຍື່ນຄໍາຮ້ອງທຸກ (ເບິ່ງບົດທີ 10 ສໍາລັບລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມ).

9 ການຈັດການດ້ານການຄອບຄອງທີ່ດິນ

9.1 ພາບລວມການຈັດການດ້ານການຄອບຄອງທີ່ດິນ

ການຈັດສັນການຄອບຄອງທີ່ດິນໃຫ້ແກ່ຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ຍັງມີຄວາມສັບສົນ. ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຮັດໄຮ ເລື່ອນລອຍຢູ່ພູດອຍ, ເນີນພູ (ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນກຸ່ມ ມອນ-ຂະແມ ແລະ ມົ້ງ-ມຽນ) ແລະ ເຂົາເຈົ້າເຫັນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ແຕກຕ່າງ ຈາກການເຮັດນາຢູ່ເຂດລຸ່ມ ຫຼື ພູພຽງ (ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຜົ່າລາວລຸ່ມ). ເມື່ອມີການປຸກຝັງ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນພື້ນທີ່ເປັນພູ ຫຼື ດິນຮາບ ພຽງ, ຫຼື ຢູ່ຕາມທົ່ງພຽງອ່ອນ, ປ່າໂຄກທີ່ແກ່, ຜູ້ຖືທີ່ດິນມັກຈະຖືກຮັບຮູ້ໂດຍສະມາຊິກຂອງຊຸມຊົນອື່ນວ່າມີສິດໃນການເຂົ້າເຖິງ, ຂຸດຄົ້ນ ແລະ ນໍາໃຊ້. ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ມອບທີ່ດິນໃຫ້ສະມາຊິກຄອບຄົວອື່ນໆ. ທີ່ດິນປະເພນີຍັງຖືກນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການປຸກຝັງລ້ຽງສັດ , ການເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງເພື່ອຈຸດປະສົງອື່ນໆ ແລະ ຍັງໄດ້ຮັບການຮັບຮູ້ຈາກສະມາຊິກຂອງຊົນເຜົ່າອື່ນໆ. ມັນເປັນສິ່ງສໍາຄັນທີ່ ຄວນສັງເກດວ່າຊົນເຜົ່າຕ່າງໆມີລະບົບການຄອບຄອງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຕົວຢ່າງ, ລາວລຸ່ມ ຫຼື ລາວ-ໄຕ, ຕາມປະເພນີການສືບທອດ ຂອງສອງຝ່າຍ; ຊຶ່ງຫມາຍຄວາມວ່າ ລູກຊາຍ ແລະ ລູກສາວທັງສອງສາມາດສືບທອດທີ່ດິນ. ຊາວມົ້ງ-ມຽນ ແລະ ຊາວຈີນ-ທິເບດ ຖືກກົດໝາຍຮີດຄອງປະເພນີ ທີ່ໃຫ້ຜູ້ຊາຍມີຖານະສູງກວ່າແມ່ຍິງ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ຊາຍມີອຳນາດ ທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງ ຄອບຄົວ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຊາຍມີສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ. ມອນ-ຂະແມ ມີລະບົບການຄອບຄອງຊັບຊ້ອນ. ເຂົາເຈົ້າເປັນຊົນເຜົ່າທີ່ຫຼາກ ຫຼາຍທີ່ສຸດໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ຂະມຸ ເປັນກຸ່ມໃຫຍ່ທີ່ສຸດ ເຊິ່ງຍັງເປັນຊົນເຜົ່າທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດໃນເຂດໂຄງການ. ປະເພນີການຄອບ ຄອງຂອງເຂົາເຈົ້າຍັງສັບສົນ ເພາະວ່າພາຍໃນ ມອນ-ຂະແມ ມີການຄອບຄອງປະເພນີສອງສາຍ ຜູ້ນໍາຂອງ ເຜົ່າ ຍັງສາມາດເປັນຜູ້ ຊາຍ ຫຼື ແມ່ຍິງ.

ໃນດ້ານລະບຽບການກ່ຽວກັບການຄອບຄອງທີ່ດິນ, ລັດຖະທໍາມະນູນໄດ້ອະທິບາຍວ່າ ສປປ ລາວ ເປັນປະເທດທີ່ມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ແລະ ໃຫ້ທຸກຊົນເຜົ່າມີສິດໃນການປົກປັກຮັກສາ, ອະນຸລັກຮັກສາ ແລະ ສົ່ງເສີມຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທໍາຂອງຕົນ (ມາດຕາ 8). ສິດດ້ານຮີດຄອງປະເພນີໄດ້ຮັບຄວາມເອົາໃຈໃສ່ຢ່າງສູງໃນມະຕິສູນກາງພັກ ສະບັບທີ 026/ຄອສພ, ວັນທີ 3/8/2017 ວ່າດ້ວຍການເພີ່ມທະວີການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ພັດທະນາທີ່ດິນໃນໄລຍະໃໝ່. ມະຕິໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງທີ່ດິນ ເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສ ແລະ ແຫຼ່ງຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ສະນັ້ນ ລັດຕ້ອງສືບຕໍ່ຮັບຮູ້ ແລະ ປົກປັກຮັກສາສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ຖືໂດຍບຸກຄົນ , ຫົວໜ່ວຍ, ກຸ່ມຄົນ, ແລະ ສິດທີ່ດິນຕາມຮີດຄອງປະເພນີ. ລັດຖະທໍາມະນູນ ມາດຕາ 17 ແລະ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ ມາດຕາ

3 ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດເປັນຂອງຊຸມຊົນແຫ່ງຊາດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງໂດຍລັດ ແລະ ລັດສາມາດໃຫ້ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ຮັບປະກັນໃຫ້ແກ່ຜົນລະເມືອງລາວ. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນປະກອບດ້ວຍກົດລະບຽບພື້ນຖານກ່ຽວກັບການໄດ້ມາຂອງສິດເຫຼົ່ານີ້. ການໄດ້ຮັບສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີແມ່ນອີງໃສ່ມາດຕາ 130 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ. ບົດຄວາມອະນຸຍາດໃຫ້ອອກໃບຕາດິນສ່ວນບຸກຄົນສຳລັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີໄດ້ແກ່ຍາວເຖິງຊາວບ້ານໂດຍບໍ່ມີເອກະສານຢັ້ງຢືນການໄດ້ມາ. ມັນຍັງຮຽກຮ້ອງໃຫ້ລັດປົກປ້ອງສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃນຂະນະທີ່ລໍຖ້າການຂຶ້ນທະບຽນທີ່ດິນ, ແຕ່ບໍ່ມີລະບຽບການກ່ຽວກັບວິທີນີ້. ໃນຂະນະທີ່ບັນດາຊົນເຜົ່າສ່ວນຫຼາຍໄດ້ນຳໃຊ້ທີ່ດິນເປັນສ່ວນຕົວ ແລະ ຊຸມຊົນ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນບໍ່ໄດ້ຮັບຮູ້ໃບຕາດິນລວມ. ມັນບໍ່ມີຂໍ້ບັງຄັບກ່ຽວກັບສິດທິປະເພນີໃນເຂດພື້ນທີ່ລວມ, ປ່າຊຸມຊົນ ຫຼືຮູບແບບອື່ນໆຂອງທີ່ດິນປະເພນີ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນລວມໝູ່ສາມາດຮັບຮູ້ໄດ້ຜ່ານມາດຕາ 81, ເຊິ່ງໃຫ້ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງເຂດຊຸມຊົນເຊັ່ນ: ສຸສານ, ປ່າສັກສິດ, ໜອງນ້ຳ, ວັດ, ໂຮງຮຽນ, ສຸກສາລາ, ຫ້ອງວ່າການປົກຄອງບ້ານ ແລະ ຕະຫຼາດບ້ານ. ສິດທິທີ່ດິນຊຸມຊົນຫຼື ລວມໝູ່ ບໍ່ໄດ້ລວມເອົາການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຊຸມຊົນຕົ້ນຕໍ ເຊັ່ນ: ການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ, ກະສິກຳໝູນວຽນ, ທົ່ງຫຍ້າ ແລະ ປ່າໄມ້. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ ມາດຕາ 44 ເຮັດໃຫ້ການຮັບຮູ້ສິດທິດິນໃນ 3 ປະເພດ ທີ່ດິນປ່າໄມ້ຂອງລັດ ຮັບຮູ້ເຖິງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງປະຊາຊົນທີ່ໄດ້ທຳມາຫາກິນ ແລະ ດຳລົງຊີວິດໃນປ່າດົງ ກ່ອນທີ່ເຂດດັ່ງກ່າວຈະຖືກຈັດປະເພດເປັນທີ່ດິນປ່າ.

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້ປີ 2019 ມີການອ້າງອີງເຖິງການນຳໃຊ້ປ່າໄມ້, ໄມ້ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ແຕ່ບໍ່ມີກົດລະບຽບກ່ຽວກັບການຮັບຮູ້ ຫຼື ການປົກປ້ອງສິດນຳໃຊ້ຕາມປະເພນີ. ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນໃຫ້ທາງເລືອກເຝີມເຕີມສຳລັບການຮັບປະກັນການຄອບຄອງປະເພນີໂດຍສະເພາະໂດຍຜ່ານ ແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ບ້ານ ແລະ ສັນຍາອະນຸລັກທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 39 ແລະ 120 ຂອງກົດໝາຍດັ່ງກ່າວໄວ້ໃນພາກການຄຸ້ມຄອງປ່າຂອງຊຸມຊົນ.

9.2 ເພີ່ມທະວີສິດ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງໃນການຄອບຄອງທີ່ດິນ ໃນໂຄງການໄລຍະທີ 2

ໂຄງການນີ້ມີຈຸດປະສົງເພື່ອຊ່ວຍເພີ່ມທະວີການຄວາມປອດໄພການຄອບຄອງທີ່ດິນ. ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນຈະສະໜັບສະໜູນການວາງແຜນທີ່ດິນຊຸມຊົນ, ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງຂອງຊຸມຊົນ, ປ່າໄມ້ ແລະ ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອສ້າງຄວາມປອດໄພໃນການຄອບຄອງນຳໃຊ້ເພື່ອຄວາມທົນທານຕໍ່ສະພາບອາກາດ ແບບຍືນຍົງ ແລະ ບໍ່ມີການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ (ເບິ່ງກ່ອງຂໍ້ມູນ 1) ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ (ເບິ່ງບົດທີ່ກ່ຽວກັບຊຸມຊົນ. ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ). ໂຄງການດັ່ງກ່າວນີ້ ເຮັດວຽກຢູ່ຂັ້ນພື້ນຖານເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ (PLUP) ແລະ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ (VFM), ເຊິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການວາງແຜນຊຸມຊົນ ແລະ ການລວມຕົວ ທີ່ຊື່ແຈງເຂດແດນທີ່ດິນ. ເສີມສ້າງຄວາມປອດໄພໃນການຄອບຄອງ ແລະ ປັບປຸງການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ແຜນການທີ່ສ້າງຂຶ້ນໂດຍໂຄງການ (PLUP, VFMP, ແຜນການຄຸ້ມຄອງ NPA, VilFoCA, ແຜນການລົງທຶນ PSAP) ຍັງສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ບັນດາບ້ານສາມາດຂຶ້ນທະບຽນ ແລະ ໄດ້ຮັບສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຢ່າງເປັນທາງການ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາກ່ອນໜ້ານີ້, ການເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຂອງໂຄງການແມ່ນມີຄວາມສະໝັກໃຈ, ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງ FPIC ຈະຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນກັບຊຸມຊົນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໂດຍອີງໃສ່ການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດ. ຖ້າຜູ້ໃດເຊື່ອວ່າການຄອບຄອງທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າຖືກປະນີປະນອມຈາກໂຄງການ ເຂົາເຈົ້າສາມາດຍື່ນຄຳຮ້ອງທຸກ ຫຼື ຄຳຮ້ອງທຸກຢ່າງເປັນທາງການໄດ້.

10 ກົນໄກການແກ້ໄຂການຮ້ອງທຸກ

10.1 ພາບລວມຂອງກົນໄກການຮ້ອງທຸກ

ໂຄງການດັ່ງກ່າວໄດ້ສ້າງຕັ້ງກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຮ້ອງທຸກ (GRM) ເພື່ອສະໜອງຜູ້ທີ່ສໍາລັບການສົນທະນາ, ຂໍຄໍາຄິດຄໍາເຫັນ ແລະ ຄໍາແນະນໍາຈາກພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຂອງຕົນ (ອະທິບາຍໄວ້ໃນ ESIA ແລະ ESMP ຂອງໂຄງການໃນ FP ເອກະສານຊ້ອນ ທ້າຍ 6a ແລະ 6b).

ໃນລະດັບບ້ານ, ຊຸມຊົນຊື່ນເຜົ່າມັກຈະມີຂະບວນການທີ່ຄ້າຍຄືກັນວ່າ ຖ້າບັນຫາໃດເກີດຂຶ້ນ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນໂຄງການຍ່ອຍນີ້, ເຂົາເຈົ້າຈະພິຈາລະນານໍາກັນກ່ອນວ່າ ບັນຫາສາມາດແກ້ໄຂພາຍໃນໄດ້ ຫຼື ບໍ່. ໄລຍະທຳອິດຂອງການໄກ່ເກຍນີ້ແມ່ນຕ້ອງການໂດຍ ທຸກຄົນເພື່ອບໍ່ໃຫ້ເກີດບັນຫາທີ່ບໍ່ຈໍາເປັນ ແລະ ຫຼີກລ່ຽງການສັບສົນ. ຖ້າຫາກບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາພາຍໃນໄດ້, ເຂົາເຈົ້າຈະນໍາມາ ໃຫ້ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ. ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານມັກຂໍຄໍາແນະນໍາຈາກຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ໃນໝູ່ບ້ານ ແລະ ຮຽກປະຊຸມເຊິ່ງລວມມີ ຜູ້ຮ້ອງທຸກ ແລະ ຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ເປັນຜູ້ໄກ່ເກຍ. ຖ້າບັນຫາດັ່ງກ່າວບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ ຂັ້ນຕອນຕໍ່ໄປແມ່ນໃຫ້ອໍານາດການປົກຄອງ ບ້ານຊ່ວຍໃນການຮ່າງຄໍາຮ້ອງທຸກເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຫຼື ຜູ້ຮ້ອງທຸກຈະຖືກສະເໜີໃຫ້ຮ່າງການຮ້ອງຮຽນດ້ວຍຕົນເອງ. ຈາກນັ້ນ , ຈະຜ່ານອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ ເພື່ອປະກອບຄໍາຄິດຄໍາເຫັນ ແລະ ຈະໄດ້ສົ່ງຈົດໝາຍເຖິງອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ. ຈາກນັ້ນ , ອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ ຈະດໍາເນີນຄະດີ, ສືບສວນ ແລະ ໄກ່ເກຍກັບຜູ້ຮ້ອງທຸກ ແລະ ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ. ຖ້າຍັງບໍ່ ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວໃຫ້ຂັ້ນແຂວງຄືກັນ. ຖ້າເຈົ້າໜ້າທີ່ແຂວງບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້ກໍຈະສົ່ງໄປຍັງສານປະຊາຊົນ ແຂວງ. ບັນດາບ້ານທີ່ປຶກສາທັງໝົດມີທັດສະນະດຽວກັນກ່ຽວກັບຂັ້ນຕອນການຮ້ອງທຸກແບບບໍ່ເປັນທາງການ ແລະ ຢ່າງເປັນທາງ ການ.

ແນວໂຮມບ້ານຜູ້ສູງອາຍຸທີ່ມີນາມມະຍົດຢ່າງເປັນທາງການແມ່ນໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນແຕ່ລະບ້ານໂດຍລັດຖະບານ, ຈະເປັນ ຕົວແທນຂອງຊົນເຜົ່າສະເພາະ, ຮ່ວມກັບອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ ແລະ ຄະນະກຳມະການໄກ່ເກຍຂອງບ້ານໃນລະຫວ່າງການ ຮ້ອງທຸກ ແລະ ການໄກ່ເກຍຢູ່ຂັ້ນບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ.

ນອກຈາກການປະຕິບັດຕາມລະບົບການແກ້ໄຂການຮ້ອງທຸກຂອງລັດຖະບານລາວແລ້ວ, ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຂອງໂຄງການຍັງມີ ທາງເລືອກທີ່ຈະອອກຄໍາຮ້ອງທຸກໂດຍກົງກັບທີມງານປົກປ້ອງໂຄງການໂດຍຜ່ານຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຫຼືສາຍດ່ວນ. ລາຍລະອຽດເພີ່ມ ເຕີມກ່ຽວກັບກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຮ້ອງທຸກແມ່ນໃຫ້ຢູ່ໃນບົດທີ 7.5 ຂອງ ESIA ແລະ ພາຍໃຕ້ການປະຕິບັດ 9 ຂອງ ແຜນຄຸ້ມ ຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ.

10.2 ບົດຮຽນຈາກໂຄງການທີ 1 ແລະ ການປັບປຸງສໍາລັບໂຄງການທີ 2

ພາຍໃຕ້ໂຄງການ 1, ແຜນຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງໂຄງການໄດ້ຖືກສື່ສານໃນລະຫວ່າງ FPIC. ທີມງານຂອງ ອົງການປົກປ້ອງຄວາມປອດໄພໄດ້ເລີ່ມດໍາເນີນການກວດກາ "ຄໍາຮ້ອງທຸກ" ເຂົ້າມາຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງໂດຍຜ່ານສາຍດ່ວນ ແລະ ຜູ້ຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດ, ແຕ່ບໍ່ມີກໍລະນີໃດທີ່ປະຕິບັດໄດ້ຕາມເງື່ອນໄຂຂອງຄໍາຮ້ອງທຸກ, ແຕ່ໂຄງການ 2 ຈະສືບຕໍ່ໃຫ້ຄໍາຫມັ້ນສັນຍາໃນການ ສື່ສານ, ສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມບໍ່ພຽງແຕ່ FPIC ເທົ່ານັ້ນ. ທີມງານ, ແຕ່ຍັງຊາວບ້ານ. ຄໍາຄິດຄໍາເຫັນ

ຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຈະຖືກນຳໄປໃຊ້ເພື່ອປັບປຸງກົນໄກ, ແລະຖ້າຈຳເປັນຕ້ອງດຳເນີນຂັ້ນຕອນເພີ່ມເຕີມເພື່ອປັບປຸງການເຂົ້າຫາ ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ.

11 ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ງົບປະມານ, ຕາຕະລາງເວລາ, ແລະຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງອົງການຈັດຕັ້ງ

11.1 ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ງົບປະມານ, ຕາຕະລາງເວລາ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງອົງການຈັດຕັ້ງ

ງົບປະມານ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນພັດທະນາດ້ານຊົນເຜົ່າ ຈະສະແດງຢູ່ໃນງົບປະມານ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂອງການ ຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ. ໂຄງການທັງໝົດຈະໄດ້ຮັບການປະຕິບັດຢູ່ບັນດາເມືອງດ້ອຍໂອກາດຂອງ 6 ແຂວງທີ່ຕັ້ງເປົ້າ ໝາຍ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢູ່ເຂດຊົນນະບົດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ. ອົງປະກອບທັງໝົດຂອງໂຄງການແມ່ນສຸມໃສ່ການຂະຫຍາຍການ ປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແບບຍືນຍົງ, ທຶນທານຕໍ່ດິນຜ້າອາກາດ ແລະ ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບັນດາຊົນເຜົ່າອາໄສຢູ່. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງໄດ້ຄາດຄະເນວ່າ ງົບປະມານຂອງໂຄງການດັ່ງກ່າວ ສ່ວນຫຼາຍຈະ ສ້າງຜົນປະໂຫຍດໂດຍກົງໃຫ້ແກ່ບັນດາຊົນເຜົ່າໃນເຂດຊົນນະບົດໃນພາກເໜືອຂອງ ສປປ ລາວ.

ວິທີການຄຸ້ມຄອງໂຄງການແມ່ນປະສົມປະສານຢ່າງເລິກເຊິ່ງ, ຂໍ້ມູນທີ່ເກັບກຳສຳລັບລະບົບ ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ (M&E), ສຳລັບດ້ານການປົກປ້ອງບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ດ້ານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແຜນພັດທະນາຂອງຊົນເຜົ່າ ແມ່ນຜ່ານເຄື່ອງມື ແລະ ກົນ ໄກດຽວກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ງົບປະມານຂອງແຜນພັດທະນາຂອງຊົນເຜົ່າ, ໄລຍະເວລາ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບແມ່ນໄດ້ຖືກສະຫຼຸບພາຍ ໃຕ້ແຜນປະຕິບັດງານບົດບາດຍິງຊາຍ (GAP) ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMP).

11.2 ການຕິດຕາມ, ການປະເມີນຜົນແລະການລາຍງານ

ຕົວຊີ້ວັດທີ່ໄດ້ກ່າວໄວ້ໃນ ແຜນພັດທະນາຂອງຊົນເຜົ່າ ນີ້ຈະຖືກລວມເຂົ້າໃນລະບົບການຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນລວມຂອງໂຄງການ ແລະ ຈະຖືກເກັບລວບລວມລວມກັບຂໍ້ມູນອື່ນໆທີ່ຈະເກັບກຳເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງ ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ (M&E), ການປົກ ປ້ອງ, ແລະ ການຖ່າຍທອດກ່ຽວກັບບົດບາດຍິງຊາຍ. ຂໍ້ມູນທັງໝົດຖືກບັນທຶກໄວ້ໃນ ຖານຂໍ້ມູນອອນລາຍ (Cloud Database). ກົນໄກການລາຍງານຕົ້ນຕໍແມ່ນບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າປະຈຳປີຕໍ່ ກອງທຶນພູມອາກາດສີຂຽວ (GCF), ເຊິ່ງ ຈະລາຍງານກ່ຽວກັບຕົວຊີ້ວັດ ແຜນພັດທະນາຂອງຊົນເຜົ່າ (ການປະຕິບັດ ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ 2). ບົດ ລາຍງານໄດ້ຖືກແບ່ງປັນກັບທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ລວມທັງ ແມ່ຍິງ ແລະ ແນວລາວສ້າງຊາດ) ແລະ ຈຸດສຳຄັນໄດ້ຖືກນຳ ສະເໜີໃນກອງປະຊຸມຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳ.

11.3 ການຈັດວາງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ໂຄງການດັ່ງກ່າວໄດ້ສ້າງຕັ້ງຄະນະຊີ້ນຳແຫ່ງຊາດ (NSC) ເພື່ອຮັບປະກັນການຮ່ວມມືລະຫວ່າງອົງການໃນລະດັບຊາດ. ຕັ້ງຄະນະຊີ້ນຳແຫ່ງຊາດ ຈະປະຊຸມປະຈຳປີຫຼືຕາມຄວາມຕ້ອງການເພື່ອທົບທວນຄວາມຄືບໜ້າການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍລວມ, ລວມທັງການປະຕິບັດ ແຜນພັດທະນາຂອງຊຸມເຜົ່າ.

ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການແຫ່ງຊາດ ຫຼື ຂັ້ນສູນກາງ (NPMU) ຈະໃຫ້ບໍລິການເລຂານຸການໃຫ້ແກ່ ຄຸຊ ພ້ອມດ້ວຍ ຕິດຕາມ ແລະ ປະສານງານກັບໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການຂັ້ນແຂວງ (PPMU) ແລະ ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການຂັ້ນເມືອງ (DPMU). ລວມກັນ 3 ຂັ້ນນີ້ ຈະຖືກແຈ້ງໃຫ້ໂດຍທີມງານປົກປ້ອງກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງທີ່ສຳຄັນ. (ລວມທັງບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ແຜນພັດທະນາຂອງຊຸມເຜົ່າ) ເພື່ອກະຕຸ້ນມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນ. ຄຳຕິຊົມກ່ຽວກັບລາຍລະອຽດດ້ານວິຊາການກ່ຽວກັບບັນຫາການປົກປ້ອງແມ່ນໃຫ້ໂດຍທີມງານປົກປ້ອງໂດຍກົງກັບ EEs ຂອງໂຄງການ ແລະ ທີ່ປຶກສາ GIZ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງຈະໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ບັນດາອົງການຈຸດສຸມຂອງແຂວງ ແລະ ພະແນກກະສິກຳ ປລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ພະແນກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຂວງ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການປະສານງານ ແລະ ຮັບປະກັນຜົນປະໂຫຍດຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ພ້ອມທັງຄຸ້ມຄອງການຄຸ້ມຄອງສັງຄົມອື່ນໆ.

ບັນດາເອກະສານອ້າງອີງ

Pimhidzai, O., Fenton, N., Souksavath, P., Sisoulath, V., 2014, Poverty Profile in Lao PDR: Poverty Report for the Lao Consumption and Expenditure Survey, 2012–2013, Vientiane, Ministry of Planning and Investment

UNDP. 2009, Lao National Human Development Report 2009: Employment and Livelihoods, Vientiane: Ministry of Planning (GOL) & UNDP.

Lao PDR 5th Human Development Report, Graduation from Least Developed Country Status. MPI and UNDP 2017

Onphanhdala, P., V. Philavong and P. Phomvixay. 2016. Promoting Farmer Production Group and Written Contract Farming as Key Success Factors Evidence from NRI Nam Bak Subproject.

Somsoulivong, B. 2002. Forest resources dependency of the rural community: A case study in Bokeo Province, Lao PDR, Master Thesis, Universiti Putra Malaysia.

World Bank. 2020. Lao PDR Forest Note: Toward Sustainable Forest Landscapes for Green Growth, Jobs and Resilience.

Thomas, I. L. 2015. Drivers of Deforestation in the Greater Mekong Subregion - Lao PDR Country Report.

Government of Lao PDR 2020. National Report on Land Degradation Neutrality Target Setting Programme, October 2020.

Folke, C., Colding, J. 2001. Traditional Conservation Practices. (edt Simon Asher Levin). Encyclopedia of Biodiversity, Elsevier, Pages 681-694,

Kenney-Lazar, M. 2013. Shifting Cultivation in Laos: Transitions in Policy and Perspective. Report Commissioned by the Secretariat of the Sector Working Group for Agriculture and Rural Development. Volume 1: Initiatives and approaches. National Agriculture and Forestry Research Institute. Vientiane, Lao PDR. 264 pages.

NAFRI, NAFES, NUOL. 2005. Improving livelihoods in the upland of the Lao PDR, Volume 1: Initiatives and approaches. National Agriculture and Forestry Research Institute. Vientiane, Lao PDR. 264 pages

Social and Environmental Strategic Assessment (SESA) of the Emission Reductions Programme, Department of Forestry, 2017.